

Årsredovisning 2011

**LÄNSSTYRELSENS ÅRSREDOVISNING FÖR PERIODEN
2011-01-01 - - 2011-12-31**

Länsstyrelsen beslutar fastställa Årsredovisning för perioden 2011-01-01--2011-12-31, innehållande resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning, noter och anslagsredovisning.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har förutom föredraganden deltagit ekonomidirektör Ingemar Strandmer och byrådirektör Björn Hedvall.

Elisabeth Nilsson
Landshövding

Magnus Holgersson
Länsråd

Innehåll

Landshövdingen har ordet	2
Organisation	7
Länsstyrelseinstruktion 2 §	8
Länsstyrelseinstruktion 3 §	14
<i>Trafikföreskrifter</i>	14
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	15
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	18
<i>Fiske</i>	23
<i>Vilt- och rovdjursförvaltning</i>	26
<i>Regional tillväxt</i>	27
<i>Infrastrukturplanering</i>	35
<i>Energi och klimat</i>	36
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	42
<i>Naturvård, miljö- och hälsoskydd</i>	46
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	62
<i>Kulturmiljö</i>	65
<i>Folkhälsa</i>	67
<i>Jämställdhet</i>	70
<i>Integration</i>	73
<i>Organisationsstyrning</i>	81
Länsstyrelseinstruktion 4-6 §§	82
Personaluppgifter	84
Året i siffror	87
Sammanställning över väsentliga uppgifter	104
Finansiell redovisning	105
<i>Resultaträkning</i>	105
<i>Balansräkning</i>	106
<i>Anslagsredovisning</i>	108
<i>Noter</i>	109
Ersättningar och förmåner som utbetalats och påförts av Länsstyrelsen under budgetåret. (kr)	118
Undertecknande av Länsstyrelsens Årsredovisning 2011	119

Landshövdingen har ordet

Efter ett och ett halvt år på Länsstyrelsen har jag imponerats av den breda kompetensen inom våra många verksamhetsområden. Men för att ständigt vara i utveckling och att vara en innovativ och modern myndighet inledde jag under året ett omfattande visionsarbete där hela personalen medverkar aktivt. Målet är att ständigt förbättra vår verksamhet genom konkreta förslag som leder till utveckling. Tillsammans togs denna vision fram:

- Vi har en god dialog med vår omgivning
- Vi är en effektiv och modern kunskapsmyndighet
- Vi arbetar offensivt och våra initiativ ska leda till utveckling
- Vi är en ledande kraft för hållbar tillväxt
- Våra beslut är konsekventa, rimliga och rättvisa

Samtliga enheter har därefter tagit fram förbättringsförslag kopplat till visionen och arbetar löpande med sina förslag och rapporterar till ledningen.

I Länsstyrelsens breda verksamhet hanteras ca 30 000 ärenden. Utöver denna ”ordinarie” **ärendehantering** har vissa händelser och insatser satt sin prägel på verksamheten under året.

En viktig uppgift för oss ser vi är att skapa mötesplatser för kunskaps-spridning, idéutbyte och samverkan. Det sker bland annat genom seminarier som genomförs som dialogmöten. Men också genom att Verksledningen bjuder in besökare, t ex ambassadörer m.m. i syfte att marknadsföra länet och bidra till utökad handelsutbyte för östgötska företag.

Olika teman som har behandlats under året bl. a:

- Vecka 45, seminarium ”Östergötlands temavecka för Innovation och Entreprenörskap” där utkastet till den regionala innovationsstrategin presenterades bl a för Vinnovas GD, som ett led i att samverka med nationella statliga myndigheter för att bidra i Östergötlands regionala tillväxtarbete.
- Offentlig upphandling - fyra seminarier hölls under 2011 som behandlade upphandling av lokalproducerad mat som en viktig aspekt för tillväxten och bibehållandet av lokala producenter/leverantörer samt närservice på landsbygden.
- Satsning på upphandling genom att samarrangera ett seminarium tillsammans med Miljöstyrningsrådet. Seminariet belyste flera aspekter av upphandling och EMAS miljöledningssystem.
- Länsstyrelsen och Östergötlands Idrottsförbund har skapat ett nätverk mellan elitklubbar, berörda kommuner, arenaägare, supporterföreningar, Polismyndigheten, Åklagarkamrarna m.fl. för att uppmuntra till en positiv läktarkultur och stävja de avarter som kan förekomma.
- I samverkan med Saab ordnades ett seminarium för att diskutera flygindustrins betydelse och förutsättningarna för att vidmakthålla och utveckla denna näring. Till seminariet var inbjudna bl.a. företag inom flygindustrin, länets riksdagsledamöter och forskare.
- Seminariet ”Vattenrådets dag” som vände sig till framförallt kommuner och vattenråd.
- Som ett led i arbetet för energieffektivisering i näringslivet, gavs slutseminarium för projektet ”Potential för restvärme” i Motala den 18 november. Seminariet genomfördes tillsammans med Örebro län.
- ”Klimat och godstransporter”, ett seminarium tillsammans med Energikontoret och Regionförbundet Östsam. Seminariet behandlade regionintressanta frågor och åtgärds-möjligheter kopplat till godstransporter. Detta var ett av tre seminarier kring transporter utifrån den regionala klimat- och energistrategin.
- På uppdrag av Regionala Rådet för Krisberedskap och Skydd mot olyckor hölls den tredje Regionala Krishanteringskonferensen, denna gång på temat nationella och internationella utblickar samt sociala risker.

Det **internationella samarbetet** är en naturlig del av Länsstyrelsens verksamhet. Vi har fastställt en **internationell strategi**, där vi konstaterar att vi har en viktig roll i att främja näringslivets internationalisering och underlätta för företag att hitta samarbetspartner utomlands. Här samverkar vi med övriga aktörer i länet som exempelvis Linköpings universitet, Exportrådet, Handelskammaren och Cleantech Östergötland.

Myndigheten medverkar i åtta transnationella EU-projekt vilket ger betydelsefulla impulser i verksamheten samt värdefull kompetensutveckling för medverkande tjänstemän. Sex av projekten bygger på arbetet med hållbar utveckling, kvinnors företagande, sanering av förorenad mark, utvecklande av tillgängligheten i skärgården och ökade affärsmöjligheter med Kina. Sedan mitten av 1990-talet har Länsstyrelsen samarbetet med Jiangsuprovinen i Kina. Inriktningen har under senare år fokuserat på miljöteknik och tillsammans med Cleantech i Östergötland AB och under november deltog några företag från länet tillsammans med Länsstyrelsen på en stor miljöskyddsmässa i Jiangsuprovinen. Projekten som genomförs ligger också i linje med **strategin för Östersjöregionen** som är ett prioriterat arbete inom Länsstyrelsen.

Genomförandet av **Landsbygdsprogrammet** 2007 – 2013 fortsätter. Under året har det varit viktigt att arbeta för att tilldelade medel utnyttjas de sista åren i programperioden. För att klara detta har vi bland annat gjort följande: omfördelning av medel mellan insatser, satsning på vissa delar inom utvald miljö samt marknadsföring av dessa åtgärder. En annan viktig del är arbetet med att korta handläggningstiderna. Vi har också framgångsrikt fortsatt satsningarna på **IT-infrastruktur** och bredband med finansiering genom landsbygdsprogrammet, Europeiska regionala strukturfonden och medel från PTS.

Östergötland fokuserar på åtgärder som gynnar konkurrenskraftiga företag, miljömålsuppfyllelse genom hållbart brukande av natur- och kulturresurser och som skapar bättre förutsättningar för kvinnor och män som lever på landsbygden. Förändringarna i strategin har framtagits i bred samverkan i länet. Hela länet omfattas av fyra Leaderprogram. Verksamheten i de områden som administreras av Länsstyrelsen fungerar bra. Under året har vi tagit initiativ för att ta fram en **Regional Innovationsstrategi**. I arbetet har berörda regionala aktörer som Regionförbundet Östsam, Linköpings Universitet, ALMI Företagspartner Östergötland, Landstinget i Östergötland och länets kommuner representerade av Linköpings respektive Norrköpings kommun, bjudits in och deltagit. Länsstyrelsen har tillsammans med Almi Företagspartner ett nära operativt samarbete vid finansieringen av **innovationsprojekt** i tidiga skeden. Under året har tillförts 2,5 mkr från Länsstyrelsen till detta system.

Inom det länsgemensamma arbetet med **Riskbild Östergötland III** (2010--2012) har delprojekt Riskmätning avslutats och delprojektet med att Förbättra länets kriskommunikation pågår. Vi har slutfört det omfattande arbetet med **Styrel** och kartlagt samhällsviktig verksamhet och därigenom vilka som skall komma ifråga som prioriterade elanvändare vid kortvarig elbrist.

En långsiktig process pågår kontinuerligt för att stimulera till insatser utifrån **regionala miljömål**, klimat- och energistrategin och föreslagna miljöhandlingsprogram. En stor del av den löpande verksamhet som bedrivs inom och via Länsstyrelsen har starka miljömålskopplingar och utgör en mycket viktig del av vårt arbete för miljömålen.

Strategisk regional samordning av länets klimat- och energiarbete har skett i linje med uppdrag i regleringsbrev och länets **klimat- och energistrategi**. Framtagande av nya miljömål för klimat och energi är påbörjat inom ramen för strategins brett sammansatta referensgrupp. Åtgärdsinriktat arbete utifrån klimat- och energistrategin har genomförts i form av aktiviteter och projekt inom samtliga av de sex temaområden som ingår i strategin. Aktiviteter och projekt har främst finansierats med medel från Energimyndigheten.

Inom temaområde Klimat och samhällsplanering har vi tillsammans med regionförbundet Östsam genomfört ett projekt som syftar till att klarlägga hur bebyggelseutvecklingen i länet förhåller sig till planeringen av kollektivtrafik och (värme-)energiförsörjning.

Vi fortsätter att samordna det regionala arbetet med anpassning till ett förändrat klimat för att minska samhällets sårbarhet. Det tvärssektoriella arbetet i länet har fokus på kunskapsuppbyggnad och planeringsunderlag. Rapporten ”Introduktion till klimatanpassning i Östergötland” har publicerats och ger en översikt i ämnet utifrån en regional klimatanalys.

Workshops har hållits i länets kommuner för att lyfta frågan och klargöra vad som förväntas av den kommunala samhällsplaneringen samt att skapa en lägesbild av vilka planeringsunderlag som behövs. Ett större planeringsunderlag som påbörjats är projektet Regional vattenförsörjningsplan för att säkerställa dricksvattenförsörjningen med ett generationsperspektiv.

Arbetet med **förorenade områden** har under 2011 bl. a. fokuserat på att driva de statliga åtgärdsobjekten vidare och få in nya objekt inom åtgärdsramen. Vi har under året ansökt och beviljats ytterligare 80 Mkr till Valdemarsviken. Detta på grund av att totalkostnaden väsentligt ökat efter det att upphandlingen slutförts. Länsstyrelsen har också ansökt om åtgärdsmedel på motsvarande 5 Mkr för objektet f.d. träskydds-anläggning i Ydrefors.

Inom ramen för Länsstyrelsens arbete med **tillsyn och prövning av miljöfarliga verksamheter** har 2011 inneburit en tydlig satsning på tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Särskilt har verksamheter med inverkan på vattenmiljön prioriterats.

Länsstyrelsen har fortsatt arbeta med ett landskapsperspektiv för Östergötlands värdefulla naturmiljöer. Under 2011 har insatser prioriterats i värdefulla **eklandskap, tallandskap** samt **värdefulla sandmiljöer**. Ett liknande arbetssätt tillämpas i **skärgården**, bl a genom den samverkansplan som utarbetas för den särskilt skyddsvärda marina miljön i St Anna skärgård (Baltic Sea Protected Area) Under 2011 har samverkansplanen fastställts och ett förvaltningsråd för området inrättats.

Bevarandet av **värdefulla skogar** är en viktig del av det nationella miljömålet ”Levande skogar”. Arbetet med skydd enligt miljöbalken är resurskrävande och under 2011 har tolv nya naturreservat beslutats och två befintliga utvidgats. Skötselinsatserna i befintliga naturreservat har som vanligt varit omfattande. Vi har gjort omfattande åtgärder för att **öka tillgängligheten** för besökare i Kärnskogsmossens och Västra Hargs naturreservat.

En **ny strandskyddslagstiftning** infördes 2009. Vi har prioriterat att stödja kommunerna i deras nya roll och att utveckla vår nya roll som överprövningsmyndighet. Genom strandskyddssamordnaren har vi på ett framgångsrikt sätt arbetat tvärsektorielt med frågorna mellan naturvård, fysisk planering och rättsenheten. Vi har också arbetat för att stödja kommunerna vid framtagande av översiktsplaner för landsbygds-utveckling i strandnära lägen. Kopplat till detta har vi arbetat tillsammans med länsstyrelserna i Jönköping, Västra Götaland och Örebro för att ta fram ett gemensamt förhållningssätt till strandskyddets omfattning vid Vättern.

De **infrastrukturella** frågorna är av stor betydelse för länet. Inom ramen för det stora så kallade **infrastrukturpusslet** beaktas alla delar av infrastrukturen samtidigt för att vi tillsammans med berörda aktörer ska finna möjligheter till gemensamma lösningar. Viktiga projekt som har behandlats under året är genomförandet av dubbelspåret Motala-Mjölby samt riksväg 50 genom Motala, riksväg 50/32 Motala Mjölby och ombyggnad av riksväg 35 (Östra Länken) i Linköping. Vidare har arbetsplan för förbifart Vadstena på riksväg 50 och järnvägsplan för Kardonbanan i Norrköping slutförts under året. Arbeta med framtagande av arbetsplan för förbifart Söderköping på väg E 22 har påbörjats.

Länsstyrelsen har tillsammans med Linköpings kommun arbetat med att förändra tillämpningen av riktvärden för **flygbuller i planeringen** inom flygbullerutsatta områden. Under året har en närmare dialog om tillämpningen påbörjats med Naturvårdsverket och Boverket.

Vi har under 2011 slutfört arbete med att ta fram en vägledning för en landskapsekologiskt anpassad bebyggelseplanering i eklandskapet. Projektet ingår i den regionala landskapsstrategin för Östergötlands eklandskap och har genomförts i nära samverkan med några av länets kommuner.

Under året har Länsstyrelsen fortsatt sitt arbete med **vindkraftsfrågorna**. Samtliga kommuner i länet har fått del av särskilda planeringsresurser för vindkraft i syfte att öka den översiktliga planeringen. Ett arbete är påbörjat i samverkan med Försvarsmakten för att tydliggöra totalförsvarets riksintressen. Huvudfrågan i detta arbete är hur anspråken på hinderfrihet kring militära flygplatser ska kunna samordnas med vindkraftutbyggnad. Vi har genomfört insatser för att samordna de militära flygintressena med den pågående planeringen av vindkraft. Vi har under året också tagit fram en vindkraftspolicy.

Länsstyrelsen har påbörjat en översyn och aktualisering av länets riksintressen för kulturmiljövård.. **Riksintresseprojektet** har under året koncentrerats till riksintresset Norrköpings stad i nära samarbete med kommunen. Ambitionen är att göra riksintressets värden tillgängliga för invånarna.

Östergötland är ett av de områden i landet där det utförs flest arkeologiska undersökningar. Trycket på en effektiv handläggning av arkeologiärenden är därför stort och har gjort att vi påbörjat ett flerårigt projekt med ett **handlingsprogram för uppdragsarkeologi**. Syftet är att skapa ett verktyg för att hantera arkeologiärenden med skärpa och tydlig målinriktning.

Tre nya **byggnadsminnen** har tillkommit, Kölefors vaddfabrik utanför Kisa, trankokeriet på Harstena och Mårten Ulfssons hus i Vadstena. Östergötland har därmed nu 133 lagskyddade byggnadsminnen. Under året har en andra etapp av **byggnadsminnesprojektet** genomförts. Arbetet handlar om att bearbeta faktaunderlag, se över skyddsföreskrifter och skyddsområden samt att öka tillgängligheten, främst avseende informationsinsatser.

Länsstyrelsernas kulturmiljöfunktioner är nu indelade i fyra länsgrupper, där Östergötland tillsammans med fem andra län bildar **Länsgrupp södra Sverige**. Länsgruppen har tillsynsfrågorna enligt kulturminneslagen som ansvarsområde och här planeras nu ett gemensamt **tillsynsprojekt för 2012** som kommer att riktas mot skogliga åtgärder inom fornlämningsområden och kyrkornas inventarieföremål. Vi är nu drivande i projektet.

Länets skyddade naturområden är allt viktigare som målområden för turism och upplevelser. Den stora satsningen under året har varit uppförandet av **naturum Tåkern** – en högklassig besöksanläggning klädd i vass vid Glänås på sjöns södra sida. Verksamheten kommer att invigas våren 2012. Under året har verksamheten på naturum Omberg avvecklats.

Vi driver en omfattande guideverksamhet inom **”Östergötlands natur- & kulturguidningar”** tillsammans med bl a länets kommuner. Under året ordnades förutom nästan trehundra guidningar, flera temadagar för allmänheten, ofta i samarbete med andra aktörer.

Insatserna för att främja **hållbara fiskpopulationer** har under året omfattat både stöd till fiskenäringen och till fiskevård. Vi har beslutat om stöd till flera projekt inom Fiskeområdena Vättern och Kustlandet. Vi medverkar i flera fiskevårdsprojekt runt om i länet.

Arbetet med hantering av **EU:s jordbrukarstöd** har under ett par år kontinuerligt följts upp inom SUSS, styr- och uppföljningssystem för SAM. Länsstyrelsen har klarat målsättningarna bättre än 2010 och 2009 inom fältkontrollverksamheten och för utbetalningarna har mer pengar nått jordbrukarna i länet vid första utbetalningsomgångarna under 2011. Under hösten har också arbetet med återkrav av gårdsstödet för åren 2005-2007 genomförts. Östergötlands län har stor andel av återkravsbeloppen och har hittills beslutat om 9,8 milj kr i återkrav vilket motsvarar ca 15% av totalbeloppet i landet.

Länsstyrelsen har under 2011 medverkat i arbetsgrupper som planerar och tar fram underlag till hur kommande jordbrukspolitik från 2014 ska hanteras. Detta arbete kommer fortsätta och öka i omfattning under de kommande två åren.

Länsstyrelsen har lämnat rapporten **Våga göra skillnad** – en vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för **hedersrelaterat våld och förtryck** och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja eller som har blivit gifta mot sin vilja. Den resulterade i ett nytt nationellt uppdrag att sprida och implementera vägledningen i sex kommuner i landet. Samverkansprojektet Det handlar om kärlek, som drivs av Rädde Barnen i nära samarbete med Länsstyrelsen, har utvecklats och spridits i landet.

I våras antog regeringen en ny nationell **Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategi**. I juni bjöd vi in kommuner, landsting, andra myndigheter, ideella organisationer med flera till en halvdagskonferens för att presentera strategin. Länsstyrelsen tog initiativ till att bilda ett ANDT-råd, som leds av landshövdingen. Syftet med rådet är att på en övergripande och strategisk nivå identifiera insatser som behövs i länet.

I februari presenterade vi resultatet av **Arenaprojektet** som vi bedrivit tillsammans med Östergötlands idrottsförbund, de tre stora arenorna i länet, kommunernas tillsynsmyndighet och polismyndigheten. Målet är att tillsammans utveckla det förebyggande arbetet. Tillsynen är en viktig komponent för att öka tryggheten på arenorna och alkohollagen måste följas på samma sätt på våra arenor som på andra serveringsställen. Under våren genomförde vi utbildningar för serveringspersonal på arenorna.

Integrationsrådet, som leds av landshövdingen, träffades två gånger under året för att diskutera **integrationsarbetet** i Östergötland och i synnerhet länets flyktingmottagande på högsta strategiska nivå. I

Integrationsrådet sitter kommunalråd, landstingspolitiker, ansvarig politiker från Regionförbundet Östsam samt chefer från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket. En revidering av den regionala överenskommelsen för nyanländas etablering har gjorts där vi ansvarade för att ta fram ett förslag på ny regional överenskommelse. Förslaget präglas av de nya förutsättningarna i etableringsreformen och varje målområde har indikatorer som årligen ska följas upp.

Länsstyrelsen förhandlade med länets samtliga kommunledningar om möjligheterna att utöka platserna för **ensamkommande barn**. Överläggningarna genomfördes samtidigt som Länsstyrelsen överlade om överenskommelser för att ta emot nyanlända. Detta arbetssätt har varit framgångsrikt. Vid årets slut fanns avtal om 157 platser varav 42 är asylplatser.

Inom **djurskyddskontrollen** har arbetet med planerad kontroll i projektform fortsatt med ett fjäderfäprojekt. I början av året inträffade ett utbrott av Newcastle-virus på vilda fåglar i länet vilket ledde till restriktioner för fjäderfänäringen i flera av länets kommuner. På salmonellaområdet har tre nya utbrott skett i länet.

Viltförvaltningsdelegationen har under året haft två sammanträden. Två förvaltningsplaner har tagits fram. Vidare har mycket arbete lagts ned på att dela in länet i nya älgförvaltningsområden.

Under året har ca 120 tamdjur skadats eller dödats av varg vilket resulterade i att Naturvårdsverket beviljade en ansökan om skydds jakt av en varg. Länsstyrelsen fick i uppdrag att organisera och verkställa skyddsjakten. Vi har lämnat en redogörelse av erfarenheterna i samband med skyddsjakten till Naturvårdsverket.

Regeringen har antagit propositionen om ”**Ändring av viss länsstyrelseverksamhet**”, som innebär att ett antal verksamheter koncentreras från 21 till sju län. Vissa förberedelser har påbörjats i form av bl.a. insamling av uppgifter om de verksamheter som är tänkta att koncentreras för att mottagandet ska kunna ske på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Under året har **handläggarssystemet Platina** ersatt diarieföringssystemet Diabas. Pågående ärenden registreras fortfarande i Diabas. Införandet av det nya systemet har fungerat på ett bra sätt och medarbetarna har erbjudits utbildning och handledning.

Länsstyrelsen är värdlän för den gemensamma **kommunikation och webbsamordningen**, som samordnar de nationella projekten för att effektivare utveckla och förvalta vår gemensamma kommunikation och de tekniska system som används för våra webbplatser. Den externa webbplattformen lanserades på de 21 länsstyrelserna fram till februari och portalen lansstyrelsen.se blev klar under hösten. Nu utvecklar länsstyrelserna tillsammans ett nytt intranät. Länsstyrelsen Östergötland har budgetansvar och projektleder det arbetet.

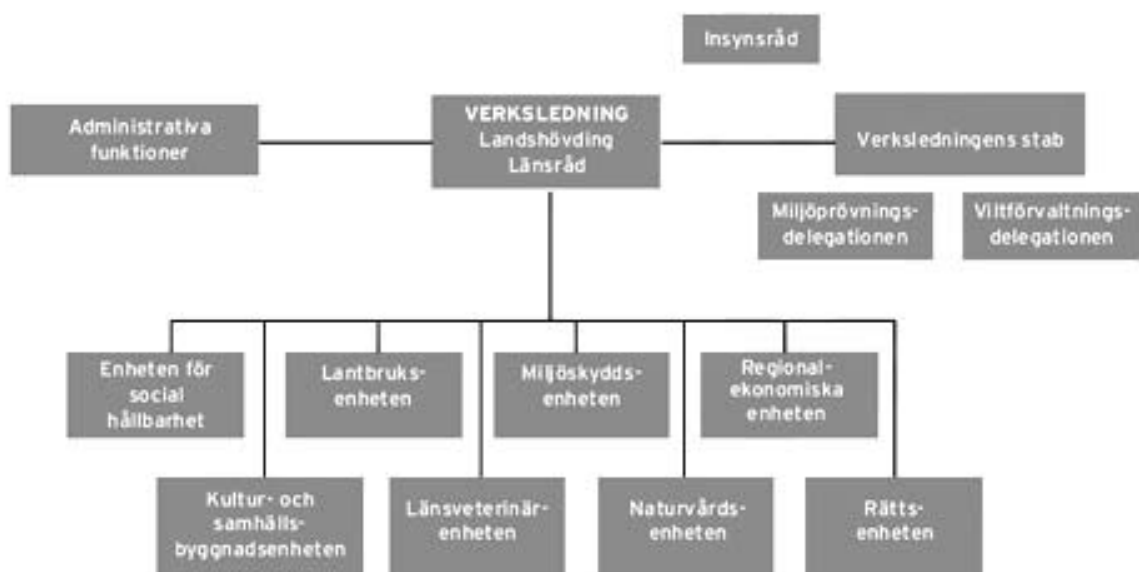
Länsstyrelsens finansiella ställning

Årets tilldelade anslagsbelopp på förvaltningsanslaget 104,5 mkr har utnyttjats till 98,6 % vilket innebär att ingående anslagskredit 3 112 tkr har reducerats till 1 642 tkr.

Den bidragsfinansierade delen av verksamheten 108 219 tkr har hållit sina budgetramar.

Organisation

Länsstyrelsens organisation

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346).

1. Länsstyrelsen ska redovisa sina insatser och göra en bedömning av uppnådda resultat för sin uppgift att verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

I syfte att nå de nationella målen har Länsstyrelsen Östergötland aktualiserat ett visionsarbete. I det arbetet har ingått att undersöka hur och på vilket sätt vi bäst når de nationella målen. Det har resulterat i följande vision: Vi har en god dialog med vår omgivning, vi är en effektiv och modern kunskapsmyndighet, vi arbetar offensivt och våra initiativ ska leda till utveckling, vi är en ledande kraft för hållbar tillväxt och våra beslut är konsekventa rimliga och rättvisa. Varje verksamhetsområde har definierat mål och åtgärder för att nå visionen. Under året har ett fortlöpande utvecklingsarbete pågått med ett antal avstämningstillfällen, dels för varje verksamhet dels för hela myndigheten. Utvecklingsarbetet kommer att pågå även under 2012.

Länsstyrelsen arbetar fortlöpande med kunskapsöverföring om nationella mål och statliga intressen i samband med särskilda stödjande insatser och vid ärendehantering inom kommunal PBL-planering och planering av statlig transportinfrastruktur. En fortlöpande dialog sker med kommunerna, Trafikverket och andra planeringsansvariga instanser i syfte att bidra till kunskapsöverföring och lämplig samordning av hur olika samhällsintressen tas om hand i planeringen.

Under 2011 har Länsstyrelsen genomfört särskilda kunskapsuppbyggande seminarier kring tillämpning av riktvärden för trafikbuller, miljö kvalitetsnormer för vatten, hantering av förorenad mark, klimatanpassad trafik- och bebyggelseutveckling, vindkraftutbyggnad, ekologiskt uthållig bebyggelseplanering i eklandskapet samt översyner av riksintressen för kulturmiljövård och industriell produktion. Insatser har påbörjats för att stödja en bättre hushållning av jordbruksmark i samhällsplaneringen.

Genom ovanstående insatser för kunskapsöverföring och kunskapsuppbyggnad både inom Länsstyrelsen och gentemot kommuner, politiker, näringsliv m.fl. bör kvaliteten på kommande samhällsplaneringsarbete kunna höjas.

Klimat och energi

I klimat- och energiarbetet har Länsstyrelsen huvudansvaret för att regionalt samverka med andra nätverk samt Östsam, universitetet m.fl. för att minska utsläppen av växthusgaser och för en ökad energieffektivisering i linje med Klimat- och energistrategin. För Länsstyrelsen innebär klimatanpassningsarbetet i första hand att bistå med regionala analyser av miljösituationen samt att delta i och bevaka miljöskyddsfrågor i planerings- och

beredskapsärenden. Arbetet med att vidareutveckla och genomföra klimatstrategin har främst skett genom arbete med nya målförslag inom begränsad klimatpåverkan, genomförande av möten för referensgrupp kopplad till strategin samt sektorsvisa energidialoger. Det bedöms ha resulterat i ett tydligare regionalt engagemang bland kommuner näringsliv m fl kopplat till nationella klimat- och energimål. Med anledning av genomförda insatser bedöms engagemang särskilt ha väckts kring frågor om restvärme, utvecklad samhällsplanering och godstransporter. Detta förväntas på sikt resultera i positiva miljöeffekter och att strategiska regionala frågor och behov lyfts till nationell nivå.

Vidare har projektledning skett av projekt inom restvärme och utvecklad samhällsplanering, vägledningsträffar och upphandlingsseminarium som hållits för kommuner och landsting kopplat till stödet för energieffektivisering. Vi har också genomfört seminarium om godstransporter tillsammans med Energikontoret Östra Götaland, medverkat i referensgrupper för externa parter projekt samt uppmärksammat strategin i olika externa sammanhang. Detta bedöms ha resulterat i ökad kunskap i länet kring dessa frågor. På sikt förväntas detta resultera i positiva miljö- och climateffekter, bland annat genom att bidra till en mer enad och offensiv tillämpning av upphandlingsinstrumentet i länet.

Arbetet med att ta fram nya miljömål för klimat och energi samt arbeta för regional handlingsplan inom arbetet har fortsatt. Det har skett i bred samverkan i form av fördjupade diskussioner med olika regionala och lokala företrädare i länet. Arbetet har skett främst inom ramen för klimatstrategins externa referensgrupp, samt med input från sektorsvisa energidialoger. Förslag till nya miljömål kommer att skickas på remiss under våren 2012. Insatserna förväntas resultera i ett ökat engagemang, kunskap och åtgärdsarbete i länet, vilket på sikt förväntas ge positiva miljö- och climateffekter.

Arbetet med prövning av förnybara energikällor har fortgått under året. Två ansökningar om biogasproduktion på gårdsnivå har kungjorts under tertiäl 1. Ett beslut togs under tertiäl 3. En ansökan om vindkraft inkom, ingen ansökan avgjordes under året. Miljöprövningsdelegationen har beviljat Norrköpings kommun tillstånd till biogasproduktion från matavfall. Matavfallet planeras komma från den egna och från närliggande kommuner. Insatserna kring prövning bedöms vara en förutsättning för, och resultera i, en mer miljömässigt hållbar produktion av förnybar energi.

Vi har även deltagit i EU-projekten Waste to Energy och Wood Energy and Cleantech. Inom EU-projektet W2E har den regionala avfallsplanen/strategin tagits fram. Under våren 2012 kommer seminarium kring avfallshantering och avfallsplanering att hållas med kommuner och intressenter. Deltagandet i projekten har resulterat i en ökad kunskap och kunskapsutbyte, en regional avfallsplan samt förbättrade förutsättningar för en miljömässigt hållbar produktion och användning av biobränsle i länet.

Förbättrat faktaunderlag

Ett förslag på betingsberäkningar har tagits fram tillsammans med SMHI. Beräkningarna kommer att revideras för att kunna nyttjas inom vattenförvaltningen. Vi deltar i referensgruppen för projektet ”ny dataportal för datavärdsken Sjöar och vattendrag samt Jordbruksmark”. En tvärsektoriell projektgrupp har skapats för att strukturera och sammanställa ett dataunderlag för hydromorfologisk påverkan i vattendrag. För att underlätta prioriteringar och effektivisera åtgärdsarbetet sammanställs lokala vattenvårdsprogram för vattenråden. Fem av sju är färdigskrivna och de övriga två programmen kommer att färdigställas under våren 2012.

Under 2011 har hanteringen av miljödata förbättrats. Vi har byggt upp egna databaser för vattenkemi och miljögifter vilket underlättar arbetet med statusbedömningar och uppföljning av åtgärder. Information om miljötillståndet presenteras i årliga temarapporter.

Samordning med det nationella arbetet har varit en viktig del i arbetet med förbättrat faktaunderlag under 2011 och som också kommer att underlätta det fortsatta arbetet under 2012. Förslag till strategi och rutiner har tagits fram och förankring och införande i organisationen är prioriterat.

Sammanfattningsvis bedöms arbetet ha resulterat i ett bättre och säkrare underlag för att följa upp nationella miljömål kopplade till vatten, effektivare rapportering och leverans av data till nationella datavärddar och ett bättre och mer tillgängligt beslutsunderlag för prövning av miljöfarliga verksamheter med koppling till vattenmiljön.

Giftfri miljö

Kemikalier är en del i vår vardagsmiljö och finns överallt. Det innebär en miljöpåverkan som är svår att överblicka, både i dag och inför framtiden. Arbetet för en giftfri miljö bör därför genomsyra verksamheten. För Länsstyrelsens del innebär det åtgärder vid förorenade områden, kemikaliehänsyn vid tillsyn och prövning samt att uppfylla god kemisk status enligt vattendirektivet. Länsstyrelsen ska även bevaka de möjligheter till projekt och samarbeten kopplat till minskad kemikalieexponering som uppkommer och bedöms intressanta.

Kemikaliekartlägningsprojektet som är ett samarbetsprojekt inom Sydöstra Östersjöregionen, med sju deltagande län: Östergötland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Blekinge, Gotland och Skåne är avslutat och en rapport håller på att färdigställas. Projektet har resulterat i ökad kunskap hos myndigheter och företag kring vilka kemikalier som hanteras och vilka som bör fasas ut. Av de deltagande företagen har flera tagit bort produkter som innehåller ämnen upptagna på Vattendirektivets lista över prioriterade ämnen och/eller REACH's kandidatlista.

En vägledning för hur man lägger upp ett övervakningsprogram för de prioriterade ämnena inom vattendirektivet har arbetats fram i en nationell länsstyrelsegrupp. Möten både inom den nationella arbetsgruppen och med referensgruppen har hållits. Medel från Naturvårdsverkets havsmiljöanslag har erhållits för att länen ska ha möjlighet att genomföra provtagning i syfte att utvärdera vägledningen. Dessa medel har fördelats till de olika länen i Södra Östersjöns distrikt och provtagning har genomförts. Arbetet har resulterat i ökad kunskap hos myndigheter om hur man ska samla in data om de prioriterade ämnena samt gett en första indikation på utbredningen av dessa ämnen inom Södra Östersjöns distrikt.

När det gäller insatser som utförts inom förorenade områden lyfter Länsstyrelsen fram fyra områden; arbetet inom EU-projektet BECOSI (Benchmarking on contaminated sites in Central Baltic), operativ tillsyn av riskklass-1-objekt, tillsynsvägledning samt Länsstyrelsens insats i de statligt finansierade åtgärdsobjekten. Insatser inom EU-projektet BECOSI bedöms ha resulterat i en högre kunskapsnivå bland länets planhandläggare och ökat möjligheterna att kommunicera och åtgärda riskerna med de förorenade områdena. Den operativa tillsynen av förorenade områden bedöms ha resulterat i att antalet utredningar som finansieras med privata medel har ökat medan tillsynsvägledningsaktiviteterna i form av utbildningar och workshops bedöms ha resulterat i en ökad tillsynsaktivitet ute bland länets kommuner. Länsstyrelsens insats i de statligt finansierade åtgärdsobjekten bedöms ha resulterat i att Valdemarsviks kommun beviljats ytterligare 80 Mkr till saneringsprojektet Valdemarsviken och att Ydre kommun har skickat in en ansökan om åtgärdsmedel på 5,5 Mkr till Naturvårdsverket. Vidare har Länsstyrelsen beviljats 3,5 Mkr i bidragsmedel för avhjälpande av akut föroreningskada efter det att Söderköping Ytbehandling AB försatts i konkurs och medel saknades i konkursboet för att omhänderta kvarvarande ytbehandlingsbad, kemikalier och avfall. Detta har resulterat i att lokalerna blivit städade, sanerade och alla bad, kemikalier och avfall har omhändertagits på ett miljösäkert sätt.

Havsmiljön

När det gäller arbetet med den samordnade vattenförvaltningen (vattendirektivet) har i och med utgången av 2009 den första vattenplaneringscykeln genomförts. Under 2011 fortsatte det påbörjade arbetet då vi gått in i den andra och sista vattenplaneringscykeln. Fokus har legat på åtgärdsarbete och genomförandet av konkreta åtgärder i syfte att uppnå god ekologisk status i de vattenobjekt där så inte är fallet. En viktig uppgift under året var att i prövning och tillsyn omsätta de antagna miljö kvalitetsnormerna i praktiken. Nya satsningar på havsmiljöprojekt med konkreta åtgärder för att förbättra havsmiljön och stöd till olika aktörer för att genomföra LOVA-projekt har också gjorts. Arbetet med att ta fram Lokala vattenvårdsprogram och förankra resultat och samverka kring åtgärdsarbetet lokalt har intensifierats. Fem av sju lokala vattenvårdsprogram är nu klara och de sista två programmen kommer att färdigställas under våren 2012.

Arbetet med att bilda vattenråd inom regionen har genomförts enligt plan. Sammanlagt har det genomförts ca 30 vattenrådsmöten under året. Vi har här en viktig roll att stödja och driva på det lokala vattenarbetet. Den 14 november anordnade vi ett seminarium "Vattenrådets dag" som vände sig till främst kommuner och vattenråd. Seminariet var uppskattat och samlade ett hundratal deltagare som representerade ett brett spektrum av aktörer.

I december arrangerade Länsstyrelsen tillsammans med SMHI en kurs i ”praktisk vattenförvaltning”. Kursen riktade sig till kommuner och vattenråd och resulterade i att ca 20 personer från kommuner och vattenråd deltog i kursen.

Under 2011 gav vi ut rapporten ”Läget i länet – tillståndet i länets vattenmiljöer”. I rapporten presenteras dagens kunskapsläge om länets kustvatten, sjöar, vattendrag och grundvatten. Vi har även publicerat en rapport som beskriver Östergötlands unika kust- och skärgårdsmiljöer ”Oändligt mycket mer – om Östergötlands kustmiljö”. Rapporterna har fått brett genomslag i länet och har även uppmärksammats av media. Målsättningen är att öka kunskapen om miljö tillståndet och att åtgärder ska vara enklare att förankra.

Arbetet enligt lagen om allmänna vattentjänster har under året begränsat sig till fortsatt tillsynsarbete för att få återstående kommuner att besluta/uppdatera sina verksamhetsområden för avlopps- och dagvatten samt dricksvatten. Vi har ansökt om bidrag ur Havs- och vattenmiljöanslaget för en Utbildnings- och inspirationsdag om VA-planering för förtroendevalda i länet. Bidrag beviljades den 15 november. Utbildningen kommer att hållas på Länsstyrelsen den 16 februari 2012.

Tillsynsprojekt med fokus på växtnäring förluster inom lantbruket har genomförts under år 2011 genom MÖTA. Syftet med projektet har varit att göra en insats genom tillsyn och information för att förbättra vattenkvaliteten. En handbok och en checklista att använda vid tillsynsbesök har tagits fram genom projektet. Totalt har 125 inspektioner i länet rapporterats in via projektet. Vid utvärdering av projektet har det konstaterats att fortsatt tillsyn inom området växtnäring bör prioriteras för att uppnå miljömålet ”ingen övergödning”.

En arbetsgrupp som bildats för att knyta ihop miljöskyddstillsyn och tillsynsvägledning med åtgärdsarbetet inom vattenförvaltningen, har fortsatt sitt erfarenhetsutbyte och uppbyggnad av arbetsformer under året. Vi har under året ansökt om bidrag ur Havs- och vattenmiljöanslaget för en Utbildnings- och inspirationsdag om VA-planering för förtroendevalda i länet. Bidrag beviljades den 15 november. Utbildningen kommer att hållas på Länsstyrelsen den 16 februari 2012.

Information om LOVA-bidrag finns på Länsstyrelsens webbplats som kontinuerligt har uppdaterats under året. Information om 2011 års ansökningsomgång har även spridits via media (pressmeddelande) samt genom direkt information via möten och personliga kontakter. 36 projekt kom in med ansökan om 2011 års LOVA-bidrag, varav 14 ansökte om bidrag för strukturkalkning eller kalkfilterdiken, 17 ansökte om bidrag för olika VA-lösningar, en ansökte om bidrag till vattenrådsverksamhet och fyra ansökningar var båtrelaterade. Totalt ansöktes om 23,5 miljoner kronor. 15 av de 36 projekten beviljades LOVA-bidrag motsvarande 8,2 miljoner kronor. Projekten är fördelade över de 13 kommunerna inom länet, med viss majoritet för kustkommunerna. Fem projekt slutrapporterades under första tertialen, ett under andra och tre under sista tertialen. Dessa har fått slutligt beslut om bidrag. Ett tiotal projekt har lämnat delrapportering för projektens första år. Sammantaget har arbetet resulterat i bättre kunskap om miljöproblemen i haven, fler åtgärder för att minska belastningen på vattenmiljöerna och ett större lokalt engagemang för vattenfrågor. Resultatet bedöms öka möjligheterna att klara miljö kvalitetsnormerna inom vattenförvaltningsarbetet och de nationella miljömålen kopplade till vatten.

Snabbare tillståndsprovningar

Med anledning av den koncentration av MPD till färre län (varav ett blir Östergötland) som planerades och nu har beslutats genomfördes organisatoriska förändringar genom att en provningsgrupp och en tillsynsgrupp bildades för handläggning av ärenden. Under 2011 gjordes en översyn av principerna för fördelning av ärenden för att få en jämnare arbetsbelastning och minska sårbarheten. En ärendegrupp bildades vilken diskuterat ärendebalanser, prioriteringar och tidplaner. Den tydligare målstyrningen och den förbättrade uppföljningen som gjorts genom den nybildade ärendegruppen har bidragit till att ärendebalanserna under året minskade något. Antalet presumtiva JK-ärenden minskade och målsättningen uppnåddes. Sammantaget har detta resulterat i kortare handläggningstider och bedöms öka möjligheterna att klara målsättningen att ett ärende vid en miljöprovning delegation ska beslutas inom sex månader från det att en fullständig ansökan lämnas in.

Samtliga tre kvarvarande verksamheter har under 2011 anpassats till IPPC-direktivets krav. Detta bedöms ha resulterat i att Sveriges möjligheter att undgå fortsatt kritik från EU-kommissionen förbättras då samtliga berörda verksamheter i länet anpassats till IPPC-direktivets krav.

Arbete har påbörjats med att skapa rutiner för att effektivare hantera föroreningsskadade områden i prövningsärenden. Mallar och checklistor har uppdaterats med avsikt att effektivare hantera föroreningsskadade områden i prövningsärenden. Arbetet bedöms öka möjligheterna att förorenade områden avgränsas och att skyddsåtgärder vidtas för att minimera risken för spridning av föroreningar i mark och byggnader.

Skydd och utveckling av naturmiljöer

Flera av de nationella och regionala miljömålen omfattar bevarande och skötsel av naturmiljöer och biologisk mångfald i form av ekologiskt fungerande landskap, habitat och populationer av arter. En rik biologisk mångfald är också en viktig grund för stora sociala värden genom berikande naturupplevelser för människor.

Länsstyrelsen ansvarar i detta sammanhang för att långsiktigt skydda och förvalta värdefulla naturmiljöer som naturreservat eller annat skydd enligt miljöbalken. Förvaltningen av de skyddade områdena omfattar både skötsel och restaurering samt åtgärder för människors tillgänglighet och upplevelser enligt skötselplaner. Arbetet med biologisk mångfald sker också på bred front genom olika åtgärder enligt nationella åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper men även för de naturtyper där länet har ett nationellt ansvar, såsom eklandskap och skärgårdsnatur.

Prioriterade områden i Östergötland

- Skydd av värdefulla skogar
- Skötsel av skyddade områden enligt skötselplan
- Bättre förutsättningar för människor att uppleva skyddade områden
- Åtgärder för hotade arter och naturtyper enligt fastställda åtgärdsprogram
- Arbete på landskapsnivå för värdefulla eklandskap och skärgårdsmiljöer
- Stöd och samverkan med kommunerna i naturvårdsarbetet

Arbetet med skydd av värdefulla skogar går något långsammare än behov och ambition men under 2011 har tolv nya naturreservat bildats i länet. Skötseln av skyddade områden har varit omfattande med bl. a. ett stort antal åtgärder som underlättar tillgängligheten för besökare till naturreservat. Mer konkreta insatser redovisas i kommentaren till uppdrag 54. Åtgärder har skett för ett antal fastställda åtgärdsprogram för hotade arter med särskild inriktning på speciellt östgötska naturmiljöer och arter. Arbetet fokuserades under 2011 till särskilda ”värdetrakter” för tall- och sandmiljöer och i samverkan mellan olika aktörer. Arbetet med värdefulla eklandskap har skett även 2011 i bred samverkan med andra myndigheter och markägare. Den konkreta restaureringen av värdefulla ekmiljöer sker numera inom ramen för landsbygdsprogrammet. Skärgårdsarbetet har också skett i samverkan med andra aktörer, både genom färdigställandet av samverkansplan för BSPA-området inom S:t Anna skärgård samt konkreta åtgärder på t. ex. ön Sandgårde utanför Harstena. En omfattande ansökan om stöd från EU:s LIFE-fond för insatser inom Natura 2000-områden i skärgården tillsammans med länsstyrelserna i Södermanland och Kalmar län har lämnats in under året.

Tillsyn och dispenser avseende åtgärder i naturmiljön

Länsstyrelsen handlägger ca 1000 naturvårdsärenden per år. Genom förbättrade och digitalt tillgängliga kunskapsunderlag kan handläggningen effektiviseras. Förändringar har nyligen skett av reglerna för strandskydd och Länsstyrelsen har i samband med detta både ett ansvar att stödja kommunerna med såväl information som kunskapsunderlag samt att utveckla sin nya roll att granska kommunernas dispenshandläggning.

Prioriterade områden

- Tillsynsvägledning kring de nya reglerna för strandskydd samt översyn av det utökade strandskyddet
- Effektivare handläggning av ärenden kring vattenverksamhet genom förbättrad tillgänglighet till kunskapsunderlag

- Rättssäker prövning och handläggning av naturvårdsärenden med miljönyttan i fokus

Förändringarna av strandskyddsreglerna innebär fortfarande ett omfattande arbete för Länsstyrelsen. För insatserna finns en särskild strandskyddssamordnare på myndigheten. Arbetet med översynen av det utökade strandskyddet har startat under 2011..

Länsstyrelsen har haft en god framförhållning inför förändringen av strandskyddsreglerna och har hittills klarat omställningen på ett bra sätt. Detta beror på att specifika resurser för arbetet har tilldelats myndigheten via Naturvårdsverket. Vad beträffar ärendehantering i övrigt har ärendebalanserna i stort sett kunnat hållas oförändrade. Tillsynsärenden får dock en allt längre handläggningstid eftersom prövning av dispenser och tillstånd prioriteras i första hand.

Folkhälsa

Nya steg har tagits för att det nationella målet för folkhälsa ska få genomslag i länet. Med anledning av den nya nationella Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategin tog Landshövdingen initiativ till att bilda ett ANDT-råd. Syftet med rådet är att på en övergripande och strategisk nivå identifiera insatser som behövs i länet.

Länsstyrelsen bedömer att förutsättningarna för att skapa en god hälsa på lika villkor för befolkningen i länet har stärkts i och med det nya regionala rådet.

Integration

Länsstyrelsen har tagit initiativ till att revidera den befintliga regionala överenskommelsen för nyanländas etablering med utgångspunkt i etableringsreformen. Undertecknande aktörer är förutom Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, samtliga kommuner, Landstinget och Regionförbundet Östsam. Länsstyrelsen har även påbörjat ett arbete med att ta fram en avsiktsförklaring i syfte att öka antalet platser för ensamkommande barn med bibehållen kvalitet. Det finns ett Integrationsråd som på en övergripande och strategisk nivå diskuterar hur målen för integrationspolitiken ska genomföras på lokal och regional nivå, i synnerhet målen kopplade till etableringsreformen.

Länsstyrelsen bedömer att dessa insatser kommer att skapa goda förutsättningar för ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända kvinnor, män, flickor och pojkar samt ensamkommande flickor och pojkar i länet. Med en kraftsamling runt en ny överenskommelse med fokus på egen försörjning och delaktighet i samhällslivet oavsett var man bor i Östergötland ska nyanlända kvinnor och män få ett professionellt stöd att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete eller reguljär utbildning för att klara sin egen försörjning. Ambitionen är att få fler i arbete, bättre utbildningsresultat, bättre språkkunskaper och utbildningsmöjligheter för vuxna.

För att det nationella målet för jämställdhet, med särskilt fokus på att bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål, samlar Länsstyrelsen bland andra kommunernas kvinnofridssamordnare regelbundet för utbildning och erfarenhetsutbyte. Länsstyrelsen fördelade utvecklingsmedel till kommunerna för att utveckla deras arbete för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Länsstyrelsen bedömer att dessa insatser har skapat möjlighet för kommunerna att utveckla sitt arbete och framförallt skapat förutsättningar för samverkan mellan kommuner och mellan olika aktörer. Samverkan är central för att man ska kunna tillgodose utsatta individers behov av skydd och stöd.

Ett länsövergripande tvärsektorielt samarbete sker i flera av de olika länsgrupper som Länsstyrelsen leder och sammankallar. Det finns en länsgrupp som ansvarar för att hålla Länsrutinen aktuell och anordna utbildningar. Länsrutinen innehåller rutiner för samverkan och handläggning av ärenden som rör barnmisshandel och sexuella övergrepp i Östergötland. I länsgruppen finns representanter för polis, åklagare, rättsmedicin, barnmedicin, barnpsykiatri samt kommunernas socialtjänst. Exempel på andra länsgrupper är en som samlar kommunernas ANDT - samordnare, en som samlar kommunernas alkoholhandläggare, en som samlar statliga myndigheter i länet.

Länsstyrelseinstruktion 3 §

Trafikföreskrifter

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,2	0	1,4
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,7	0,6	17,1
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	776	536	15 335
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,4	0,3	7,0
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	126	154	29 034
Antal beslutade ärenden	139	123	30 123
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	2	28
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 25*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Trafikfrågorna överfördes till Transportstyrelsen 1 januari 2010.

Antalet inkomna ärenden minskade något under 2011 i förhållande året dessförinnan. Trots detta har ca 50 % mer tid lagts på ärendegruppen under 2011 än under 2010. Anledningen till detta är bl.a. att både ny handläggare och ny jurist behövt sätta sig in i ärendetypen under 2011, vilket krävt mer inläsningstid än tidigare år. Under 2011 har också ärendebalanser avarbetats från föregående år, som inte har kunnat slutföras under 2010 p.g.a. sjukdom m.m. hos personalen.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,9	2,8	1,9
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	9,1	9,8	9,8
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	12 734	12 194	9 770
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,7	5,9	4,4
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1 542	1 459	1 131
Antal beslutade ärenden	1 466	1 254	603
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	52	18	9
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 282, Djurskydd ⁵⁾	78	-	-
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁶⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 28*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 282 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011.

Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 77

⁶⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Den nya organisationen börjar sätta sig sedan starten 2009 och de administrativa systemen fungerar allt bättre vilket gör arbetet effektivare.

P.g.a. flera långtidssjukskrivningar utan ersättare under 2011 finns fler ej beslutade ärenden än tidigare år och av samma anledning har § 16-tillstånd som efterfrågades i brukarundersökningen nedprioriterats mot akuta anmälningsärenden.

Ett primärproduktionsregister över 4000 brukare har byggts upp vilket är en förutsättning för att bedriva tillsyn och ta ut kontrollobjekt enligt riskvärdering för kontroll. Därför gjordes ingen tillsyn inom primärproduktionen under 2009 och få under 2010.

Ang brukarundersökningen låg vår tillgänglighet något bättre än övriga landet, vår djurskyddstelefon är bemannad vardagar 9-15, när Länsstyrelsens växel är stängd hänvisas anmälningar avseende djurskydd till polisen. Vi har efter årsskiftet lagt ut djurskyddstelefonen på alla djurskyddshandläggare enligt ett cirkulerande schema med back-up om någon är borta så att fler delar ansvaret för den. Vi har även infört rutinen att den som har telefonen också alltid svarar direkt på e-post som gått till enhetens gemensamma e-postadress för djurskydd.

Tillstånd enligt §16 i djurskyddslagen behöver de ha som har över 10 hästar, hundar eller katter eller har yrkesmässig verksamhet med dessa djur. Eftersom enheten är underbemannad har dessa tillstånd nedprioriterats i förhållande till akuta djurskyddsärenden som anmäls till samma grupp av djurskyddshandläggare. Efter årsskiftet har en djurskyddshandläggare i taget avsatts att arbeta med enbart dessa tillstånd periodvis under året för att korta väntetiden för dem som söker dessa tillstånd. (I den nya djurskyddslagsutredningen som kom hösten 2011 föreslås att kravet på detta tillstånd slopas.)

Livsmedelskontroll

Arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll har fortskridit enligt femårsplanen och de tre sista av länets 13 kommuner har reviderats sedan 2007.

Även under 2011 har samordningen av kommunernas livsmedelsinspektörer prioriterats och två länsmöten med deltagande från livsmedelsverket har anordnats under året. Även en beredskapsövning i dricksvattenförsörjning har genomförts tillsammans med länsstyrelse och kommuner i Södermanland.

Djurskydd och allmänna veterinära frågor

Ett 50-tal dokumentkontroller av delegerad läkemedelsbehandling till gris inklusive kontroll av djurskyddsdeklarationer har utförts under året inom veterinärtillsynen, varav 10 kontroller av delegerande veterinär respektive 10 kontroller av läkemedel på gård gjorts på plats.

En länsveterinär har deltagit i projekt VILA (villkorad läkemedelsanvändning) som representant för länsstyrelserna, vilket är ett regeringsuppdrag med mål att kunna delegera läkemedel även till mjölkproducenter.

Länsstyrelsen Östergötland anordnade den 25-27 maj 2011 länsveterinärdagarna, en konferens för Sveriges alla länsveterinärer. Under året ordnades även två samverkansmöten för länets praktiserande veterinärer med tema antibiotikaresistens. Under hösten hölls ett samverkansmöte för näringen och veterinärer med svinpraktik angående den smittsamma sjukdomen svinpest och dess spridningsrisk till vårt land från närliggande länder.

Inom djurskyddskontrollen har arbetet med planerad kontroll i projektform vid sidan av anmälningsärenden fortsatt för att göra det möjligt att planera riktade kontroller på olika områden inom lantbrukets djur. Då Östergötland har flest hönsproducenter av länen har det varit väl motiverat att hålla ett fjäderfäprojekt under hösten där tre djurskyddsinspektörer utfört 36 normalkontroller i fjäderfäbesättningar.

Flera ovanligt stora anmälningsärenden inom såväl veterinärtillsynen som djurskyddskontrollen har tidvis under året lagt beslag på en stor del av enhetens resurser.

Smittskyddsområdet

I början av året inträffade ett utbrott av Newcastle-virus på vilda fåglar i länet, s.k. Duvpest, vilket ledde till restriktioner för fjäderfänäringen i flera av länets kommuner.

På salmonellaområdet har tre nya utbrott skett i länet under 2011 ett på en tidigare infekterad mjölkgård, ett stort utbrott på en grisgård och ett på ett slakteri. Arbetet med salmonellabekämpning på två sedan tidigare stora mjölkbesättningar, varav den ena på delegation till Länsstyrelsen, har fortsatt. En av länsveterinärerna har deltagit i Salmonellanämnden som representant för Länsstyrelsen tillsammans med andra veterinära myndigheter, smittskyddsläkare och djurproducentnäringen.

Länsveterinären i Östergötland har deltagit i strategiskt förebyggande arbete och i en informationskampanj tillsammans med andra myndigheter mot i landet nyinkommen dvärgbandmask som hittats i skjuten räva under sommaren.

Samarbete med smittskyddsläkare och kommuner har förts i samband med ett Ehec- utbrott, campylobactersmittad mjölk samt methicilinresistenta stafylokokker (mRSA) på djursjukhuspersonal i länet.

Tabell 1.1 Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2011-12-31		2010-12-31		2009-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet	121		101		95	
varav män/kvinnor	49	72	65	36	65	30
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	11					
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa varav	10	8	10	9	9	8
män	1	1	1	0	1	0
kvinnor	9	7	0	9	0	8
Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, st/åa varav	2	0,2	1	1	1	1
män	1	0,1	0	0	0	0
kvinnor	1	0,1	0	1	0	1
Antalet under året meddelade djurförbud	2		5		1	
varav föranledda av anmälan	1					
Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur	24		12		6	
varav föranledda av anmälan	4					
Antalet genomförda djurskyddskontroller	364		377		190	
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	2		1		0	
Antal kontroller av hästpass	23					

Källa: Platina och DSK (Jordbruksverkets register för djurskyddskontroll).

Kommentar tabell 1.1

Av de nya veterinärerna som utexamineras är kvinnorna i majoritet medan de som går i pension är män vilket bidrar till att könsfördelningen ändras.

Primärproduktionskontrollerna utfördes under 2011 av länsveterinär eller tvärvillkorskontrollant i samband med annan kontroll och uppskattas till 0,2 åak.

Lantbruk och landsbygd

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	12,5	16,1	15,0
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	27,5	30,3	31,6
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	42 351	43 996	42 861
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	19,1	21,2	19,5
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	0	0
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	20 486	16 355	15 595
Antal beslutade ärenden	21 337	17 718	12 366
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	97	100	62
Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	3 872	3 840	4 089
Antalet utbetalningar (st)	11 557	11 959	13 052
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (tkr)	14 028	17 258	13 649
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	3 622	4 494	3 338
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	1 213	1 443	1 046
Varav Landsbygdssöd, VÄS 602*			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	297	273	258
Direkta verksamhetskostnader vht 6020 (tkr)	1 717	1 744	2 018
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	5 781	6 388	7 821
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	203	134	119
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	683	353	302
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	3 365	2 634	2 538
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	57	49	47
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	291	273	340
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	5 105	5 571	7 234
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 601 Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	68 Genomsnitt 71	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 60*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Underlag till antalet inkomna ärenden kommer för 2011 från sammanställningar ur Jordbruksverkets databaser, JBR, LB och IAKS. Skillnaden mot tidigare år är att arbetet med återkrav 2011 skapat många fler initiativärenden mot tidigare.

602. Fler och större projekt har hanterats 2011 vilket gjort att direkta verksamhetskostnader ökat samt att kostnaden per ansökan stigit mot 2010.

602. Direkta kostnader per ansökan om miljöinvesteringar har minskat då Länsstyrelsen främst arbetat med ersättningar med schablonbelopp under 2011 vilket minskar handläggningstiden och kostnaden per ärende.

601* Minskningen i direkta kostnader per hanterad SAM-ansökan samt per utbetalningsärende 2011 jämfört med 2010 förklaras av att arealen betesmark som kontrollerats på plats 2011 var betydligt lägre än för 2010 och kontrollfrekvensen för kompensationsbidraget, LFA, sänktes från 15% 2010 till 6,25% 2011. Antal oavslutade ärenden från 2009 var större än antalet oavslutade ärenden 2010 vilket bidrog till större behov av timmar 2010 jämfört med 2011. För 2011 tillkom arbetsuppgifter för hantering av återkrav för gårdsstödet 2005-2007 och detta arbete redovisas under VÄS 601, vilket gör att nedlagd tid och kostnad för detta arbete också slås ut per hanterad SAM-ansökan och per utbetalningsärende.

Brukarundersökningen avser VÄS 601 under 2010. För metod och utförligt resultat hänvisas till rapporten:

”Uppfattningar om Länsstyrelsen - Resultatet av en gemensam brukarundersökning 2010”, Länsstyrelsen Östergötland

Bra bemötande och bra information vid fältkontroller är de mest positiva delarna medan brist på tillgänglighet och sena beslut om utbetalning upplevs mest negativt av de tillfrågade brukarna. Beträffande åtgärder för att förbättra det som fick negativa omdömen, se nedan under uppdrag 8.

8. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav och under 2011 hantera de återkrav som är en följd av kommissionens ställningstagande om sanktion för åren 2005–2008.

Länsstyrelsen har under 2011 aktivt arbetat med effektivisering av verksamheten och förbättrad service till företagarna. Detta har genomförts med koppling till Länsstyrelsens visionsarbete. Exempel på konkreta åtgärder för effektivisering är:

- En ny typ av telefonslinga har använts för att öka närheten och förbättra servicen till företagarna.
- Bättre samordning av fältarbetet till jordbrukarstöden har fått i och med användandet av Landsbygdsapplikationen.
- Samordning av slutbesiktningar för landsbygdsstöd tillsammans med länsveterinärenheten.
- Tydlig information till företagarna om vikten av fullständiga ansökningar när det gäller landsbygdsstöd.

Dessa och andra åtgärder har under året förbättrat möjligheten att nå de mål om utbetalningar som länsstyrelserna och Jordbruksverket har.

Under hösten påbörjades arbetet med återkrav av gårdsstödet för åren 2005-2007. Länsstyrelsen har fattat faktiska återkravsbeslut för återkrav i gårdsstödet för 2005-2007 om 9,8 mkr fördelade på 749 brukare. Länsstyrelsen har stor del av det totala återkravsbeloppet i landet och Östergötland har många återkravsärenden i förhållande till antalet utbetalningsansökningar om gårdsstöd. 21% av brukarna i länet har fått beslut om återkrav vilket är dubbelt så stor andel som landssnittet. 14% av landets återkravsbelopp hör till Östergötland vilket ska jämföras med att länet har drygt 5% av gårdsstödsansökningarna. Anledningen till stora belopp och stor andel berörda brukare är att stora arealer betesmark bedömdes vara ej godkända för gårdsstöd när blockinventeringen genomfördes 2009-2010.

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND 2011

Under 2011 har länsstyrelserna inte haft möjlighet att arbeta med återkrav efter blockinventeringen när det gäller gårdsstödet 2008 och miljöersättningar 2005-2008. Detta arbete planeras bli möjligt under 2012 när IT-stöd har utvecklats.

Redovisning av beslut om utbetalningar av 2011 års jordbrukarstöd i första möjliga utbetalningsomgången:

- Delutbetalning av miljöersättningar i oktober 2011 fattades beslut för 88% av ärendena .
- Utbetalning av gårdsstödet första december omfattade 88% av ansökningarna.
- Slututbetalning av miljöersättningar i slutet av december omfattade också 88% av ansökningarna.

För stödår 2011 har ca 97% av förväntat belopp utbetalats under innevarande år. För 2010 var motsvarande siffra 90%.

9. Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd.

Beslutad tidplan för styrning och uppföljning har under 2011 funnits för arbetet med jordbrukarstöden men för landsbygdsstöden kommer det först år 2012 finnas en beslutad tidplan med uppföljningspunkter.

För jordbrukarstöden fanns det i tidplanen 11 mätpunkter för handläggning och 30 mätpunkter för kontroller i fält. I 7 av mätpunkterna för handläggning klarade Länsstyrelsen uppsatta mål medan målen i 4 av mätpunkterna inte nåddes. De mål som inte nåddes var t ex andel av brukare i utbetalning av gårdsstöd och miljöersättningar där Länsstyrelsen nådde 88% i första utbetalningstillfället.

När det gäller kontroller klarades målen i 22 av de 30 mätpunkterna och i de fall Länsstyrelsen inte klarade målsättningarna var det delmål för kontroller av tvärvillkor samt natur- och kulturmiljöer. Slutliga krav för kontrollerna uppfyllades och alla beslut om utbetalningar har kunnat genomföras enligt plan.

Revision från Ekonomistyrningsverket som omfattade både jordbrukarstöd och landsbygdsstöd 2011 visar att Länsstyrelsen håller god kvalitet i arbetet med hantering av stödformerna.

Länsstyrelsen upplever att uppföljningen av processen kring jordbrukarstöden fungerat bra både 2010 och 2011 men tillsammans med Jordbruksverket behöver vissa delar förtydligas till kommande år. Sådana delar beskrivs för styr- eller beslutgrupp för SUSS.

10. Länsstyrelserna ska genom ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 uppnå de i programmet angivna målen. Länsstyrelserna ska vidare enligt Jordbruksverkets riktlinjer rapportera om programmets genomförande, resultat och effekter. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020.

Under 2011 har särskilda satsningar gjorts inom delar av utvald miljö med gott resultat. Många ansökningar om insatsen för fågelåker kom in till Länsstyrelsen efter marknadsföring av ersättningen. Totalt ansökte 95 brukare om ersättning för fågelåkrar och mångfaldsträda 2011.

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet inom Greppa Näringen och efter mer tilldelning av medel även gjort värningskampanjer för att få in nya lantbrukare till projektet. Totalt har länet nu 536 medlemmar och når därmed 41% av målgruppen - brukare med mer än 50 ha åker alternativt fler än 25 djurenheter. Det nationella målet om 60% av brukarna inom målgruppen skulle för Östergötlands län motsvara 780 medlemmar. Totalt har det under 2011 gjorts 369 rådgivningsbesök hos länets medlemmar.

När det gäller landsbygdsstöd och de moduleringspengar som riktats till mjölkföretagen har samtliga av de riktade medlen fördelats. Dessa pengar har efterfrågats medan det för förnybar energi inom axel 1 inte är lika stort söktryck.

Länsstyrelsen har under 2011 deltagit med personal i en referensgrupp för att ta fram förslag till ny betesmarksdefinition inom kommande jordbrukspolitik. Länsstyrelsen deltar också med personal i styrgruppen för ProCAP som är ett projekt på Jordbruksverket där det finns ett antal delprojekt som är led i förberedelsen inför kommande gemensamma jordbrukspolitik.

11. Länsstyrelserna ska redovisa:

– Handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur Länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna
– vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser Länsstyrelsen vidtagit för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2011.

Axel 1 och 2

Handläggningstiderna för ansökan om stöd för företagsstöd inom axel 1 minskar stadigt från högstanivån år 2009 och ligger för 2011 på 283 dagar mot 440 år 2009. Mediantiden för ansökan om utbetalning har ökat jämfört med 2010 men har under hösten minskat då mer resurser avsatts till detta arbete. Totalt för året är mediantiden för ansökan om beslut 68 dagar.

För miljöinvesteringar inom axel 2 har handläggningstiden för ansökan om stöd ökat jämfört med 2010 och medianen är nu 65 dagar. För ansökan om utbetalning har handläggningstiden minskat och medianen är nu 38 dagar. Fler ansökningar om stöd inkom 2011 och kan delvis förklara den längre handläggningstiden.

För hela axel 1 har antalet beslut varit fler än antalet nya ansökningar vilket också gör att balansen minskar och att det finns ytterligare möjligheter till kortare handläggningstider framåt i tiden. Från 2012 kommer det att finnas tydliga målsättningar om handläggningstider för landsbygdsstöden och det ska också finnas bra uppföljningsverktyg via Jordbruksverkets statistikdatabas DAWA.

Åtgärder som har fortsatt under 2011 för att minska handläggningstiderna är att tidigare fatta avslagsbeslut på ansökningar som ligger längre ner i prioritet. Länsstyrelsen har fortsatt att tydliggöra vikten av kompletta ansökningsblanketter för företagsstöden. Fler avstämningsmöten där prioriteringar och uppföljning av arbetet har hållits för att få tydligare koppling till handläggningstider och uppsatta mål.

Under 2011 konstaterades många angrepp av varg i länet. Länsstyrelsen ansökte då hos Jordbruksverket om medel för stängsel mot rovdjur och vi fick under hösten beslut om 500 tkr till denna åtgärd. Det är positivt liksom att beräkningsnyckeln för denna ersättning gjorts om så att även län med mer spridd förekomst av rovdjur och som ligger i områden där vargförekomsten antas öka kan få del av avsatta medel.

Åtgärder med låg anslutningsgrad är delar av utvald miljö t. ex. anläggning av våtmarker. Det är fortfarande byråkratiskt när dikningsföretag eller vattendomar berörs. Det är bra med förslagen för 2012 att pengar avsatts till uppsökande verksamhet för våtmarker och restaurering av betesmarker och slätterängar. För våtmarkerna kommer det trots det bli svårt att nå de uppsatta nationella målen när det gäller Östergötlands andel av arealen våtmark så länge som processen är så komplex som den är idag. Satsningar inom utvald miljö visar att intresse finns hos lantbrukarna för vissa av åtgärderna och Länsstyrelsen vill fortsätta arbeta på detta sätt att marknadsföra utvalda delar varje år för att få ett bra ansökningsunderlag och kunna arbeta effektivt med hanteringen av stöden.

Axel 3 och 4

Mediantiden för handläggning av ansökan om stöd inom axel 3 avseende projektstöd, projektstöd inom Leader och företagsstöd uppgår under år 2011 till 62, 167 respektive 61 dagar. Motsvarande handläggningstid 2010 var 60, 169 respektive 70 dagar. Skillnaderna är sålunda marginella gentemot föregående år förutom företagsstödet där handläggningstiden minskat med 13 % mellan åren. Detta är en trend som varit genomgående för de år som programmet pågått och jämfört med 2008 har handläggningstiden för företagsstödet minskat med hela 65 %. Anledningen till denna förbättring är flera större och mindre förändringar av rutiner och arbetssätt. En förändring som gett stora resultat är att Länsstyrelsen infört en begränsning av kompletteringstiden för stödsökande som nu uppgår till tre veckor. Till detta har ett antal mindre insatser genomförts, exempelvis att en första komplettering går ut redan i samband med att bekräftelsebrev skickas ut till stödmottagaren och att vi försöker besöka vissa av de företag som söker stöd. Att minska handläggningstiden ytterligare inom företagsstödet är nog svårt då många av de ansökningar som inkommer till Länsstyrelsen har stora brister och ofta kräver flera kompletteringsomgångar. Länsstyrelsens bedömning är att ca 1 % av de inkomna ansökningarna är helt kompletta när de inkommer till myndigheten. Jordbruksverket har under innevarande år uppdaterat och förtydligat anvisningarna och ansökningsblanketten samt tagit fram en mall för affärsplan, vilket på sikt bör kunna innebära ansökningar som i högre grad är kompletta när de inkommer till Länsstyrelsen. Om så sker kan handläggningstiden förkortas ytterligare.

Vad gäller projektstöd inom Leader så sker den huvudsakliga handläggningen på leaderkontoren. När ansökan i nästa skede kommer till Länsstyrelsen förekommer det ofta att myndigheten måste komplettera den innan formellt beslut kan fattas. För att kunna minska Länsstyrelsens handläggningstid måste myndigheten fortsätta sitt informationsarbete gentemot leaderkontoren för att öka andelen kompletta ärenden vilket då kan innebära en förkortad handläggningstid.

När det gäller utbetalningar har Länsstyrelsen prioriterat begäran om utbetalningar som kommer från enskilda företag (företagsstöd) och från ideella föreningar (projektstöd och projektstöd inom Leader) samt andra stödmottagare med svag likviditet. Detta har inneburit snabba utbetalningar gentemot denna grupp, medan utbetalningar till större organisationer, kommuner och LAG-ägda projekt tagit längre tid. Tyvärr är det samma problem med begäran om utbetalning som ansökan om stöd, att många rekvisitioner inte är kompletta när de inkommer till myndigheten. Att de inte är kompletta redan från början innebär att handläggningstiden drar ut på tiden, särskilt då många rekvisitioner kräver flera kompletteringsomgångar innan de är kompletta. Länsstyrelsen har genom olika informationsinsatser försökt påverka kvaliteten men dessa åtgärder har endast genererat marginella förbättringar. För att kunna få ner handläggningstiden ytterligare krävs i stället regelförenklingar och detta är också något som myndigheten kommer att kommunicera gentemot Jordbruksverket. Mediantiden för handläggning om begäran om utbetalning inom axel 3 avseende projektstöd, projektstöd inom Leader och företagsstöd uppgår under år 2011 till 199, 64 och 40 dagar, vilket tydligt återspeglar prioriteringarna ovan.

Inom axel 3 är det inga åtgärder som har en låg anslutning utan problemet är i stället att tilldelade medel inom flera åtgärder redan nu är slut för resterande programperiod. Dock bör man från Jordbruksverkets sida fundera på om det finns möjlighet till regelförenklingar inom bredbandsåtgärden då regelverket kring denna åtgärd är mycket komplext, vilket troligen innebär att många aktörer avstår från att söka stöd.

Fiske

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,4	1,7	1,2
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,4	0,3	0,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 305	2 177	1 408
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,0	1,0	0,6
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	210	240	249
Antal beslutade ärenden	241	235	216
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	3	1
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	49	22	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 62*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Verksamhetskostnadernas ökning från 2009 beror dels på ett provfiske i Roxen/Glan som Länsstyrelsen var huvudman och ekonomiskt ansvarig för och dels att en konferens för landets länsfiskekonsulenter hölls i Östergötland med Länsstyrelsen som värd.

Ökningen av bidragsutbetalningarna beror på att Länsstyrelsen av anslaget 1:17 Fiskevård i högre utsträckning än tidigare beviljat medel till externa sökanden.

Länsstyrelsen ansvarar för regional samordning av åtgärder som gynnar fiskfaunan och därmed normalt även fritidsfisket. Dessutom stödjer myndigheten yrkesfisket som under senare år genomgått stora förändringar. Det traditionella yrkesfisket har gått tillbaka medan nya former av fiskenäring och vattenbruk samt fisketurism håller på att växa fram.

Prioriterade områden

- Fiskevård och restaureringar som skapar bättre vandringsvägar i särskilt värdefulla vattenmiljöer
- Ny fiskevårdsplan för Östergötland
- Stöd till utveckling av yrkesfisket främst i Vättern och utmed kusten

Arbetet med en regional fiskevårdsplan har återupptagits under året. I projektform pågår fiskevårdsåtgärder och återskapande av vandringsvägar i ett antal värdefulla vattendrag i länet. Ett par projekt befinner sig i tidig planeringsfas eller avvaktar juridisk prövning. Inventering av kustvikar och kustmynnande vattendrag av värde för fiskreproduktion är genomförd och rapport skrivs nu. Stödet till fiskenäringen sker bl a genom Länsstyrelsens hantering av projekt finansierade av Europeiska Fiskefonden (EFF) där antalet ansökningar och de administrativa insatserna har varit omfattande vilket ansträngt övrigt arbete med fiskefrågor. Länsstyrelsen Östergötland var under 2011 värd för den årliga fiskekonferensen för landets länsfiskekonsulenter.

14. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007–2013.

Länsstyrelsen är medfinansiar till (EFF)-projektet Abborrös som efter förlängning kommer att avslutas under 2012. Projektet har hittills inneburit att fyra utvecklingsanläggningar har etablerats inom skärgårdsområdet, varav tre inom Östergötlands län. Länsstyrelsen har medverkat till att Fiskeområde Kustlandet och Fiskeområde Vättern utsågs av Fiskeriverket. Verksamheterna har nu kommit igång enligt plan och under året har 12 nya ansökningar inom EFF-programmet inkommit till Länsstyrelsen. Samtliga ansökningar avser projekt inom fiskeområdsgruppen (FOG) Vättern och FOG Kustlandet.

Fiskeriverket/Jordbruksverket, berörda kommuner och Regionförbundet Östsam har bidragit med den nationella offentliga finansieringen. Länsstyrelsen bedömer möjligheterna att för egen del bidra med medel till nationell medfinansiering som mycket begränsade. Länsstyrelsen bidrar dock genom att handlägga myndighetsbesluten för FOG områdena Kustlandet och Vättern, vilka berör fem olika län.

15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har ur havsmiljöanslaget fått medel till ”Slätbakenprojektet”. I detta ingår återskapande av fria vandringsvägar i Söderköpingsåns nedre del. Arbetet är påbörjat och kommer att leda till omprövningar av vattendomar för detta vattendrag. Hösten 2010 fick Länsstyrelsen medel för ett liknande projekt i Vindån i Valdemarsvik. Medlen kommer att räcka till en förstudie med bl a underlag för en omprövning av vattendom. En konsultrapport kommer att inlämnas under 2012.

Länsstyrelsen har också haft löpande dialog med föreningen Vreta Kloster Turism som arbetar med en förstudie för fri vandringsväg mellan Roxen och Norrbyjön i Motala Ström. Projektet har slutrapporterats och kommer sannolikt att drivas vidare genom frivilliga tappingar och kanske på sikt omprövning av domen. Kommunägda energibolaget Tekniska Verken har fått i uppdrag att utreda frågan vidare.

Ett projekt som kommit längre är omprövning av Lillån inom Boxholms kommun inom Svartåns avrinningsområde där Länsstyrelsen tillsammans med Kammarkollegiet har lämnat en ansökan om omprövning till Miljödömsstolen. Huvudförhandlingen är genomförd och dom kommer att falla under våren 2012.

Länsstyrelsen har även bekostat ett konsultuppdrag i syfte att få fram ett utredningsförslag på ett nytt fiskområde förbi regleringsdammen vid sjön Sommens utlopp. Förslaget kommer att ligga till grund för en omprövning av nuvarande vattendom och utbyte av den nuvarande fisktrappan. Konsultuppdraget har redovisats och med utgångspunkt från bl.a. detta konstruktionsförslag har Länsstyrelsen ansökt om medel från Havs- och Vattenmyndigheten för att kunna genomföra projektet.

Under hösten genomfördes ett internt seminarium tillsammans med Kammarkollegiet kring arbetet med vattendomar och kring verksamhetsutövarns ansvar för miljöpåverkan.

Arbetet med att driva omprövningar är mycket tids- och resurskrävande och i princip endast möjligt att driva inom särskilda projekt med egen finansiering.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2011	2010	2009
Antal fiskevårdsområden	88	88	90
Antal yrkesfiskelicenser	20	21	23
Antal fartygstillstånd	19	10	8
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	12	7	5

Källa: Länsstyrelsens register och Havs- och Vattenmyndigheten

Kommentarer Tabell 1.2

Behov av att bilda fler fiskevårdsområden inom länet finns men är tidskrävande och prioriteras inte under nuvarande resurssituation.

Antalet licensierade fiskare har varit konstant under senare år och kommer sakta att minska i antal på grund av hög medelålder.

Antalet fartygstillstånd har näst intill fördubblats och anledningen är det nya fritidsfiskedirektivet. För att sälja fisk fångad med stöd av enskild rätt krävs idag ett särskilt fartygstillstånd, vilket är anledningen till ökningen av antalet fartygstillstånd.

Antalet ansökningar inom EFF programmet har ökat med 70 % i förhållande till år 2010. Anledningen är främst att de båda fiskeområdesgrupperna FOG Vättern och FOG Kustlandet efter en uppstarts- och informationsfas, nu har fått igång ett flertal projekt.

Vilt- och rovdjursförvaltning

18. Länsstyrelserna ska utarbeta regionala planer för utvecklingen av vildsvinsstammarna med ledning av den nationella förvaltningsplanen för vildsvin.

Den 15 september 2011 beslutade Viltförvaltningsdelegationen inom Länsstyrelsen att godkänna en regional förvaltningsplan för vildsvin. Planen har utarbetats med ledning av den nationella förvaltningsplanen för vildsvin. Planens syfte är att ge jägare, markägare, lantbrukare och deras organisationer vägledning för den framtida förvaltningen av vildsvin i Östergötlands län. Det långsiktiga målet för vildsvinsförvaltningen är att åstadkomma en kontrollerad population av vildsvin, anpassad till lokala förutsättningar.

Regional tillväxt

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,3	2,1	2,4
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	6,8	6,3	5,0
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	16 535	16 010	10 094
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	7,5	7,7	4,6
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	64	101	109
Antal beslutade ärenden	56	80	68
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	21	11	7
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4) */}	5 087	6 412	12 150
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 30*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

*/ Befarade och konstaterade förluster (konto797), i låneverksamheten ”SÅDD-lån” ingår med 1 357 tkr, 761 tkr samt 556 tkr för respektive år.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Verksamhetskostnaderna liksom antalet årsarbetskrafter har ökat eftersom Länsstyrelsen är LEAD-partner för fyra EU-projekt inom regional tillväxt vilket innebär både projekt- och ekonomiledning. Enheten hanterar ekonomiledning för två EU-projekt där Staben respektive Miljöskydd är projektägare. Vi är också projektledare/samordnare för bredbandsprojekt finansierade av ERUF (Europeiska regionalfonden).

Då en stor del av anslaget är in-tecknat i fleråriga åtaganden som t.ex. internationella projekt medför det att tillgängligt utrymme för inkomna och initiativärenden minskar. Då intressenter ofta tar kontakt med Länsstyrelsen på förhand för att utröna möjligheter till bidrag framkommer vid dialogen att befintligt utrymme är begränsat. Därmed minskar också inflödet av ärenden och bidragsansökningar.

21. Länsstyrelserna ska följa upp och redovisa hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsstrategi.

Länsstyrelsen inbjuder regelbundet alla statliga myndigheter i länet på träffar. Tillämpningen av den regionala utvecklingsstrategin har varit en av de frågor som följt upp. Länsstyrelsen kan konstatera att det är få av de statliga myndigheterna som är lokaliserade i länet som känner till och tillämpar länets regionala utvecklingsstrategi då de inte har ett explicit uppdrag i sina respektive regleringsbrev avseende detta. Detta framkom exempelvis vid länsledningens möte med de statliga myndigheterna den 7 oktober 2011 då man bl.a. diskuterade prioriteringar inför det framtida regionala tillväxtarbetet. Det blev då tydligt att ett antal av myndigheterna inte hade någon större kunskap om denna strategi och att det i deras instruktioner inte fanns något uppdrag att medverka i detta arbete.

Dock har Länsstyrelsen regelbundna träffar och diskussioner med myndigheter där den regionala strategin tillämpas, om än inte explicit. Det är också flera myndigheter som är väl insatta i strategin och som också tillämpar den. Exempel på det ges under uppdrag 22.

22. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur samverkan utvecklats.

Länsstyrelsen är aktiv inom det aktuella genomförandet av strategin för Östersjöregionen. Vi har också genom åren bedrivit många internationella projekt inom områden som är prioriterade för länet såsom regionala tillväxtprogram och därigenom inom det regionala tillväxtarbetet. Denna samlade erfarenhet har gjort att Länsstyrelsen i samverkan med andra statliga myndigheter, för närvarande t ex Skogsstyrelsen och Linköpings Universitet, leder arbetet med att skriva ansökningar. Det avser ansökningar både till Interreg-program och regionala strukturfond där myndigheter och andra aktörer som är verksamma i länet gör bedömningen att en projektansökan ligger i linje med våra uppdrag enligt regleringsbrev och sammanfaller med regionala program för tillväxt. Då vi varit lyckosamma i ett flertal ansökningar och blivit beviljade projektmedel har Länsstyrelsen tagit rollen som lead-partner och projektsamordnare för genomförandet och andra statliga myndigheter är samverkanspartners.

Alla projekt som initieras och drivs ligger i linje med den regionala utvecklingsstrategin och i dessa fall tillämpas den också av deltagande myndigheter i linje med aktuella projektmål. Exempel på myndigheter som Länsstyrelsen samverkar med är Skogsstyrelsen som deltar i ett Interreg 4A projekt, WoodEnergy and Cleantech och Linköpings Universitet som samverkar i Interreg 4A-projektet Forte för fler kvinnor som entreprenörer inom vård- och omsorgssektorn.

Detta är ett sätt att säkerställa och utveckla samverkan i enlighet med den regionala tillväxtstrategin då det i andra myndigheters respektive regleringsbrev inte återfinns uppdrag att samverka med länsstyrelserna inom regionala tillväxtstrategier.

Länsstyrelsen deltar också aktivt i ett flertal olika nätverk, där både myndigheter och andra offentliga aktörer medverkar för att öka regional samverkan och samordning.

Ett annat exempel för att utveckla samverkan på regional nivå mellan länsstyrelserna och andra statliga myndigheter är Länsstyrelsens nätverk för hållbar regional tillväxt. Nätverket har regelbundet utbyte i olika frågor och träffas fyra gånger per år. Under 2011 har nätverket träffat företrädare för olika statliga myndigheter för att utveckla samverkan regionalt inom tillväxtarbetet. Myndigheter som länsstyrelserna träffat under året är Trafikverket, PTS och Tillväxtverket. Vid träffarna diskuteras hur samverkan sker och hur nationella myndigheters delaktighet på regional nivå kan ökas. Dessa myndighetsträffar fortsätter under 2012. Nätverket har också tagit del av och diskuterat redovisningarna av det uppdrag om intern strategi för regionala tillväxtfrågor som via regleringsbrev tilldelats ett drygt tiotal myndigheter. Nätverket samordnas av Länsstyrelsen Östergötland.

26. Länsstyrelserna ska redovisa varför aktuella prioriteringar gjorts vid beslut om medel inom ramen för ändamålen inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

Vid bedömning av beslut om medel görs alltid prioritering både gentemot den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 och den regionala utvecklingsstrategin. Övriga program och strategier som ligger till grund för prioriteringar avser Strategin för Östersjöregionen, Regionalt serviceprogram, insatser kommersiell service och insatser för innovationer. Då regionen har ett av sina styrkeområden inom Cleantech är det också en aktuell prioritering som ligger i linje med regional utvecklingsstrategi.

Länsstyrelsen har under året för arbetet med utvärdering och uppföljning, prioriterat en kartläggning av infrastruktur som underlag för vårt arbete med bredbandsfrågor. Bredband och IT-frågor är viktiga för länets tillväxt och därigenom är det av yttersta vikt att ta fram beslutsunderlag för fortsatt utveckling och satsningar.

Länsstyrelsen har också gjort insatser i form av kvalitets- och projektledningssystem för Leader för att förbättra och underlätta kontinuerlig uppföljning och NYPS för uppföljning av det regionala tillväxtarbetet.

En studie har också färdigställts av professor Elisabeth Sundin där en genomlysning av satsningar finansierade av offentliga medel för kvinnors företagande under 2000-talet gjorts. Tanken med studien är att kunna vara en vägledning för eventuellt fortsatta satsningar. Studien har finansierats i samverkan mellan Länsstyrelsen Östergötland, Regionförbundet Östsam samt Tillväxtverket.

Länsstyrelsen har också bjudit in olika föredragshållare som gjort studier relaterat till regionalt tillväxtarbete. Exempel på det är Lennart Svenssons presentation av boken ”Att äga, styra och utvärdera stora projekt”. Boken är skriven av Göran Brulin, kvalificerad analytiker vid Tillväxtverket och adjungerad professor i lokala och regionala innovationer vid Linköpings universitet, samt Lennart Svensson, professor i sociologi vid Linköpings universitet och forskningsledare vid APeL.

Ett annat exempel är ett seminarium anordnat på Länsstyrelsen med Åsa Ekman som skrivit en magisteruppsats inom ekonomi och betydelsen av nätverk för kvinnor med företag. Åsa presenterade uppsatsen och dragna slutsatser och en diskussion genomfördes med deltagarna.

Exempel på insatser som prioriterats enligt nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013 och aktiviteter inom ramen för strategin för Östersjöregionen redovisas under uppdrag 31.

31. Berörda länsstyrelser ska, i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, innefattande tydliggörandena i regeringens skrivelse Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221), ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt. Sammanfattningen ska vara uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin och innehålla de viktigaste insatserna under året. För prioriteringen Strategiskt gränsöverskridande samarbete ska särskilt aktiviteter inom ramen för Östersjöstrategin redovisas. Sammanfattningen ska innehålla en bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna.

Årets prioriteringar sker i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin. De områden som är prioriterade i länet är främst inom 1) Innovation och förnyelse, 2) Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud samt 4) Strategiskt gränsöverskridande samarbete.

Innovation och förnyelse

Ett annat prioriterat projekt som medfinansieras är Demoregion vars mål är att positionera regionen som ledande inom Cleantech, nå ut och öka kännedomen om de unika system som finns och fungerar i regionen, att inspirera till besök, lära mera, hitta tjänster/produkter, studera, bo, arbeta, verka, investera & etablera, turism, konferenser och att skapa affärer för regionen.

Länsstyrelsen har vissa uppdrag inom politikområdet Regional tillväxt. Insatsen ”Tillväxt, entreprenörskap och innovation för hållbar utveckling” är ett led i att skapa ytterligare fokus på området genom att genomföra insatser som inspirerar och stärker en fortsatt positiv utvecklingsspiral i länet. Under hösten 2011 har bl. a. två seminarier hållits med inriktning på ”Företagande och tillväxt” och ”Innovationers roll för hållbar utveckling i företag och samhälle”. Vid dessa seminarier gick en bred inbjudan ut till företagare, regionala företagsfrämjande aktörer och riksdagspolitiker.

Syftet med insatsen ”Internationellt samarbete för regional utveckling” är att öka samarbetet inom flera områden mellan länet och regioner i andra länder för att underlätta för östgötska företag att göra affärer och för att underlätta start av framtida transnationella projekt. Exempel på insats är ett studiebesök från den italienska regionen Abruzzo där de i Östergötland fick möjlighet att närmare studera avfallshantering enligt östgötsk modell.

Länsstyrelsen har också sedan flera år tillbaka i nära samverkan med ALMI Företagspartner i Östergötland arbetat för att främja innovationer och innovationsfinansiering i tidiga skeden. Under 2011 har såddlån för innovationer prioriterats.

Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud

De olika insatser som prioriterats inom detta strategiska område är främst de nedan beskrivna.

Länsstyrelsen har under 2011 prioriterat ett projekt som heter ”Unga jobb Östergötland 2011-2013”. Det består av insatser för ungas inträde på arbetsmarknaden då ungdomsarbetslösheten ligger på en alltför hög nivå. Initiativet till projektet kommer från Sparbankerna och Swedbank i länet. Projektet drivs av Communicare och ska underlätta unga östgötars etablering på arbetsmarknaden genom att skapa fler praktikplatser i länet. Målsättningen är att skapa en praktikperiod som är givande både för ungdomen och för arbetsgivaren.

Kompetensutvecklingsinsatser för små och medelstora företag innebär att Länsstyrelsen bidrar med ett mindre stöd till länets landsbygdsbaserade entreprenörer i deras kompetensutveckling, där utvecklingsinsatsen har stor betydelse för företaget men faller utanför landsbygdprogrammets ram.

Bygdepeng är också ett prioriterat område som bidrar till att stimulera invånarna att ta gemensamt ansvar för utveckling av sin bygd, som komplement till bl. a. kommunala åtgärder. Det genomförda Östgötating 2011 som ett forum för att diskutera landsbygdens framtid och en grund för det fortsatta arbetet med den regionala landsbygdsutvecklingen är också en viktig del som engagerar många individer och aktörer på landsbygden.

Strategiskt gränsöverskridande samarbete

Internationell samverkan i linje med strategin för Östersjöregionen är ett prioriterat område inom Länsstyrelsen Östergötland. Länsstyrelsen driver med viss medfinansiering av 1:1-anslag flera internationella projekt inom ramen för strategin för Östersjöregionen; Waste to Energy, YES – Youth Entrepreneurship Strategies, Forte – Female Entrepreneurship samt WoodEnergy and Cleantech. Projekten ligger också samtliga inom prioritering för Strategiskt gränsöverskridande samarbete inom den nationella strategin.

Vad gäller bedömning av resultatet av gjorda prioriteringar ser vi att det är en brist i kontinuitet vad gäller tillgång till insatser och medel för innovationer i tidiga skeden. Arbetet med innovationer regionalt skulle underlättas om detta kunde lösas på nationell nivå. Vi bedömer Östergötlands insats som lyckad då vi i slutet av året fick extra tilldelning både av produktutvecklingsmedel från Tillväxtverket, ALMI:s nationella pott samt resurser från Länsstyrelsens 1:1-anslag. Länsstyrelsen och ALMI gjorde en gemensam prioritering och bedömning av vilka som skulle erbjudas dessa medel. Kvalitet och konkurrens var hög hos de sökande och det tyder på ett uppdämt behov av insatser.

Vad gäller bedömning av prioritering och insatser i nämnda projekt är det alltför tidigt att göra en bedömning av resultat och utfall. Det vi kan konstatera är att behovet vad gäller insatser för ungas inträde på arbetsmarknaden är av allra största vikt. Vi kan också redan nu se exempel på hur en praktikplats har lett till antingen fortsatt anställning och fall då erfarenhet och referenser från praktikplatsen inneburit att personen fått anställning hos en annan arbetsgivare. Detta är ett viktigt steg i rätt riktning.

Insatser på landsbygden ser vi som mycket viktiga då i sammanhanget mindre summor mobiliserar ett stort engagemang och därmed ger ett bra resultat och mervärde för utveckling och tillväxt.

Kunskapsutveckling inom områden som tillväxt, innovation, entreprenörskap och internationell samverkan och utbyte ser vi också som en viktig positiv del vad gäller inställning och attityd till tillväxt.

En samlad bedömning av resultatet av länets prioriteringar enligt den nationella strategin är att man behöver göra långsiktiga satsningar för att insatserna ska ge resultat. Denna prioritering är även kopplad till tidigare prioritering avseende kunskapsutveckling. Därför börjar insatserna inom strategiskt gränsöverskridande samarbete nu ge resultat, både i form av resultat inom respektive projekt som drivs men också ett resultat som

innebär ett förtroende för Länsstyrelsen som partner och samordnare i samverkan. Det visar sig också genom att partnersök till projektansökningar underlättas då det samlade omdömet om Länsstyrelsen och regionen är gott och både nationella och internationella partners vill samarbeta.

32. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan Länsstyrelsen och det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet samt hur denna samverkan utvecklats.

Länsstyrelsen har under 2011 tagit initiativ till att ta fram en regional innovationsstrategi som ett komplement till den Regionala Utvecklingsstrategin. I arbetet har berörda regionala aktörer som Regionförbundet Östsam, Linköpings Universitet, ALMI Företagspartner Östergötland, Landstinget i Östergötland och länets kommuner representerade av Linköpings respektive Norrköpings kommun, bjudits in och deltagit. Länsstyrelsen arrangerade ett seminarium under vecka 45 (Östergötlands temavecka för Innovation och Entreprenörskap) där utkastet till den regionala innovationsstrategin presenterades. Vinnovas GD deltog vid seminariet, även det ett led i att samverka med nationella statliga myndigheter för att bidra i Östergötlands regionala tillväxtarbete. Till seminariet gjordes en bred inbjudan av representanter för näringslivet, regionala aktörer och regionala riksdagsledamöter.

Länsstyrelsen har också bistått Regionförbundet Östsam i arbetet med att revidera den regionala utvecklingsstrategin under 2011. Länsstyrelsen har bidragit med expertkunskap och skrivningar främst inom områdena miljö, fysisk planering samt bredbandsutveckling.

Regionförbundet Östsam har också i samverkan med Tillväxtverket initierat en seminarieserie som går under benämningen ”Näringslivsutveckling i Östergötland” där Länsstyrelsen är aktiv deltagare samt medverkar som en part i ett kursråd för genomförandet.

Samverkan mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet Östsam har utvecklats under året. T ex har vi förbättrat rutiner vad gäller regelmässiga avstämningar för prioriteringar och insatser inom det regionala tillväxtarbetet. Ovan beskrivna seminarieserie ingår med regelbundna gemensamma möten mellan Regionförbundet Östsam, Länsstyrelsen och kommunernas näringslivsansvariga i länet. Länsstyrelsen och regionförbundet Östsam använder också Growlink, som är ett nätverk av offentliga regionala aktörer för utveckling och tillväxt av företagande i Östergötland, som en samverkansarena.

33. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i Länsstyrelsens verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för med vilka aktörer samverkan sker, hur samverkan utvecklats samt vilken roll lokala och regionala resurscentra för kvinnor har i arbetet.

I Länsstyrelsens egna verksamhet tillämpas jämställdhetsperspektivet i all ärendehantering, tillsyn och kunskapsöverföring. En central aspekt i bedömning av jämställdhet, avseende handläggarnas uppfattning om jämställdhet, är att de anser att det är viktigt med jämn fördelning mellan kvinnor och män i projekten samt att insatserna också är anpassade till kvinnors behov.

Kopplingarna kring tillväxtarbetet och jämställdhet är främst medverkan i programmet ”Resurscentra för kvinnor” och Interreg-programmet. Winnet Östergötland, som utgörs av de lokala resurscentra, med stöd av regionala resurscentrat ÖstGöta Resurscentrum (integrerat med Länsstyrelsen Östergötland), har under 2011 påbörjat sin verksamhet med en jämställdhetskartläggning ur ett lokalt, geografiskt perspektiv inom entreprenörskap. Winnet Östergötlands verksamhet syftar till ett ökat jämställdhetsperspektiv i Östergötlands regionala tillväxt- och utvecklingsarbete och att ta tillvara kvinnors kompetenser, kunskap och erfarenheter. Winnet Östergötland kommer att vara nod för resurscentraarbetet i länet och sammanhållande kraft för att ta ett helhetsgrepp kring frågor som berör jämställdhet i regional tillväxt.

Länsstyrelsens samarbetsområden med Regionförbundet inom jämställdhet och regionalt tillväxtarbete är programmet ”Resurscentra för kvinnor”, genomförande av konferenser, samt framtagande av strategier och ansökningar. Länsstyrelsen deltar också i informationsmöten som Regionförbundet Östsam ordnar i egenskap av regionalt ansvarig för genomförandet av programmet ”Främja kvinnors företagande”.

I maj 2010 påbörjade Länsstyrelsen EU-projektet Forte inom Interreg IVA Central Baltic. Projektet är treårigt och har under år 2011 haft en hög grad av implementering. Projektet är ett samarbete med flera regionala aktörer från Östergötland, Vårdförbundet, Landstinget, Linköpings Universitet, InnovationskontorEtt och Länsstyrelsen samt Lahti yrkeshögskola i Finland. Projektet syftar till att skapa mer positiva attityder till företagande samt öka kunskapen om företagande bland kvinnor. Målgruppen är kvinnor som studerar, arbetar eller är arbetslösa. Under 2011 har studiebesök genomförts på Lahti yrkeshögskolas entreprenörskapsdag samt studiebesök på Östergötlands regionala satsning på innovation och entreprenörskap - ”vecka 45”. En workshopserie på två tillfällen för kvinnor med företag har anordnats samt ett nätverksinitiativ för kvinnor inom sektorn. Länsstyrelsen är Lead-partner och sammanhållande för projektet. Ytterligare aktiviteter har genomförts hos partnerorganisationerna.

Länsstyrelsen Östergötland har under 2011 genomfört en SIDA-finansierad förstudie vars syfte var att lägga grunden för ett långsiktigt samarbete kring Östersjöområdet i samband med en projektansökan till Baltic Sea Interreg IVB. Projektansökan berörde kvinnor och innovation med titeln Women in INnovation, WIN. Projektet ansågs viktigt utifrån både jämställdhets- och regionalekonomisk synpunkt. Tyvärr avlogs ansökan och ett fortsatt arbete för att främja kvinnors innovationer och entreprenörskap på europeisk nivå fick i nuläget avvakta.

Insatser för att främja kvinnors företagande inom det regionala tillväxtarbetet har genomförts inom projektet Mötesplats Vättern. Syftet med Mötesplats Vättern var att skapa en mötesplats för kvinnor som driver företag och att deras företag genom denna mötesplats ska kunna växa och stärkas genom affärssamverkan med andra kvinnor runt Vättern. Av deltagarna uppger ca 88 % att de fått affärskontakter via Mötesplats Vättern. Projektet har också skapat en ökad samverkan och erfarenhetsutbyte mellan resurscentra runt Vättern.

Den 10 maj anordnades ett internt seminarium på Länsstyrelsen med Åsa Ekman som skrivit en magisteruppsats inom ekonomi och betydelsen av nätverk för kvinnor med företag. Åsa presenterade sin uppsats och slutsatser. En diskussion samt summering avslutade seminariet

I Landsbygdprogrammet kan aktörer och entreprenörer från landsbygden söka bidrag för att starta eller utvidga sina företag. Företagare kan även söka bidrag för kompetensutveckling. Stöd kan beviljas som företagsstöd eller projektstöd. Genomgående skall i programgenomförandet observeras de horisontella målen om främjande av jämställdhet och etnisk mångfald. Jämställdhetsmålet är att ettdera könet inte ska understiga 40% avseende de medel som fördelas genom företagsstödet och deltagande i kompetensutvecklingsinsatser. Förutom med lokala resurscentra sker kontinuerligt samverkan med Almi, NyföretagarCentrum, länets kommuner, landsbygdsgupper, Linköpings universitet och Regionförbundet Östsam.

34. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service

för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera:

- Vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts, vilka aktörer som deltagit i genomförandet samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet,
- vilka resultat genomförda insatser har haft på utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag, samt
- vilket finansiellt stöd inklusive regionala projektmedel som beviljats för utveckling av kommersiell service. Redovisningen ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Tillgängligheten till drivmedel har under året förbättrats genom byggnation av en drivmedelstation i ett serviceglest område och nyinvesteringar i två anläggningar i skärgården. Inga större förändringar i butiksnätet har skett under året.

Totalt sett har Länsstyrelsen Östergötland beviljat projekt kopplade till det regionala serviceprogrammet för 209 tkr. Exempel på insatser som alla ligger i linje med det regionala serviceprogrammet presenteras nedan.

Landbygdsmentorerna driver i samverkan med Länsstyrelsen och kommuner projektet Landsbygdshandeln i bygden. Projektet pågår under tiden 2010-03-15 till 2013-12-31 och insatserna ska öka förutsättningarna för att dagligvarubutiker på strategiska serviceorter kan tryggas. Projektet ligger i linje med de mål och verksamheter

som beskrivs under området grundläggande tjänster för ekonomi och befolkning på landsbygden i den regionala genomförandestrategin för landsbygdprogrammet samt i det regionala serviceprogrammet för Östergötland. Under år 2011 genomfördes 28 butiksbesök i syfte om att informera kring projektet samt att inhämta uppgifter kring butikernas status avseende ekonomi och utveckling. Butiksbesöken kommer att följas av kompetensutvecklingsinsatser och behovsstyrda mentorsinsatser. Vid besöken har förutom landsbygdsmentorena även representanter från Länsstyrelsen och berörda kommuner deltagit.

Exempel på åtgärder som mentorena i projektet kan föreslå handlarna inom Linköpings kommun är relaterade till ett arbete med att genomföra utbildningar med ett antal lanthandlare för att öka den offentliga servicen i befintliga dagligvarubutiker. Projektet innebär att handlarna kan välja att delta i tre olika paket och få viss ersättning per paket från kommunen. Paketerna är "Informationstjänster", "Lokalupplåtelse-tjänster", och "Besöksnäringstjänster". Linköpings kommun ställer i projektet krav på att handlarna ska delta i Länsstyrelsens projekt Landsbygdshandeln i bygden för att ha möjlighet att ta del av dessa paket.

Särskilda insatser för drivmedelsförsörjning har fortsatt genom byggnation av en drivmedelstation i ett serviceglest område och nyinvesteringar i två anläggningar i skärgården. En förstudie till ett nytt "Mack-projektet" har även påbörjats.

En studie ihop med Tillväxtverket, Linköpings Universitet och Regionförbundet Östsam om samhällsekonomiska effekter vid nedläggning av landsbygdsbutiker har färdigställts.

Under 2011 har tolv butiker beviljats investeringsstöd på sammanlagt 555 tkr. Tre butiker har mot bakgrund av tillfälliga ekonomiska svårigheter beviljats servicebidrag på sammanlagt 450 tkr. Under 2011 sänkte Länsstyrelsen från 50% till 35% av kommunernas nettoutgift för hemsändning. Totalt uppgick stödet från Länsstyrelsen till 661 tkr.

Utöver detta har investeringsstöd på 335 tkr beviljats till drivmedelsanläggningar av de extra medel som finns tillgängliga för detta ändamål.

Länsstyrelsen, Regionförbundet Östsam och matprojektet Rätt och Slätt har under hösten genomfört en större seminarieserie om upphandling av lokala livsmedelsprodukter. Projektet förväntas att utvecklas och fortsätta under 2012. Fyra seminarier har genomförts med kommuner och producenter. Det finns ett stort intresse för frågan i länet och det ligger i linje med insatser inom det regionala serviceprogrammet och Matlandet Sverige.

39. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Länsstyrelsen Östergötland har genomfört utbildningsinsatser om lagen om offentlig upphandling och dess betydelse för en rättvis konkurrens. Insatserna har riktat sig internt till Länsstyrelsens medarbetare som på olika sätt arbetar med upphandlingsfrågor och till externa målgrupper. Bl.a. har Länsstyrelsen tillsammans med Miljöstyrningsrådet genomfört ett seminarium om miljömedveten upphandling. Länsstyrelsen har också genomfört en seminarieserie där målgruppen var kommuner, landsting och producenter av livsmedel. Syftet var att initiera ett ökat utbud/inköp av lokalproducerade livsmedelsprodukter inom den offentliga upphandlingen.

Inom ramen för handläggning av olika stödärenden vid Länsstyrelsen är det viktigt att beakta konkurrensaspekterna av statsstöd. Till stöd för detta finns t.ex. i 5 kap. 9 b § förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder krav på att stödmottagaren åtar sig att utföra vissa anbuds-förfaranden, och att principerna i 1 kap. 9 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling ska tillämpas. Vid utbetalning av stöd är det Länsstyrelsens uppgift att kontrollera att kraven har uppfyllts. I ett specifikt ärende under året har det ifrågasatts om en kommun, som fått stöd för bredbandsutbyggnad beviljat, genomfört upphandling på föreskrivet sätt. Detta har lett till åtgärder från Länsstyrelsens sida men ärendet är ännu inte slutligt avgjort.

Länsstyrelsen tar vidare emot och vidarebefordrar eventuell information om konkurrensbegränsningar till Konkurrensverket när sådant förekommer.

För de fall det förekommer konkurrensbegränsningar inom Länsstyrelsens ansvarsområden övervägs vilka åtgärder som kan vidtas. Tänkbara åtgärder kan vara åtalsanmälan vid otillåtna förfaranden. I andra fall sker anmälan till Konkurrensverket.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007-2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	0	0	0
Varav Förvaltande myndighet	0	0	0
Varav Attesterande myndighet	0	0	0
Varav Kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa:

Kommentarer Tabell 3.1

Är inte aktuellt för Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2011	2010	2009
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut */	8 593	0	1600
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	880 914	980 757	678 935
Landsbygdsprogrammet	329 572	280 988	165 101
varav Leader	13 251	3 839	1 290
varav miljöersättningar	250 162	225 607	112 444
varav kompensationsbidrag (LFA)	15 204	13 538	7 997
varav företagsstöd	30 994	31 601	30 902
varav projektstöd	17 216	4 897	10 522
varav miljöinvesteringar	2 795	1 506	1 944
Gårdsstöd	549 745	696 431	508 667

Källa: Underlag från Jordbruksverket

Kommentarer Tabell 3.2

*/ Bidrag inom Interreg IVA och IVC som betalats ut till partners (inkl LST E:s del). Avser projekten FORTE 839', W2E 1.439', YES 2.096' samt BENCH 4.189' samt Regionala strukturfonden projektet NEEM MFI 30'. 2010 hade Lst E ej några sådana utbetalningar.

Då tabellen inte varit lika utformad för åren 2009-2011 har nya uppgifter lagts till för 2009 och 2010 vilket gör att uppgifterna skiljer sig från tidigare årsredovisningar.

Totala beslutsbeloppet och beloppet för gårdsstödet är mindre än 2010 beror på att under 2010 beslutades många utbetalningar för stödåret 2009.

Beslut om utbetalning av Leader ökar dels p g a att Länsstyrelsen övertagit ett leaderområde och dels p g a fleråriga projekt nu avslutats och därmed slututbetalats.

Ökningen av belopp i beslut om projektstöd beror på att fler beslut fattats jämfört med 2010 och 2009 samt att flera stora projekt fick beslut om utbetalning under 2011.

Infrastrukturplanering

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,2	1,8	1,9
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,2	0,2	0,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 319	2 181	1 772
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,0	1,1	0,8
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	53	47	83
Antal beslutade ärenden	48	44	75
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	15	11	4
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	5 364	28 847	12 498
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna omfattar verksamhetskod 34*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

De väsentligaste förändringarna av resursinsatserna ligger inom IT-infrastruktur (bredbandsutbyggnad). Under 2010 upparbetades stora kostnader i då pågående projekt vilka resulterade i omfattande utbetalningar. Under 2011 igångsattes flera stora såväl som mindre projekt som dock i genomförandet inte var så långt komna att de föranledde några utbetalningar i samma omfattning som tidigare.

Inom transportinfrastrukturområdet var resursinsatsen något mindre än tidigare år när det gäller ärendehandläggning, främst beroende på att mängden ärenden i motsvarande grad minskade under 2011. Samtidigt har insatserna med övergripande strategiskt planeringsarbete ökat. Arbetet med det regionala godstransportrådet, som startades 2010, har fortsatt under 2011. Länsstyrelsen har också på olika sätt deltagit i Trafikverkets utredning om ökad kapacitet i järnvägssystemet.

Inom ramen för den fysiska planeringen av vägar och järnvägar har Länsstyrelsen deltagit i en fördjupad dialog om planeringen av ett antal strategiskt viktiga infrastruktursatsningar, bland annat förbifart väg E22 vid Söderköping, ombyggnad av väg 50 Motala – Ödeshög, Kardonbanan, utveckling av godsspår på södra stambanan förbi Norrköping, utbyggnaden av dubbelspår Mjölby-Hallsberg samt etablering av nya omstigningspunkter för kollektivtrafik utmed vissa större vägar.

En fortlöpande dialog sker med Trafikverket om utveckling och samordning av arbetsformerna för planering, prövning och genomförande av infrastrukturprojekt.

Energi och klimat

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	0,4	0,2	0,6
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	1,8	1,1	0,6
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 186	1 476	1 126
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	1,0	0,7	0,5
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	13	9	3
Antal beslutade ärenden	12	5	2
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) 3, 4)	270	125	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. 5)	-	-	-

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 42*

5) Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Arbetet med energifrågor är integrerat i flera av Länsstyrelsens verksamhetsområden, såsom tillsyn och prövning, utbetalning av stöd och strategisk samordning. Under året har 1,3 tjänst vid sekretariatet för miljömål och klimat arbetat med strategisk samordning av arbetet utifrån Länsstyrelsens uppdrag och intentionerna i den regionala klimat- och energistrategin. Länsstyrelsen har även beviljats särskilda projektmedel från Energimyndigheten för genomförande av de båda projekten Potential för restvärme respektive Utvecklad samhällsplanering, vilket gjort att fler medarbetare än tidigare varit involverade i klimat- och energiarbetet.

43. Länsstyrelserna ska redovisa:

- Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan,
- insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning,
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,
- insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft.

Inom Länsstyrelsen Östergötland sker insatser både inom den löpande myndighetsutövningen och i form av olika samarbetsprojekt och informationsinsatser. Det finns en nära koppling till miljömålsarbetet och till arbetet för regional tillväxt.

Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan

Den nationella samordningen mellan länsstyrelserna i arbetet med klimat- och energistrategier är väl utvecklad. Stödet från Energimyndigheten och Naturvårdverket har också bidragit till detta. Energimyndigheten har arrangerat fyra nationella möten för energisamordnarna (15/3 på Energiutblick, 14-15/6, 12/10 tillsammans med NV Färdplan 2050, och 9/12). Möten bereds och leds till vissa delar av länsstyrelserna. Länsstyrelsen Östergötland har deltagit vid samtliga tillfällen. Denna samordning har underlättat planering och bidragit till att sprida goda exempel och kunskap bland länsstyrelserna. Detta har också bidragit till att uppdrag och information från de nationella myndigheterna har varit väl anpassade till Länsstyrelsens behov. Länsstyrelsen Östergötland har även i samverkan med Miljöstyrningsrådet arrangerat ett heldagsseminarium kring hur man ställer miljö- och hållbarhetskrav i samband med offentlig upphandling.

För övergripande strategisk samordning av det regionala klimat- och energiarbetet driver Länsstyrelsen fyra samverkansgrupper på regional nivå.

För en bred förankring och deltagande samlar Länsstyrelsen vid behov den referensgrupp som finns kopplad till länets klimat- och energistrategi. Referensgruppen leds av landshövdingen och samlar representanter för energikontoret, regionförbundet, näringsliv, offentlig sektor och intresseorganisationer i länet. Referensgruppen har träffats två gånger under året.

För att lyfta de regionala miljö- och energifrågorna än tydligare i länet, har Länsstyrelsen tillsammans med Linköpings universitet sammankallat en ny gruppering av regionala aktörer: ”Regional samordningsgrupp för miljö och hållbarhet”, som träffats under hösten 2011.

I samverkan med Energikontoret Östra Götaland och Regionförbundet Östsam, har delar av den arbetsgrupp som fanns kopplad till kommunernas energiplaneringsarbete nu övergått till ett kommunnätverk där Länsstyrelsen och Energikontoret gemensamt är sammankallande. Än så länge har inledande diskussioner i grupperingen förts, och nätverket tar sin början i inledningen av 2012. Syftet är bland annat att grupperingen ska kunna lyfta åtgärdsbehov och idéer till länets referensgrupp för klimat- och energistrategin, vilken sammankallas av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen är regional samordnare för stödet för energieffektivisering (EES) som samtliga länets kommuner och landsting har ansökt om och beviljats hos Energimyndigheten. Länsstyrelsen har initierat ett nätverk för de berörda, i syfte att främja erfarenhetsutbyte och samverkan. Löpande frågor har besvarats och två nätverksträffar anordnats. Inom EES handlar flera av de åtgärder som sökanden åtar sig att utföra, om upphandling. Länsstyrelsen samverkade därför med Miljöstyrningsrådet så att ett seminarium kring offentlig upphandling kunde hållas i länet i september.

Länsstyrelsen har haft samverkansmöten med Energikontoret kring regionala klimat- och energiåtgärder. Förutom denna form av samverkansgrupper sker fördjupade kontakter och samverkan inom olika konkreta projekt och aktiviteter. Informella möten och dialoger sker även löpande med näringsliv och organisationer som regionförbund, landsting, energikontor, universitet och kommuner.

För att underlätta sektorsövergripande arbete har Länsstyrelsen sedan 2010 en intern beredning för miljö- och klimatfrågor där berörda enhetschefer ingår. Beredningens möten är ett viktigt led i arbetet för planering av regionala samarbeten och insatser utifrån energistrategin. Beredningen har hittills under året haft tre möten. Länsstyrelsen deltar även i nationella nätverk, bland annat Energisamordnarnätverket och Miljövårdsdirektörernas förening, för en nationell samverkan inom klimat och energi.

Landshövdingen sammankallar länets Godstransportråd, vilket har miljö och klimat som viktiga aspekter att beakta vid diskussion och planering för utveckling av länets godstransporter.

Insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier i samverkan med lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning

Arbetet med att vidareutveckla och genomföra klimatstrategin har främst skett genom arbete med nya målförslag inom begränsad klimatpåverkan med medverkan från strategins referensgrupp, projektledning av projekt inom spillvärme och utvecklad samhällsplanering, medverkan i referensgrupper för externa parter projekt samt uppmärksammande av strategin i olika externa sammanhang.

I klimat- och energistrategin lyfts angelägna fyra-fem åtgärdsförslag fram inom respektive av följande områden: Energieffektivisering i bostäder och lokaler, Energieffektivisering i näringslivet, Bioenergi, Vindkraft, vattenkraft och solenergi, Hållbara transporter och Växthusgaser utanför energisystemet. Knuten till klimat- och energistrategin finns en brett sammansatt regional referensgrupp, där djupare dialog kring åtgärder har påbörjats. Arbetet med att ta fram och prioritera åtgärder, tar förutom i den regionala klimatstrategin och arbetet med nya mål, stöd i länets tidigare miljöhandlingsprogram, kommuners energiplaner, synpunkter som kommer fram inom ramen för uppdraget kopplat till Färdplan 2050 samt i de val av åtgärder kommuner och landsting gjort kopplat till stödet för energieffektivisering.

Inom ramen för arbetet med nya regionala miljömål inom Begränsad klimatpåverkan har referensgruppen för klimat- och energistrategin aktivt deltagit i prioritering av vilka åtgärdsområden och mål som är viktigast att arbeta vidare med i länet.

Vidare har arbetet med att ta fram de nya miljömålsförslagen skett både inom ramen för referensgruppen, samt i form av enskilda dialogmöten med representanter från LRF, SNF, Linköpings Universitet, Energikontoret Östra Götaland, Regionförbundet Östsam, Norrköpings kommun, Trafikverket regionalt, Billerud Skärblacka AB, samt inom Länsstyrelsen. Två möten har skett i klimat- och energistrategins referensgrupp i maj och augusti, där nya målförslag samt åtgärdsprogram kopplat till strategin diskuterats. Medverkan har även skett vid det regionala Godstransportrådets möte i augusti, angående nya förslag till klimat- och energimål samt deras koppling till godstransporter.

Utifrån ovanstående arbete har målförslag arbetats fram, vilka kommer att skickas på bred remiss i länet. Målförslagen i sig utgör ett förslag till prioritering av länets ambitioner och åtgärdsarbete.

Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete

Näringslivets och kommunernas arbete är nyckelfaktorer för konkreta insatser och åtgärder kopplat till strategin. Stödjande insatser har ofta en koppling till både kommuners och näringslivets klimat- och energiarbete, varför ingen särskild uppdelning görs i redovisningen nedan.

Utifrån tilldelade bidragsmedel via Energimyndigheten har Länsstyrelsen haft möjlighet att bidra till underlag som syftar till att utveckla det regionala åtgärdsarbetet utifrån klimat- och energistrategin. I linje med detta har Länsstyrelsen finansierat och lämnat synpunkter på Energikontoret Östra Götalands sammanställning av länets kommuners energiplaner med åtgärder, samt den regionala dimensionen av dessa. Vidare har Energikontoret fått bidrag för att stötta implementeringen av kommunernas energiplaner. Ytterligare bidrag har fördelats till konsulter för att ta fram underlag kopplat till Färdplan 2050, inom områdena jordbruk respektive Bostäder och service. Bidrag har också tilldelats Agro Öst för att aktualisera en förstudie om potentialerna för förnybar energi i länet.

Dialog och samverkan har skett med personal från Energikontoret respektive Regionförbundet Östsam i den gemensamma planeringen och genomförandet av seminariet "Klimat och godstransporter" i november 2011. Seminariet utgjorde del tre av Länsstyrelsens seminarier serie kring klimat och transporter, där det första genomfördes 2009 och det andra 2010.

Projektet Potential för restvärme har fortsatt och avslutats under 2011. Projektet som genomförts tillsammans med Länsstyrelsen i Örebro och i samverkan med personer från Linköpings universitet delfinansierades av Energimyndigheten. Syftet var att få en bedömning av omfattningen av restvärme i de bägge länens industrier,

möjliga användningsområden för restvärmen samt miljöaspekter kopplat till nyttjandet. Projektet innebar en nära samverkan med näringslivet, både inom ramen för projektets referensgrupp och vid slutseminariet, men också då undersökningen gjordes i form av enkätutskick och telefonintervjuer av utvalda företag.

I Woodenergy- projektet har Länsstyrelsen samverkat med Linköpings Universitet (avdelningen för energisystem), Energikontoret Östra Götaland, Skogsstyrelsen samt de företag som arbetar med skogsbränslen och fjärrvärme. I projektet har Länsstyrelsen arrangerat workshops om marknadsfrågor, omvärldsfrågor och forskningsfrågor med internationella och regionala aktörer. Det sker också en uppstart av ett kompetenscentrum för bioenergi och uppvärmning, med näringsliv och kommuner som målgrupp.

I projektet Waste to Energy har Länsstyrelsen arbetat fram en regional avfallsstrategi som lyfter fram avfall som en förnybar energikälla. Denna regionala avfallsstrategi kommer i sin tur att användas tillsammans med den nationella avfallsplanen då länets kommuner tar fram sina avfallsplaner. I övrigt har man inom projektet fortsatt arbetet med internationell marknadsföring av länets miljötekniska lösningar på avfallsområdet under 2011.

Länsstyrelsen har en intern biogasgrupp som träffats under året samt gjort ett studiebesök vid biogasanläggningen i Katrineholm. Syftet med den interna biogasgruppen är att tydliggöra länets satsning inom området, öka samverkan och kompetens samt utbyta erfarenheter hos berörda handläggare som på olika sätt handlägger ärenden eller arbetar främjande kopplat till biogasåtgärder. Inom Landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen stöttat och beviljat tre biogasprojekt som handlar om utbyggnad av biogasanläggningar på gårdsnivå. Två av dessa satsningar är i samarbete med Mjölby kommun.

Inom Länsstyrelsens verksamhet sker särskilda aktiviteter för att stödja näringslivets klimat- och energiarbete. Landshövdingen bjöd i september 2011 in industrier i länet till ett seminarium om energieffektivt näringsliv. Bland talarna fanns Energimyndighetens generaldirektör och Jernkontorets miljöchef. Syftet var att visa praktiska exempel samt diskutera med offentlighet och industri kring hur man kan arbeta tillsammans i länet inom dessa frågor. Länsstyrelsen har fortsatt kontakterna med näringslivet, dels inom ramen för framtagande av förslag till nya miljömål inom klimat och energi, och dels inom ramen för dialog vid möte med länets Godstransportråd. Godstransportrådet tillkom på initiativ av Länsstyrelsen och leds av landshövdingen.

Länsstyrelsen ordnade tillsammans med Miljöstyrningsrådet ett seminarium om upphandling i september. Seminariet besöktes av drygt 100 personer och responsen från deltagarna var positiv.

Länsstyrelsen har på förfrågan lämnat synpunkter på energiplaner för ett par av länets kommuner, i syfte att stödja kommunernas klimat- och energiarbete. Under 2010-2011 genomfördes ett projekt med delfinansiering från Energimyndigheten, ”Utvecklad samhällsplanering”, där en inventering och GIS-kartläggning gjordes av det senaste decenniets beviljade bygglov i länet. Projektansökan skrevs utifrån klimat- och energistrategins utpekande av Klimat och samhällsplanering som ett viktigt område att arbeta vidare inom. Resultaten har väckt stort intresse hos kommuner, både vid aktiviteter inom ramen för projektet och vid andra dialogtillfällen därefter.

Länsstyrelsen har vid flera tillfällen aktivt bidragit med kunskapsunderlag och synpunkter till Regionförbundet Östsams arbete med revidering av det regionala utvecklingsprogrammet, samt lämnat svar på remissen av programmet.

Insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft

Länsstyrelsen har under året med ekonomiskt stöd av Boverket genomfört koncentrerade insatser för att stödja vindkraftplaneringen inom länet. Huvuddelen av insatserna har ägnats åt att slutföra arbetet med en vindkraftspolicy för länet samt en fördjupningsstudie om samordning mellan vindkraftutbyggnad och Försvarsmaktens flygintressen. Samtliga kommuner i länet har ansökt om och beviljats ekonomiskt stöd från Boverket för vindkraftsplanering. På grund av det nya synsätt på hinderfrihet kring militärflygplatser som Försvarsmakten har tillämpat sedan oktober 2010, med ett 40 km stoppområde för vindkraft, har dock vindkraftsutbyggnaden och vindkraftplaneringen kraftigt begränsats inom länets centrala delar, som berörs av

Malmens flygplats. Vissa kommuner har av detta skäl också valt att avsluta sin sedan tidigare påbörjade vindkraftsplanering. Länsstyrelsen har arbetat i en fördjupad dialog med Försvarmakten och berörda kommuner om hur kraven på hinderfrihet kan samordnas med vindkraftsutbyggnad i flygplatsernas omgivningar. Dessa insatser pågår och syftet är att resultatet av dialogen ska utmynna i ett fördjupat planeringsunderlag som möjliggör en samordning av försvarets intressen och kraven på förnybar energi.

I länets ytterområden, som inte berörs av Försvarmaktens stoppområde, pågår en relativt omfattande vindkraftsplanering av de berörda kommunerna och energibolag/exploatörer.

44. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och medelsanvändning med anledning av uppdraget att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Samordnaren av klimatanpassningsfrågor är placerad på Kultur- och samhällsbyggnadsenheten. Målet med insatsen är att integrera klimatanpassningsaspekten i alla verksamheter och aktiviteter för att minska samhällets sårbarhet och öka möjligheterna till utveckling.

Arbetet innebär att utveckla Länsstyrelsens arbete med klimatanpassningsfrågor. Det inkluderar att kartlägga behov av och sammanställa planeringsunderlag för kommunal planering och åtgärdsunderlag på kort och lång sikt med utgångspunkt från dagens regionala prognostiserade klimatförändringar. En stor del av arbetet är att stödja kommunerna i deras arbete genom bl a kunskapsutveckling.

En grundläggande arbetsuppgift i klimatanpassningsarbetet är att kartlägga dagens situation och riskområden mot bakgrund av naturgivna förutsättningar, storskaliga tekniska system, bebyggelse, vägar, dammar, förorenade områden, värdefulla naturområden m m. Detta arbete görs på både nationell och regional nivå och stöd ges till kommunerna i deras arbete på lokal nivå.

Tvärsektoriellt arbete är en förutsättning för att förankra och utveckla klimatanpassningsfrågorna till att ingå i det reguljära arbetet. Därför inrättades en arbetsgrupp med representanter från lantbruksenheten, miljöskydds-enheten och naturvårds-enheten. Gruppen föreslår och ger synpunkter på aktiviteter och metoder, prioriterar och planerar i förhållande till övriga aktiviteter samt bidrar med verksamhetskompetens.

För att utveckla arbetsrutiner gällande integrering av klimatanpassning i myndighetsutövning och ärendehantering inom Länsstyrelsen hölls under året workshops med olika enheter och arbetsgrupper bland tjänstemännen. Arbetet fortsätter under 2012 med målet att sammanställa resultaten i en intern handbok.

Rapporten ”Introduktion till klimatanpassning i Östergötland” har sammanställts som planeringsunderlag och stöd för i första hand kommunerna. Där ingår en regional klimatanalys, vilken är faktagranskad av SMHI, som grund för arbetet.

Länsstyrelsen har fortsatt den regionala dialogen kring klimatanpassning med kommunbesök för att öka kunskapsutvecklingen; vad det innebär att klimatet förändras, konsekvenser och vad som krävs inom olika verksamheter. Länsstyrelsens samordnare för klimatanpassningsfrågor har tillsammans med olika länsstyrelsetjänstemän besökt 12 av länets 13 kommuner och haft dialogmöten med politiker och kommunala tjänstemän. Kommunbesöken har varit ett tillfälle för politiker och tjänstemän att diskutera tillsammans, över förvaltningsgränserna. Syftet med träffarna har varit att diskutera konsekvenser för olika verksamheter, vilka förvaltningsgränser som berörs, hur arbetet bör utformas, om det kan innebära konflikter mellan olika verksamheter och vem som ska stå för eventuella kostnader. Den 13:e kommunen kommer att besökas 2012.

Tematiska seminarier har hållits i samarbete med Landstinget och Greppa näringen om klimatförändringarnas samband med folkhälsan respektive jordbruket.

Nya PBL innebär ett tydligare lagstöd för att klimatanpassningsperspektivet skall inkluderas i planprocessen. Länsarkitekten har deltagit i den nationella utbildnings-satsningen för nya PBL och där haft utrymme att förklara begreppets användning. Samordnaren har deltagit i Länsstyrelsens granskning av kommunala planärenden.

I en tidig analys av klimatförändringarnas konsekvenser för Östergötland framkom frågan om framtida dricksvattenförsörjning som prioriterad för samtliga kommuner. Bakgrunden är länets beroende av ytvattentäkter och konsekvenserna för dessa i ett framtida klimat med högre temperaturer i kombination med förändrade nederbördsmonster. Hösten 2011 har Länsstyrelsen, inom ramen för klimatanpassningsuppdraget samt med medel från MSB, påbörjat projektet Regional vattenförsörjningsplan för Östergötland. Projektets syfte är att säkerställa tillgången till vattenresurser för dricksvattenförsörjningen i ett flergenerationsperspektiv. Planen skall utgöra ett planeringsunderlag för kommunernas och Länsstyrelsens arbete vid översiktsplanering och annan ärendehandläggning. Dessutom skall planen stärka länets förmåga att hantera krissituationer kopplade till hot mot dricksvattenförsörjningen. Arbetet fortsätter under 2012.

Uppdatering av webbplatsen sker kontinuerligt. Verksamhetsområdet är relativt nytt och kräver kontinuerlig omvärldsanalys för aktualisering inom både vetenskap, utveckling och åtgärder på både nationell och internationell nivå. Samordnaren ingår i den statliga forskningsfinansiären Formas klimatpanel för bedömning av ansökningar. Samordnaren var inbjuden talare till en workshop i Berlin för EU-projektet ”Regional availability of climate knowledge in the Baltic Sea region”, samt till flera internationella Sida-kurser på SMHI. Länsstyrelsen har även arrangerat studiebesök för SMHIs Sida-kurs om hur myndigheten arbetar med klimatfrågan.

Varje länsstyrelse svarar för att samordna klimatanpassningsarbetet i det egna länet. För att kunna byta erfarenheter och skapa samordningsvinster länen emellan har länsstyrelsernas klimatanpassningssamordnare bildat ett nationellt nätverk. Det nationella nätverket är aktivt och samordnaren ingår i flera av dess arbetsgrupper. En särskild insats under 2011 var framtagandet av en länsgemensam skrift med rekommendationer kring klimatanpassning i den fysiska planeringen. En annan var att utarbeta två händelse-scenarier, värmebölja och skyfall, som länsstyrelser och kommuner kan använda i sitt risk- och sårbarhetsreducerande arbete. Samordnaren ingår även i en referensgrupp gentemot SMHI för att bättre tillgodose länsstyrelsernas långsiktiga behov av planeringsunderlag samt aktivt delta i dialogmöten om uppbyggnad av ett Kunskapscentrum för klimatanpassning. Produktivt samarbete pågår särskilt inom nätverkets regionala nivå i sydost för utbyte av idéer samt för att gynna samarbete över länsgränser och kunna stödja våra respektive kommuner i mellankommunalt klimatanpassningsarbete.

2011 års medelstülldelning (1,1 mkr) har förbrukats inom ramen för uppdraget, fördelat på lönekostnader, kompetensåtgärder, framtagande av data, workshops-arrangemang och produktion av material om regionala klimatförändringar och dess konsekvenser.

45. Länsstyrelserna ska samordna planeringen för i vilken prioriteringsordning som begränsning eller avbrytande av överföring av el till elanvändare inom länet ska genomföras i händelse av förutsedd eller plötsligt uppkommen elbrist samt, på förslag från kommunerna, sammanställa underlag om vilken rangordning av elledningar som ska gälla.

Länsstyrelsen har tillsammans med länets kommuner, elnätsbolagen och centrala myndigheter kartlagt över 2000 samhällsviktiga verksamheter fördelade på 600 elledningar i Östergötland. I sammanställningen har akutsjukvård, utryckningsverksamhet och larmcentraler prioriterats högst. Arbetet har varit mer omfattande än vad kommuner, elföretag och Länsstyrelsen planerat. Uppdraget har utförts inom tidsramen men med vissa påtalade brister på grund av oklara instruktioner från ansvariga myndigheter samt att många centrala myndigheter inte har levererat underlag enligt plan.

Planeringsunderlaget ska, enligt förordningen, uppdateras var fjärde år men Länsstyrelsen Östergötland kommer att fortsätta arbeta kontinuerligt med identifiering av samhällsviktig verksamhet och kritiska beroenden i huvudsak från ett elförsörjningsperspektiv.

Hållbar samhällsplanering och boende

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,3	2,4	2,2
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	6,9	7,7	6,7
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 807	10 075	7 333
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	4,4	4,9	3,3
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	651	742	810
Antal beslutade ärenden	605	774	747
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	13	25	22
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	173	0	6
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamheterna 40* och 41*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Den totala minskningen av resursinsatsen beror huvudsakligen på minskning av tillgängliga handläggares resurser. På grund av att fokus i inkomna ärenden förskjutits från detaljplaner (som minskat något) till översiktsplaner (ökande) korresponderar inte minskningen i ärendevolymer med arbetsbelastningen, som var i stort densamma 2011 som 2010. Detta på grund av att översiktsplaner är så pass mycket mer arbetskrävande. Därtill har anspråken på planeringsunderlag och annan kunskapsöverföring ökat i takt med intresset för översiktsplanering. På grund av resurssituationen har tillsyn inte kunnat prioriteras i nämnvärd omfattning under året.

Inom översiktsplaneringen har en tydligt ökad aktivitet förekommit hos kommunerna under året. Detta märks både i antalet inkomna ärenden och vid tidiga samråd med kommunerna. Även kontaktpunkterna mellan den regionala utvecklingsplaneringen och kommunala översiktsplaneringen har förstärkts under året. Den förstärkta kommunala översiktsplaneringen har utmynnat i en kraftigt ökad efterfrågan på kunskaps- och planeringsunderlag från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har i syfte att lyfta fram nationella mål och statliga intressen i den fysiska planeringen arbetat med särskilda insatser kring trafikbuller, miljö kvalitetsnormer för vatten, hantering av förorenad mark i bebyggelseplaneringen, framtagande av vindkraftspolicy och en vägledningsrapport om ekologiskt uthållig bebyggelseplanering i Östergötlands eklandskap samt insatser för aktualisering och översyn av riksintressen för kulturmiljö och industriell produktion. Insatser har också påbörjats med syfte att stödja bättre planering för hushållning med jordbruksmark. Länsstyrelsen har vidare deltagit i Energimyndighetens och Trafikverkets pågående översyner av respektive verks riksintressen.

Länsstyrelsen har regionalt samordnat och tillsammans med kommunerna genomfört insatser inom ramen för det nationella kompetensutvecklingsprogrammet ”Ny PBL – på rätt sätt”. Totalt har åtta stycken regionalt anordnade utbildningsaktiviteter genomförts under 2011. Insatserna har haft ett stort deltagande från såväl kommunpolitiker som handläggare både på kommuner och statliga myndigheter. Bidrag har gått ut till regionförbundet Östsam och länets kommuner under 2011.

Tabell 4.1

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2011	2010	2009
Boverket: Engångsbidrag	17 785	24 231	107 317
Boverket: Periodiska bidrag totalt	6 260	17 143	26 132
Totalt	24 045	41 374	133 449
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år</i>	0	712	1 813

Källa: Boverkets Svanen

Kommentarer Tabell 4.1

Anledningen till minskningen är att bidragets omfattning successivt har minskats.

Tabell 4.2

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2011	2010	2009
Kompleta	0	0	0
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	0%
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	0	0	938
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	100%
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0%	0%	0%

Källa: Boverkets Svanen

Kommentarer Tabell 4.2

Ärenden för beslut 2010 har inte varit kompletta och rammedel har inväntats från andra län.

Tabell 4.3

Beslut om stöd (antal första beslut)	2011	2010	2009
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	0
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	0
Radonbidrag egnahem	156	229	315
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	10	172	101
Konvertering från oljevärme	1	0	0
Bidrag till solvärme	89	68	83
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	2	0
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	0
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	0	0	7
Investeringsstöd äldreboende	0	7	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	0	0	
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	83	131	125
Beslut om avslag/avskrivning	54	58	121
Beslut om återkallande	59	89	79
Beslut om utbetalning	296	511	969
Beslut om omprövning efter utbetalning	10	16	15

Källa: Boverkets Svanen

Kommentarer Tabell 4.3

Radonbidragens minskning motsvarar omfattningen av inkomna ansökningar

Orsak till förändringen (minskningen) för övriga bidrag är att dessa (i vissa fall) har upphört eller att anslagen successivt har minskats.

Tabell 4.4: Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 11-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2011	Antal beslutade ärenden under 2011	varav upphävida beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 11-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2011	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)¹	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	2	74	74	0	2				12	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	18	46	45		19	13	12	1	134	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	71	132	117		86	29	50	8	197	0

Källa: Platina, Diabas

Kommentarer Tabell 4.4

Minskningen av antalet prövningsbeslut enligt PBL 12:1 sedan föregående år motsvarar ett minskat antal antagna detaljplaner i kommunerna. Lagen kräver en handläggningstid på max tre veckor vilket Länsstyrelsen uppfyllt.

Överklagade beslut om detaljplan och områdesbestämmelser (403)

I den redovisade statistiken över antalet inkomna och beslutade överklagade ärenden ingår överklagande av såväl kommunens som länsstyrelsens beslut. Siffran ovan är också något vilseledande eftersom den inte visar hur många detaljplaner som har överklagats utan hur många som överklagar varje detaljplan (antalet klagande i en detaljplan kan ibland vara mycket stort). Antalet detaljplaner som inkommit 2011 är 16 jämförelse med föregående år som var 31.

Överklagade beslut om bygglov och förhandsbesked (403) dock ej avgifter och förelägganden

Även här redovisas både överklagade ärenden från kommunen och de som överklagar länsstyrelsens beslut (beslut om rättidsprövning) samt antalet klagande i varje bygglov. Dessutom är det svårt att särskilja de ärenden som avser överklagade avgifter och förelägganden.

Antalet inkomna och beslutade ärenden är alltså missvisande. Den genomsnittliga genomströmningstiden blir också missvisande eftersom siffran inkluderar både rättidsprövningar och antal överklagandeärenden.

Förslag:

En likformig och lätt sökbar hantering bör skapas som medger en jämförbar statistik mellan länsstyrelserna. Redovisningen bör samordnas med Boverkets plan- och byggenkät, där antalet detaljplaner resp. bygglov redovisas. I enkäten redovisas även antalet överklagade bygglov resp. överklagade avgifter och förelägganden enligt PBL.

Redovisningssystemet Platina, som infördes under 2011 för ärendegrupp 403, ger möjlighet att särskilja de olika ärendetyperna betr. handläggningstid mm. vilket innebär att det är möjligt att ta fram ovanstående uppgifter.

Naturvård, miljö- och hälsoskydd

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	24,7	23,7	24,4
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	31,0	32,0	34,1
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	93 162	73 839	84 102
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	42,0	35,6	38,2
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	19 509	25 525	7 334
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1 980	2 066	2 181
Antal beslutade ärenden	2 001	2 150	2 131
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	178	180	201
Varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÄS 555*			
Beslutade tillsynsärenden, (st)	401	459	348
Totala verksamhetskostnader inkl OH vht 555*, (tkr)	2 961	3 471	3 082
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	7 385	7 561	8 855
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 535, Tillsyn av vattenverksamhet ⁵⁾	65	-	-
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁶⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 5*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 535 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011.

Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 71

⁶⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Den stora ökningen av verksamhetskostnaderna beror på byggandet av Naturum Tåkern som finansieras av Naturvårdverket med Länsstyrelsen som byggherre.

Inom ramen för arbetet med tillsyn och tillståndsprövning av miljöfarlig verksamhet har 2011 inneburit en tydlig satsning och prioritering på tillståndsprövning. Under året har drygt 140 prövningsärenden avslutats och många ärenden har förberetts så att avslut kan ske under första kvartalet 2012. Flera av dessa har en tydlig koppling till kravet på att ompröva verksamheter vilka kan ha en inverkan på vattenmiljön, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status. Samtidigt har vi förberett oss för den kommande MPD-koncentrationen genom att under hösten 2011 planera för en organisatorisk förändring med syfte att dela upp arbetet tydligare mellan tillsyn och prövning inom miljöskyddsenheten. I samband med detta har också former för att effektivisera både tillsynen och prövningen diskuterats och förberetts.

Alla länets verksamheter har beslut som är anpassade till miljöbalkens krav med syfte att uppfylla kraven i IPPC-direktivet. Tre verksamheter som vid ingången av 2011 inte uppfyllde kraven har anpassats under året.

Kostnaden för tillsynsärenden har minskat med 17 % de två senaste åren vilket är ett tecken på att vårt långsiktiga arbete med att effektivisera tillsynsarbetet ger resultat. Inom tillsynsarbetet har vi under året besökt 9 av 10 lantbruk inom ramen för Miljösamverkan Östergötlands (MÖTA) projekt ”Tillsyn växtodling med fokus på växtnäring”. Vi har under året sett resultat av flera års arbete med förorenade områden på flera industrier. Verksamheter som gått i konkurs har inneburit mycket arbete med omhändertagande av kemikalier

och avfall. Flera av länets deponier har under 2011 påbörjat sluttäckning vilket inneburit en betydande tillsynsinsats. Under sommaren inkom och handlades flera tidskrävande ärenden som rör regler kring gränsöverskridande transporter.

Beträffande tillsyn av vattenverksamhet har ärenden om anmälningspliktiga vattenverksamheter prioriterats framför tillsynsärenden. De senare får ofta en lång handläggningstid, ofta mer än två-tre år, beroende på komplexitet med både enskilda och allmänna intressen att hantera. Antalet gamla ärenden ökar inom denna ärendegrupp.

I brukarundersökningen om vattenverksamhet 2011 erhöll Länsstyrelsen Östergötland ett lägre nöjd-index än genomsnittet för landets länsstyrelser. Sårbarheten för denna typ av verksamhet är stor och myndigheten saknade ordinarie handläggare under en stor del av den period brukarundersökningen omfattade, vilket kan vara en förklaring till lägre nöjdhet. Ambitionen är annars att förbättra tillgängligheten, både via hemsidan och genom svar på e-post.

Arbetet med EU-projektet BECOSI (Benchmarking on contaminated sites in Central Baltic) har gått in i en operativ fas. Gemensamma möten med övriga deltagande partners har under året hållits i Motala, Hämeenlinna och Tallinn. Arbetet flyter på i stort enligt ursprungsplanen men med en viss tidsförskjutning. Flera av aktiviteterna har gett effekt i länet. Exempelvis har en miljöteknisk undersökning utförts på industriområdet där Motala verkstad tidigare fanns. På så sätt vet man numera vilka föroreningar som finns på området och kunskapen kan nyttjas i samband med att en detaljplan utarbetas för området. Två seminarier angående fysisk planering och förorenade områden har arrangerats med deltagare från de flesta av länets kommuner vilket höjt kunskapsnivån bland länets planhandläggare. Vidare har också en checklista för riskkommunicering tagits fram som kan användas i Länsstyrelsens verksamhet när vi har kontakt med externa aktörer.

En stor del av bidragsutbetalningarna på 19 mkr i tabellen kan hänföras till förorenade områden. För saneringsprojektet Valdemarsviken har Länsstyrelsen betalat ut 5,5 mkr till Valdemarsviks kommun för att slutföra förberedelseskedet. Ytterligare exempel på stora utbetalningar under året är 1 mkr till Linköpings kommun för miljötekniska undersökningar av två träskyddsanläggningar.

Länsstyrelsen har också ansökt och beviljats ytterligare 80 mkr till Valdemarsviken. Detta på grund av att totalkostnaden för saneringen av Valdemarsviken väsentligt har ökat efter att entreprenadupphandlingen slutförts. Länsstyrelsen har också ansökt om åtgärdsmedel på motsvarande 5 mkr för objektet f.d. träskyddsanläggning i Ydrefors. Vidare har Länsstyrelsen ansökt och beviljats 3,5 mkr i bidragsmedel för avhjälpande av en akut föroreningsskada efter det att Söderköping Ytbehandling AB försatts i konkurs och medel saknades i konkursboet för att omhänderta kvarvarande ytbehandlingsbad, kemikalier och avfall. Lokalerna är nu städade, sanerade och alla bad, kemikalier och avfall har transporterats till och omhändertagits på godkända mottagningsanläggningar.

Av bidragsutbetalningarna på 19 mkr utgör 7,4 mkr finansieringsstöd till lokala vattenvårdsprojekt (sk LOVA-stöd). Syftet är att få fram lokala åtgärder som förbättrar havsmiljön, i första hand genom att minska belastningen av näringsämnen. 1,5 mkr har utbetalats till Lokala och kommunala naturvårdsprojekt (LONA) som fortsatt under 2011 med en något minskat budget. Nio kommunala naturvårdsprojekt med åtgärder i linje med flera av miljökvalitetsmålen har erhållit stöd.

Länsstyrelsens verksamhet inom naturvårdssektorn är omfattande och brett. En mycket stor andel av verksamheten är numera bidragsfinansierad och bedrivs i form av projektverksamhet. Exempel på genomförda insatser 2011 som inte framgår under övriga rapporteringspunkter är bl a följande.

Länsstyrelsen har under påbörjat arbetet med översyn av det utökade strandskyddet. Detta har skett genom dialog med flera kommuner och avstämningar mellan olika sektorsområden för att klargöra metodik och principiell utformning. Förslag till nya gränser för utökat strandskydd har tagits fram för två kommuner i länet och dessa kommer att remitteras och beslutas under början av 2012.

Bevarandet av Östergötlands eklandskap är ett exempel på ett regionalt arbete med värdefulla landskap som utvecklats under flera år. Under 2011 har konkreta restaureringsinsatserna skett inom ramen för landsbygdsprogrammet. Utvecklingsarbetet är brett och bl. a. har ett seminarium med kommunala planerare

genomförts kring hur man kan bevara och utveckla eklandskap i den fysiska planeringen. Ett annat projekt som pågått under året har fokuserat på det biologiska kulturarvet eklandskapet.

Länsstyrelsen har under många år tillsammans med bl a länets kommuner genomfört guidningar i Östergötlands naturreservat. Från att ha drivits i projektform är det nu en del i den ordinarie förvaltningen av naturreservaten. Verksamheten heter nu ”Östergötlands natur- och kulturguidningar” och är inriktad på att informera om och tillgängliggöra naturreservat och andra natur- och kulturpärlor för allmänheten och grupper som inte naturligt har tillgång till naturupplevelser. Länsstyrelsen samordnar verksamheten men betydande delar av guidningarna drivs direkt av kommuner eller guideföretag. Mycket av marknadsföringen sker genom internet på www.naturguidning.se men också via Östsvenska turistrådets hemsida. Länsstyrelsen samarbetar också med Synskadades Riksförbund i utveckling av naturutflykter och bl. a. fågelskådning för synskadade. Under 2011 har guideverksamheten omfattat ca 275 guidetillfällen av olika slag som gett ett stort antal besökare fina upplevelser och kunskap om natur och kultur. Vissa tillfällen har varit i form av temadagar t. ex. Öringens dag, Geologins dag, Boködagen etc och vid tre tillfällen under året har vi genomfört invigningar av naturreservat där många närboende och andra intresserade har deltagit. Som ett annat exempel på informationsspridning ger Länsstyrelsen två gånger per år ut ett elektroniskt nyhetsbrev, NaturE, om naturvård i Östergötland.

Kvalitetssäkring av länets Natura 2000-områden har genomförts enligt uppdrag av Naturvårdsverket. Ett antal bevarandeplaner för Natura 2000-områden har fastställts (ytterligare drygt 20 återstår att fastställa). Skötselplaner för fyra befintliga naturreservat har reviderats.

Förutom den dialog och samverkan som redovisas på annan plats kan nämnas att Länsstyrelsen har regelbundna avstämningar med Skogsstyrelsen i länet kring naturvårdsfrågor och genomför minst en träff för länets kommuner kring naturvård årligen. Länsstyrelsen är också representerad i regionförbundet Östsams natur- och friluftsråd som bl. a. ansvarar för Östgötaleden och stödjer kommuner och föreningsliv i naturvårdsarbetet. Länsstyrelsen är representerad i Eklandskapsfonden och svarar för administrationen av Tåkernfonden. Länsstyrelsen ingår också i skärgårdsrådet för Östergötland och i det utvecklingsarbete som bedrivs där.

50. Länsstyrelserna ska svara för den regionala samordningen av arbetet med miljö kvalitetsmålen. Det innebär bl.a. att i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa insatser för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Viktigare insatser inom de miljöpolitiskt prioriterade områdena: klimat, havsmiljö (i berörda län), biologisk mångfald samt giftfri miljö,
- viktigare insatser i arbetet med att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ska öka.

Länsstyrelserna ska svara för den regionala samordningen av arbetet med miljö kvalitetsmålen. Det innebär bl.a. att i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa insatser för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.

En stor del av den löpande verksamhet (exempelvis tillsyn och prövning) som bedrivs inom och via Länsstyrelsen är utåtriktad, har starka miljömålskopplingar och är en mycket viktig del av Länsstyrelsens arbete för miljö kvalitetsmålen. Detsamma gäller för generationsmålet, där Länsstyrelsen även ser internationell samverkan och utbyte som sätt att främja åtgärdsarbete både inom och utanför Sveriges gränser.

Klimat- och energiarbetet samt arbetet för miljö målen samordnas vid Sekretariatet för miljö mål och klimat. Arbetet med samordning av miljö målsarbete med miljö övervakning och tillsynsarbete fortgår och utvecklas kontinuerligt. Dialog och samverkan sker med den regionalekonomiska enheten i frågor som rör entreprenörskap, miljö mål och energiomställning. Sekretariatet för miljö mål och klimat deltar vid behov i interna plansamråd och behandling av planärenden (översiktsplaner).

Länsstyrelsen har under året deltagit i arbetet med den fördjupade utvärderingen, och har på regional nivå följt upp och kommunicerat hur arbetet för att nå miljömålen fortgår. Intern planering pågår för hur nationella preciseringar ska kopplas till kommande arbete med att ta fram regionala åtgärdsprogram i bred samverkan. För "Begränsad klimatpåverkan" har arbete pågått under året med att i bred förankring ta fram nya regionala miljömål. Inriktningen för det tvärssektoriella arbetet kopplat till miljömålen diskuteras och tas fram inom ramen för den interna Miljö- och klimatberedningen.

Länsstyrelsen har haft en löpande dialog och planering med Linköpings Universitet i syfte att gemensamt ta initiativ till en regional samordningsgrupp för miljö och hållbar utveckling. Till gruppens första möte i augusti bjöds, utöver universitetet och Länsstyrelsen, bland annat företrädare för regionförbundet Östsam, Landstinget, Energikontoret och Cleantech Östergötland in. Den regionala samordningsgruppen kommer att fortsätta träffas under 2012.

En regional uppföljningsrapport för miljömålen, "Här är vi nu!", färdigställdes i början av året. Resultatet presenterades vid en pressträff och gav inslag/reportage i Östnytt, TV4 Linköping, SR Östergötland, Östgöta Correspondenten, Norrköpings Tidningar samt Motala tidning. Resultaten har bland annat också presenterats vid Länsstyrelsens samordningsträff med representanter från de statliga regionala myndigheterna. Rapporten har skickats till ett brett antal mottagare i länet och sprids fortlöpande i relevanta sammanhang.

Information om miljömålen har även getts från Länsstyrelsen till kommunpolitiker inom ramen för Mötas miljöutbildning. Länsstyrelsens samordnare för miljömål och klimat deltog vid ett möte för det regionala godstransportrådet för diskussion kring miljömål och klimat- och energistrategins koppling till godstransporter.

Under året har förberedelser pågått för genomförande av en miljöutbildning för kineser under 2012, inom områdena luft- och vattenkvalitet. Utbildningen är en del i en långvarig samverkan mellan Östergötland och provinsen Jiangsu i Kina. Som en del i förberedelserna inför utbildningen, och för deltagande vid miljöteknikmässan, ledde Länsstyrelsens miljöskyddsdirektör en delegationsresa till Jiangsuprovinen under hösten.

Viktigare insatser inom de miljöpolitiskt prioriterade områdena: klimat, havsmiljö, biologisk mångfald samt giftfri miljö

Viktigare insatser inom klimat

Inom Länsstyrelsen Östergötland sker insatser både inom den löpande myndighetsutövningen och i form av olika samarbetsprojekt och informationsinsatser. Det finns en nära koppling mellan det strategiska miljömålsarbetet och arbetet för regional utveckling.

Arbetet med att vidareutveckla och genomföra klimatstrategin har främst skett genom arbete med nya målförslag inom begränsad klimatpåverkan, genomförande av möten för referensgrupp kopplad till strategin samt sektorsvisa energidialoger. Vidare har projektledning skett av projekt inom restvärme och utvecklad samhällsplanering. Vägledningsträffar och upphandlingsseminarium har hållits för kommuner och landsting kopplat till stödet för energieffektivisering. Länsstyrelsen har också planerat och genomfört seminarium om godstransporter tillsammans med Energikontoret Östra Götaland, medverkat i referensgrupper för externa parter projekt samt uppmärksammat strategin i olika externa sammanhang.

Arbetet utifrån den regionala klimat- och energistrategin har samordnats med uppgiften att lämna underlag inom ramen för Färdplan 2050-uppdraget, där arbetet kommer att fortgå under 2012.

Arbetet med att ta fram nya miljömål för klimat och energi samt arbeta för regional handlingsplan inom arbetet har fortsatt. Förslag till nya miljömål planeras att skickas på remiss under våren 2012. Arbetet med att ta fram målförslag har skett främst inom ramen för klimatstrategins externa referensgrupp, samt med input från sektorsvisa energidialoger.

Arbetet med prövningar gällande förnybara energikällor har fortgått under året. Två ansökningar om biogasproduktion på gårdsnivå har kungjorts och ett beslut tagits. En ansökan om vindkraft inkom, ingen

ansökan avgjordes under året. Miljöprövningsdelegationen har beviljat Norrköpings kommun tillstånd till biogasproduktion från matavfall. Matavfallet planeras komma från den egna och närliggande kommuner.

Inom EU-projektet W2E har ett antal studiebesök ägt rum. Under 2011 togs ett policyverktyg fram. Fokus för arbetet under 2011 ligger på att ta fram regionala handlingsplaner för avfallshanteringen i de olika deltagande regionerna. Handlingsplanen för Östergötlands del kommer att ha formen av en regional avfallsplan. Planen inleds med en nulägesbeskrivning utifrån tillgänglig statistik. Utifrån avfallshierarkin presenteras de nationella målen inom avfallsområdet, i vissa fall kompletteras eller bryts dessa ned. Rapporten visar även på goda exempel som kan användas för att nå de uppsatta målen. Dessutom kommer en film att produceras och ett dokument med goda exempel att tas fram.

Arbetet inom EU-projektet Wood Energy and Cleantech har fortskridit. Under året har policies och planering fastställts och en SWOT-analys för Östergötland fastställts. SWOT-analysen beskriver Östergötlands styrkor respektive svagheter, möjligheter och hot beträffande skogsskötsel, råvarutillgång, energiproduktion och distribution.

Viktigare insatser inom havsmiljö

Insatserna för bättre havsmiljö genomförs främst inom ramen för vattenförvaltningsarbetet men även inom ramen för Länsstyrelsens löpande verksamhet, såsom tillsyn och provning.

Länets vattenråd har haft regelbundna möten där Länsstyrelsen kontinuerligt medverkat, sammanlagt har det genomförts ca 30 vattenrådsmöten under året. Den 14 november anordnade Länsstyrelsen ett seminarium "Vattenrådets dag" som vände sig till framförallt kommuner och vattenråd. Seminariet var uppskattat och samlade ett hundratal deltagare som representerade ett brett spektrum av aktörer.

I december arrangerade Länsstyrelsen tillsammans SMHI en kurs i "praktisk vattenförvaltning". Kursen riktade sig till kommuner och vattenråd och resulterade i att ca 20 personer från kommuner och vattenråd deltog.

För att underlätta prioriteringar och effektivisera åtgärdsarbetet sammanställer Länsstyrelsen tillsammans med vattenråden lokala vattenvårdsprogram för de olika vattenrådsområdena. Fem av sju är nu klara och de sista två programmen kommer att färdigställas under våren 2012.

Under 2011 gav Länsstyrelsen ut rapporten "Läget i länet – tillståndet i länets vattenmiljöer". I rapporten presenteras dagens kunskapsläge om länets kustvatten, sjöar, vattendrag och grundvatten. Vi har även publicerat en rapport som beskriver Östergötlands unika kust- och skärgårdsmiljöer "Oändligt mycket mer – om Östergötlands kustmiljö". Rapporterna har fått brett genomslag i länet och har även uppmärksammats av media. Målsättningen är att öka kunskapen om miljötillståndet och att åtgärder ska vara enklare att förankra.

Under året har tillsynsprojekt med fokus på växtnäring förluster inom lantbruket genomförts genom MÖTA. Syftet med projektet har varit att göra en insats genom tillsyn och information för att förbättra vattenkvaliteten. En handbok och en checklista att använda vid tillsynsbesök har tagits fram inom projektet. Totalt har 125 inspektioner i länet rapporterats in via projektet. Vid utvärdering av projektet har det konstaterats att fortsatt tillsyn inom området växtnäring bör prioriteras för att uppnå miljömålet "ingen övergödning".

Under året har cirka 350 individuella rådgivningar till lantbrukare genomförts i länet inom ramen för Greppa Näringen. 75 av dessa har skett i Länsstyrelsens regi. Rådgivningarna omfattar råd kring växtnäring, gödslingsplaner, utfodring, vallodlings- och betesstrategier, våtmarker, bekämpningsmedelsanvändning, förbättring av stallmiljöer samt klimatåtgärder på gårdsnivå. Antalet medlemmar i Greppa Näringen har ökat under året och projektet har nu totalt 490 medlemmar i Östergötland. Under 2011 har ca 30 gruppaktiviteter genomförts i Greppa Näringens regi, bland annat ett klimatseminarium, fältvandringar, kurser i sparsam körning och Greppa Näringens grundkurs.

Länsstyrelsen har under 2011 inlett riktad rådgivning i fyra avrinningsområden i länet där vattendragen inte uppnår klassningen god status. Rådgivningen i dessa så kallade vattendragsgrupper består av både individuell rådgivning och gruppträffar.

Arbetsgruppen (VÅG), som bildats för att knyta ihop miljöskyddstillsyn och tillsynsvägledning med åtgärdsarbetet inom vattenförvaltningen, har fortsatt sitt erfarenhetsutbyte och uppbyggnad av arbetsformer under året. Länsstyrelsen har ansökt om bidrag ur Havs- och vattenmiljöanslaget för en utbildnings- och inspirationsdag om VA-planering för förtroendevalda i länet. Bidrag beviljades den 15 november 2011. Utbildningen kommer att hållas på Länsstyrelsen den 16 februari 2012.

Information om LOVA-bidrag finns på Länsstyrelsens webbplats som kontinuerligt har uppdaterats under året. Information om 2011 års ansökningsomgång har även spridits via media (pressmeddelande) samt genom direkt information via möten och personliga kontakter. 36 projekt kom in med ansökan om 2011 års LOVA-bidrag, varav 14 ansökte om bidrag för strukturstyrning eller kalkfilterdiken, 17 ansökte om bidrag för olika VA-lösningar, en ansökte om bidrag till vattenrådsverksamhet och fyra ansökningar var båtrelaterade. Totalt ansöktes om 23,5 mkr.

Länsstyrelsen deltar vid de nationella och regionala informationsträffar som hålls av länsstyrelserna för att dels sprida egen erfarenhet och dels hålla sig uppdaterad för att sedan kunna förmedla aktuell information om LOVA vidare till pågående projekt såväl som till kommande projektansökningar.

Viktigare insatser inom biologisk mångfald

Skydd av värdefull natur har under året koncentrerats till biologiskt värdefulla skogar. Tolv naturreservat beslutades 2011, ett av dessa av en kommun. Sammanlagt skyddades 452 hektar värdefull skogsmark i Östergötland under året. Antalet naturreservat i Östergötland uppgår nu till 200. Ett välbesökt regionalt seminarium om skydd av skog för myndigheter, skogsnäring och ideella organisationer arrangerades under året.

Förvaltningen av skyddad natur innebär omfattande åtgärdsinsatser i form av skötsel av slätterängar, betesdrift, restaurering av igenväxta odlingslandskap, naturvårdsbränning och olika skötselåtgärder för hotade arter. Många åtgärder sker i projektform. Under 2011 har t.ex. insatser för bättre hydrologisk status i myrar i Natura 2000 utförts inom LIFE-projektet ”Addmire”. Den enskilt största insatsen under året har annars varit uppförandet av naturum Tåkern som kommer att bli en strategisk anläggning för att locka besökare att uppleva fågelsjön och dess biologiska mångfald. I samarbete med fyra andra län i sydöstra Sverige har vi genomfört projektet ”Eldskäl” med målsättningen att i kontrollerad form använda branden som skötselfaktor för biologisk mångfald i skogliga naturreservat.

Länsstyrelsen har fastställt en samverkansplan utarbetad med lokala aktörer i BSPA-området Missjö-S:t Anna i syfte att skydda och utveckla marina miljövärden. Planen kommer att genomföras under samordning av ett särskilt förvaltningsråd, lett av Länsstyrelsen. Flera projekt planeras eller pågår för att gynna vandrande fisk och annan biologisk mångfald i värdefulla vattendrag. En kunskapssammanställning av värdefulla kustnära reproduktionsområden för fisk håller på att slutföras. Åtgärder för den tjockskaliga målarmusslan planeras inom ett LIFE-projekt som berör några av länets vattendrag. I skärgårdsarbetet samverkar vi även med Skärvårdsfonden WWF och under året har bl. a. en omfattande restaurering av odlingslandskapet på ön Sandgårde i Gryts skärgård avslutats.

Åtgärdsarbetet för hotade arter har under 2011 koncentrerats till sk ”värdetrakter” för bl. a. tall- och sandmiljöer i samverkan med flera olika aktörer. Vi har också arbetat vidare med åtgärder för bevarande och restaureringsåtgärder i länets eklandskap. En informationsbroschyr om Östergötlands hotade arter har producerats under året och spridits till olika aktörer – bl. a. i samband med informationsträffar med tre av länets kommuner.

LONA – Lokala naturvårdssatsningen – har fortsatt under 2011 med en något minskad budget. 1,5 mkr har delats ut till nio kommunala naturvårdsprojekt.

Viktigare insatser inom giftfri miljö

Arbete för en giftfri miljö genomsyrar flera delar av Länsstyrelsens verksamhet. Kemikaliehänsyn vid tillsyn och prövning, information och utbildning till lantbrukare om hantering av växtskyddsmedel, verka för god kemisk status enligt vattendirektivet samt arbete för avhjälpandeåtgärder vid förorenade områden är delar av det löpande arbetet.

Det kemikaliekartläggningsprojekt Länsstyrelsen deltar i är i sitt slutskede och alla förteckningar är granskade och tillbakaskickade till de deltagande företagen. Slutrapporten, som Jönköpings länsstyrelse är ansvarig för, förväntas bli klar under 2012.

Inom ramen för Greppa Näringen görs en prioritering av vilka områden som det ska satsas på, utifrån hänsyn till ekologisk status på vattenförekomster. Eftersom rådgivningsmedlemmar inom Greppa Näringen har tillgång till rådgivning inom säkert växtskydd blir områden med vattenförekomster som inte uppnår eller riskerar att inte uppnå god ekologisk status prioriterade för insatser för att minska miljöpåverkan vid användning av växtskyddsmedel. Generella insatser som görs för att minska riskerna med och användningen av växtskyddsmedel inom hela Östergötland är exempelvis artiklar om ämnet med konkreta råd i tidningen Grödan som når lantbrukare inom länet.

På behörighetskurserna för kemisk bekämpning finns obligatoriska moment som berör risker för miljön och hur man ska undvika läckage av växtskyddsmedel till omgivande miljö. Därutöver prioriteras att redovisa aktuella mätresultat från ett typområde gällande växtskyddsmedel, för att ge en koppling till närområdet och väcka diskussioner om vad man kan göra för att minska spridning till miljön. På kurserna informeras även om möjligheterna att få rådgivning om säkert växtskydd via Greppa Näringen. För att ytterligare motivera till frivilliga insatser för förbättrad miljö informeras om vilka miljöersättningar som går att få för vissa åtgärder som minskar växtskyddsmedelns miljöpåverkan, såsom "Skydds-zoner" och "Miljöskyddsåtgärder". I sammanhanget bör nämnas att Jordbruksverket inför 2012 har stängt stödet för nya skydds-zoner.

Inom målområdet "Ekologisk produktion" har verksamhet bedrivits både av Länsstyrelsen och av kontrakterade externa aktörer. Länsstyrelsen ger ut ett nyhetsbrev med tolv nummer per år som skickas till samtliga lantbrukare med åtagande för ekologisk produktion. Brevet finns också på Länsstyrelsens hemsida. Under 2011 genomfördes gruppaktiviteter som studieresor, större gårds- och fältvandringar, studiecirkel, kurser samt ett antal erfa-träffar (erfarenhetsutbyte mellan lantbrukare). Tillsammans med kontrakterade aktörer har Länsstyrelsen kontinuerlig telefonrådgivning till ett stort antal lantbrukare. Ett femtiotal lantbrukare har dessutom fått mer avancerad rådgivning i form av gårdsbesök. Idag odlas knappt cirka 39 000 hektar åkermark ekologiskt i länet. Det är ökning med cirka 1 600 hektar jämfört med 2010. Andelen KRAV- eller EU-certifierad mark närmar sig nu 90 procent av den totala eko-arealen. Antalet ekologiska djurenheter ökade med drygt 1000 jämfört med året innan, från 23 570 till 24 600 djurenheter.

Under året har en vägledning för hur man lägger upp ett övervakningsprogram för de prioriterade ämnena inom vattendirektivet arbetats fram i den nationella gruppen. Möten både inom arbetsgruppen och med referensgruppen har hållits. Nästa steg är att anställa en person inom projektet som under hösten kan arbeta med att göra vägledningen till en lättläst och användbar rapport. Medel från Naturvårdsverkets havsmiljöanslag har tidigare erhållits för att länen ska ha möjlighet att genomföra provtagning i syfte att utvärdera vägledningen. Dessa medel har nyligen fördelats till de olika länen och planering av årets provtagning pågår.

Under hösten har Länsstyrelsen anordnat ett utbildningstillfälle och en workshop för kommunala plan- och bygghandläggare. Syftet med detta har varit att få kommunerna att ta en ökad hänsyn till förorenade områden vid den fysiska planeringen.

Arbetet med EU-projektet BECOSI (Benchmarking on contaminated sites in Central Baltic) har gått in i en operativ fas och flera aktiviteter där Länsstyrelsen aktivt medverkat har påbörjats och några har avslutats under året. Gemensamma möten med övriga deltagande partners har under året hållits i Motala, Hämeenlinna och Tallinn.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt med tillsyn av förorenade områden tillhörande riskklass 1. Länsstyrelsen har tillsyn över 25 riskklass-1-objekt. För flertalet av dessa bedrivs olika tillsynsaktiviteter med målsättningen att få till åtgärder som helt eller delvis finansieras med privata medel. Aktiviteter har även utförts i samband med miljöprovningar och kommunala planärenden vid Länsstyrelsens tillsynsobjekt.

Länsstyrelsen har under året erbjudit tillsynsvägledningsaktiviteter i syfte att förbättra kommunernas förutsättningar att bedriva tillsyn av riskklass-1-objekt. Under året har tre riktade seminarier och workshops anordnats. En ansvarsutredningsworkshop anordnades i januari med syftet att kommunerna skulle få kunskap om hur en ansvarsutredning utformas samt vilket underlag som krävs för att bedöma om någon kan ställas till svars för undersökningar och efterbehandlingsåtgärder. I maj arrangerade Länsstyrelsen dels ett seminarium och dels en workshop för kommunala handläggare med fokus på Naturvårdsverkets vägledande rapporter om efterbehandlingsåtgärder. Under hösten har Länsstyrelsen inom ramen för Miljösamverkan Östergötland varit med och startat ett projekt om kommunala deponier.

Västra Götalands län har fått i uppdrag att komma med förslag på hur tillsynen över gränsöverskridande avfallstransporter kan bedrivas, samt se över ansvarsförhållandena. Länsstyrelsen Östergötland har lämnat synpunkter till detta arbete.

Viktigare insatser i arbetet med att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ska öka.

För att öka andelen privatfinansierade åtgärder gällande efterbehandling av förorenade områden har Länsstyrelsen arbetat aktivt med att driva flera ärenden närmare åtgärdsskedet. Länsstyrelsen har tillsyn över 25 riskklass-1-objekt. För flertalet av dessa bedrivs olika tillsynsaktiviteter med målsättningen att få till åtgärder som helt eller delvis finansieras med privata medel. Aktiviteter har även utförts i samband med miljöprovningar och kommunala planärenden vid Länsstyrelsens tillsynsobjekt.

Nedan anges viktiga insatser som utförts på riskklass-1-objekten under året.

- För objektet Brenäs såg, där det tidigare bedrivits impregnering som har orsakat en arsenikförorening, utfärdades i dec 2010 ett föreläggande om att genomföra och bekosta en huvudstudie. Föreläggandet har överklagats och Länsstyrelsen har under året yttrat sig till Mark- och miljödomstolen (dnr 575-77-11). Länsstyrelsen inväntar dom i ärendet för att kunna driva ärendet vidare.
- Holmen Paper AB har tagit fram en åtgärdsutredning (dnr 577-29401-08). Därmed finns en färdig huvudstudie för den nedlagda verksamheten vid Loddby f.d. sulfitfabrik. Det åtgärdsalternativ som i första hand förordas av bolaget bedömer Länsstyrelsen som ett hållbart åtgärdsförslag och anser därmed att fortsatt arbete bör utgå från detta. Länsstyrelsens nästa steg är att ta fram en ansvarsutredning för objektet.
- Billerud AB har låtit utföra en MIFO-fas 2 utredning på Skärblacka Bruk (dnr 575-3432-10). Resultatet visar att objektet även fortsättningsvis tillhör riskklass 1 och delar av området behöver undersökas ytterligare. I samband med omprövning av verksamheten har även föroreningsskadade områden behandlats vid domstolsförhandlingen (dnr 551-5275-10). Länsstyrelsens tillsynsaktivitet har resulterat i att Mark- och Miljödomstolen i dom beslutat om två utredningsvillkor som berör föroreningar i mark. Dels ska bolaget utreda orsakerna till arsenik och metallföroreningen i grundvattnet och vid behov föreslå åtgärder och dels ska bolaget utreda miljökonsekvenserna av kvarlämnade mesahögar med hänsyn till nuvarande och framtida läckage till grund- och ytvatten samt utreda hur mesahögarna ska åtgärdas.
- Siab AB har av Länsstyrelsen under året förelagts att ansvara för del av kostnaderna för efterbehandling av objektet Martin Ängquist (dnr 575-30745-08). Den del som Siab AB är ansvarig för motsvarar drygt 2 mkr. Föreläggandet har överklagats och Länsstyrelsen har under året yttrat sig till Mark- och miljödomstolen (dnr 575-4898-11). Länsstyrelsen inväntar dom i ärendet för att kunna påbörja efterbehandlingen.

- Boliden Bergsöe har av Länsstyrelsen förelagts att vidta detaljerade och åtgärdsförberedande undersökningar vid den s.k. PCB-deponin (dnr 575-8544-11). Undersökningen ska redovisas till Länsstyrelsen i april 2012.
- För Fiskeby Board har Länsstyrelsen framfört att en huvudstudie behöver tas fram för f.d. kajområdet, d.v.s. det delområde som bedöms mest allvarligt förorenat och att bolaget även behöver utreda om det finns ett behov av tillfälliga åtgärder på platsen (dnr 555-4207-10).
- För objektet Voith Paper Fabrics AB har Länsstyrelsen upprättat en ansvarsutredning. I utredningen konstateras att Voith Paper Fabrics Gusum AB:s ansvar för efterbehandlingskostnaderna ska begränsas till två procent av efterbehandlingskostnaderna för fastigheten Gusum 6:141 (dnr 577-20147-08).
- Vid objekt Amerika 3, f.d. Goodyear har fastighetsägaren lämnat in anmälan om avhjälpandeåtgärd (dnr 575-769-11) för ett delområde. Avhjälpandeåtgärden avser bortgrävning av PAH och metallförorenad jord uppskattningsvis ca 500 ton. Bolaget har efter övervägande kommit fram till att de vill avgränsa föroreningen innan saneringen påbörjas och kompletterande provtagning genomförs i början på 2012.

En annan viktig uppgift för Länsstyrelsen för att kunna öka andelen privatfinansierade åtgärder är att vägleda kommunerna i deras tillsynsarbete med riskklass-1-objekt. En del av tillsynsresurserna har därför använts till tillsynsvägledningsaktiviteter och under året har tre riktade seminarier och workshops anordnats. En ansvarsutredningsworkshop anordnades i januari med syftet att kommunerna skulle få kunskap om hur en ansvarsutredning utformas samt vilket underlag som krävs för att bedöma om någon kan ställas till svars för undersökningar och efterbehandlingsåtgärder. I maj arrangerade Länsstyrelsen dels ett seminarium och dels en workshop för kommunala handläggare med fokus på Naturvårdsverkets vägledande rapporter om efterbehandlingsåtgärder. Under hösten har Länsstyrelsen inom ramen för Miljösamverkan Östergötland varit med och startat ett projekt om kommunala deponier.

Under hösten har Länsstyrelsen även anordnat ett utbildningstillfälle och en workshop för kommunala plan- och bygghandläggare. Syftet med detta har varit att få kommunerna att ta en ökad hänsyn till förorenade områden vid den fysiska planeringen.

51. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Arbetet med tillsynsvägledning ska bl.a. ske genom regional miljösamverkan. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras, samt
- årsberättelsen från Miljösamverkan Sverige och respektive regional Miljösamverkan i de län där sådana projekt finns.

Under året har Naturvårds- och Miljöskydds enheten arbetat gemensamt med att ta fram en tillsynsplan för 2012 för hela miljöbalkens område. Miljösamverkan Sveriges mall från projektet ”Optimal tillsynsplan” har använts och i den görs avvägningar mot miljö kvalitetsmålen.

Antalet planerade tillsynsbesök är satta till ett minimum. Identifierade brister i tillsynen är tätt sammankopplade med den resursbrist som råder. I stort sett bedrevs endast händelsestyrd tillsyn under 2011 och tyvärr är handläggningstiden för tillsynsärenden relativt lång då mer akuta tillstånd och dispenser prioriteras i första hand.

Under 2011 har vi förberett oss för den kommande MPD-koncentrationen genom att under hösten 2011 planera för en organisatorisk förändring med syfte att dela upp arbetet tydligare mellan tillsyn och prövning. I samband med detta har också former för att effektivisera både tillsynen och prövningen diskuterats och förberetts.

Tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras

Länsstyrelsen har identifierat följande sakområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras.

- Fortsatt arbete med att effektivisera tillsynsarbetet för att få mer tid till egeninitierad tillsyn. Uppdelningen mellan tillsyn och prövning kommer med tiden att leda till ett effektivare tillsynsarbete då tillsynstiden främjas på ett tydligare sätt. Fortsatt arbete med att utveckla och uppdatera Länsstyrelsens hemsidor med information och blanketter för att underlätta för allmänheten och verksamhetsutövare är också ett led för att få mer tid till egeninitierad tillsyn.
- Vattenkraftsanläggningar, ett område där tillsynen har varit mycket lågt prioriterad under tidigare år.
- Upprätta register för dammar, kraftverk och bevattningsanläggningar. I dagsläget saknas samlad information om ägare och/eller verksamhetsutövare.
- Operativa tillsynsärenden är komplicerade och blir nedprioriterade vilket innebär mycket långa handläggningstider.
- Miljökvalitetsnormer (MKN) Vatten, Länsstyrelsen medverkar i Miljösamverkan Sveriges projekt inom området.
- Avfall och hantering av massor, ett löpande arbete som kommer att vara aktuellt även under 2012.
- Buller, frågan är aktuell på flera platser i länet och en vidare diskussion kring hur vi ska hantera frågan behöver ske.
- Lagring av avfall vid konkurser, ett område som vi under 2011 haft särskilt resurskrävande ärenden inom. Arbete för att sådana ärenden inte ska uppkomma behöver initieras.
- En tillsynsvägledningsplan för naturvårdsområdet finns inte i dagsläget.
- Vad gäller utvecklingsmöjligheter för arbetet med förorenade områden, se svar under punkt 50, strecksats 2.

Utöver ovanstående har följande områden identifierats där behovet av tillsynsvägledning är särskilt stort.

- Hantering av slam, VA-planering, koppling till lantbruk
- Förbränning
- Vindkraft
- 12:6 samråd för husbehovstäckter (några kommuner har under 2011 tagit över tillsynen)
- Strandskydd
- Kommunala naturreservat

Årsberättelse från Miljösamverkan Sverige

Miljösamverkan Sverige är ett samverkansorgan kring tillsyn och tillsynsvägledning inom miljöbalksområdet mellan Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket och Socialstyrelsen. Samarbetet ska öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering i tillsynsfrågor samt stödja länsstyrelserna både i deras roll som tillsynsvägledare och som operativ tillsynsmyndighet.

Miljösamverkan Sverige arbetade med sammanlagt sju olika projekt under 2011. Två projektledare, 33 länsstyrelsemedarbetare från 16 olika län, två personer från Naturvårdsverket samt en representant från vardera Generalläkaren, Ljungby kommun, Vattenmyndigheten Bottenhavet respektive Vattenmyndigheten Bottenviken har deltagit i de olika projektgrupperna. Projektgrupperna arbetar aktivt på en intern webbaserad grupparbetsplats. Projekt rapporter finns tillgängliga på www.miljosamverkansverige.se. Den samlade kostnaden för 2011 års verksamhet har preliminärt uppgått till 2,1 mkr.

Projekt som avslutades 2011:

- Förbränning — Tillsyn
Projektet har tagit fram ett handläggarstöd med syfte att ge samsyn och hjälp vid tillsyn av stora förbränningsanläggningar och anläggningar som förbränner avfall.
- Länsstyrelserna och skyddet av människors hälsa
Projektet har tydliggjort hur länsstyrelserna medverkar till skyddet av människors hälsa och hur länsstyrelserna arbetar med tillsynsvägledning inom området.

- **Optimal tillsynsplan**
Projektet har tagit fram en rubrikmall för länsstyrelsernas tillsynsplan, ett skelett till tillsynsplan med förklarande text. Rubrikmallen är uppbyggd kring länsstyrelsernas gemensamma verksamhetsstruktur (VÄS). Denna struktur valdes för att länsstyrelserna lättare ska kunna göra uppföljningar av tid och kostnad samt göra avvägningar mellan olika tillsynsområden. Den valda strukturen möjliggör också jämförelser mellan länen.
- **Tillsynsutbildning**
Att bedriva en effektiv miljötillsyn är en viktig utmaning inför framtiden. Miljösamverkan Sverige har tagit fram ett koncept för en nationell tillsynsutbildning och genomfört en pilotutbildning för 40 deltagare under september 2011. Pilotutbildningen utvärderades och utbildningskonceptet justerades därefter.

Projekt som startade 2011:

- **Samsyn i hantering av 12:6-samråd**
Syftet med projektet är att på sikt åstadkomma en mer likriktad och effektiv hantering av 12:6 samråd inom länsstyrelserna genom att ta fram ett handläggarstöd. Detta sker delvis i samverkan med det länsstyrelsegemensamma P4-projektet med e-hantering av samrådsanmälan.
- **Tillsyn MKN (miljö kvalitetsnormer) vatten**
Ett övergripande mål för projektet är att i vissa delar tydliggöra för tillsynsmyndigheterna hur de kan agera för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska uppnås, vilka möjligheter och skyldigheter de har och vilka begränsningar som finns.
- **Vattenkraft egenkontroll/recipientkontroll**
Projektets syfte är att skapa gemensamma utgångspunkter för en väl fungerande egenkontroll för vattenkraft. Det är viktigt att belysa kopplingen mellan verksamhetens påverkan och en skäligen övervakningsinsats. Ett vägledningsdokument kommer att ge en tydlighet gentemot verksamhetsutövarna om vad som krävs inom ramen för egenkontrollen och en möjlighet för tillsynsmyndigheterna (i regel länsstyrelserna) att vid tillsyn ställa likvärdiga krav.

Av dessa ovanstående projekt har Länsstyrelsen Östergötland deltagit i projektgruppen för projekten "Förbränning- Tillsyn" samt "Tillsyn MKN vatten".

Årsberättelse från MÖTA

Regional miljösamverkan sker i Östergötland inom MÖTA – Miljösamverkan Östergötland, där samtliga länets tretton kommuner och Länsstyrelsen ingår. Syftet med MÖTA är bl.a. att det ska öka samsynen mellan myndigheterna och ge en mer enhetlig hantering i tillsynsfrågor över länet. I den mån vägledning efterfrågas så förmedlar Länsstyrelsen den i samtliga arbetsgrupper.

I samband med framtagande av VP för 2012 för MÖTA har också uppföljning skett av 2011 års aktiviteter, se "verksamhetsplanering MÖTA – Uppföljning av aktiviteter 2011 och förslag till aktiviteter verksamhetsåret 2012". För mer detaljerad redovisning av 2011 års aktiviteter hänvisas till den. Inom MÖTA finns fem arbetsgrupper som arbetar mer aktivt inom områdena livsmedel, hälsoskydd, miljöskydd, avlopp och kompetensfrågor.

Livsmedelsgruppen har under 2011 arbetat med ett allergiprojekt, gjort studiebesök i kök i en annan kommun än den man själv arbetar i samt fortsatt med beredskapsprojekt rörande dricksvatten. Gruppen har också genomfört ett studiebesök på ett vattenverk.

Hälsoskyddsgruppen har genomfört en handläggarträff om djur i bebyggelse, drivit projekten "miljö- och hälsoskydd i planarbetet" samt "egenkontroll i förskolor".

Miljöskyddsgruppen har genomfört en handläggarträff om PCB. En checklista för tillsyn av samförvaring av kemikalier har tagits fram och spridits till kommunerna. Projektet "tillsyn växtodling med fokus på växtnäring" har avslutats. Det planerade projektet "kemikalier på företag" har vilat i avvaktan på KemI och Naturvårdsverkets REACH-projekt. Gruppen har dock lämnat synpunkter på projektets upplägg. Då det varit svårt att få tillsynsvägledning gällande spridning av bekämpningsmedel inom vattenskyddsområden har projektet "bekämpningsmedel i vattenskyddsområden" inte kunnat genomföras.

Då frågor om närsalter och övergödning är prioriterade i Östergötland har den undergrupp till miljöskyddsgruppen som arbetar med avloppsfrågor lyfts upp en nivå och är sedan hösten 2011 en fristående grupp.

Kompetensgruppen har anordnat en förvaltningsutbildning för ett 90-tal förtroendevalda. Inspektörsträff för 130 inspektörer genomfördes traditionsenligt (vartannat år) i november. Programmet bestod av ämnesspecifika workshops inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedel och administration samt gemensamma inspirationsföreläsningar inom områdena risker och kriser, målstyrd tillsyn, smittskyddet i Östergötland och ämbetsmannarollen.

Två nyhetsbrev har publicerats under året.

52. Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska redovisa hur länsstyrelsernas arbete har bedrivits.

Länsstyrelsen har samma övergripande mål för sin tillsynsvägledning som Naturvårdsverket och ser det som en naturlig del att bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Inom MÖTA, Miljösamverkan Östergötland, bedrivs tillsynsprojekt inom flera områden som prioriteras i Naturvårdsverkets vägledningsplan. Dessa projekt ingår som en del i verksamhetsplanen och beslutas i styrgruppen för MÖTA. Styrgruppen som består av kommunens miljöchefer och Länsstyrelsens miljöskyddsdirektör sammanträder två gånger per år. Projekten genomförs i samverkan med kommunerna och tillsynsvägledningen ingår som en del av projekten. Vid bedömning av Länsstyrelsens prioritering av tillsynsvägledning beaktas också de regionala miljömålen. Tillsynsvägledningsplanen för 2011, där Naturvårdsverkets tillsynsvägledningsplan beaktas, fastställdes den 21 mars 2011.

Nedan listas de utpekade områdena i Naturvårdsverkets tillsynsvägledningsplan och hur vi har hanterat dessa:

- Kemiska produkter: Inom MÖTA har en checklista för tillsyn av samförvaring av kemikalier tagits fram. Under 2011 var projektet "Kemikalier på företag" planerat. Projektet har dock legat vilande då KemI meddelat att de kommer att genomföra projektet Reach-tillsyn.
- Ramdirektiv för avfall: Många av de frågor som ställs direkt till Länsstyrelsen rör just avfallsfrågor. Naturvårdsverkets vägledning har varit stöd i den vägledning vi sedan har givit till kommunerna. Under 2011 har inget specifikt projekt handlat om avfall. Länsstyrelsen har medverkat vid ett seminarium om hantering av massor.
- Kampanj om enskilda avlopp: En av länets tretton kommuner har medverkat aktivt i tillsynskampanjen. Det material som har tagits fram har dock spridits och diskuterats på avloppsgruppens möten inom MÖTA och på så sätt även använts av alla andra kommuner.
- MKN luft i tillsynen: Länsstyrelsen samordnar uppföljningen av MKN i länets kommuner genom det samverkansområde som startade 2009. Samverkansområde Luft Östergötland är kopplat till Östergötlands Luftvårdsförbund. De MKN som visat sig vara problematiska att innehålla i länet är PM10 och kvävedioxid. I länets kommuner görs mätningar och beräkningar av kvävedioxid och PM10. Resultaten sammanställs av Länsstyrelsen som rapporterar vidare till datavärd och NV. I Norrköpings kommun har överskridande av MKN för PM10 föranlett beslut om ett åtgärdsprogram. Resultaten och effekterna av genomförda åtgärder redovisas årligen till Länsstyrelsen för granskning.
- Strandskydd: Naturvårdsenhetens tillsynsvägledning består i huvudsak av vägledning omkring strandskyddet då kommunerna efter lagändringen år 2009 prövar merparten av de ansökningar om dispens som inkommer.

Större delen av Miljöskyddsenshetens tillsynsvägledning sker inom ramen för MÖTA, se redovisning uppdrag 51. Utöver dessa aktiviteter har Länsstyrelsen anordnat en handläggartäff för tåkthandläggare samt tre riktade seminarier och workshops inom förorenade områden (se redovisning uppdrag 50). Löpande kontakter med kommunens inspektörer har skett, särskilt inom områdena reningsverk, lantbruk, hantering av massor samt bullerfrågor. För naturvårdsenheten har den löpande vägledningen främst gällt strandskydd, 12:6-samråd för husbehovstäckter och naturreservat. En regional samverkansträff inom naturvårdsområdet för tjänstemän och politiker har anordnats.

Under året har fem kommuner fått nya beslut om överlåtelse av tillsyn enligt miljöbalken. Besluten är fattade med stöd av den nya miljötillsynsförordningen. Uppföljning av den utvärdering av kommunernas tillsyn som gjordes 2009 har skett i samband med att nya beslut fattats.

Naturvårdsenheten har i nuläget ingen tillsynsvägledningsplan. Enheten har dock för avsikt att ta fram en sådan i samband med den nya tillsynsplanen som beräknas bli klar i början av år 2012.

Den tillsynsvägledning som sker består i huvudsak av vägledning omkring strandskyddet då kommunerna efter lagändringen år 2009 prövar merparten av de ansökningar om dispens som inkommer. Länsstyrelsens roll är att granska de beslut om dispens som kommunerna fattar. Behovet av tillsynsvägledning till kommunerna bedöms fortfarande vara stort.

Ett antal kommunala naturreservat finns i länet varför det också finns ett visst behov av att stödja och lämna råd till kommunala tjänstemän angående frågor som rör reservaten.

Under året har även Linköpings, Boxholms och Mjölby kommuner tagit över 12:6-samråden för husbehovstäkter varför det kan komma att finnas ett visst behov av tillsynsvägledning för detta område.

54. Länsstyrelserna ska fortsätta arbetet med biologisk mångfald och naturvård när det gäller bl.a. områdesskydd, restaurering, förvaltning och samhällsplanering. Länsstyrelserna ska särskilt:

- Skydda värdefulla naturområden enligt miljö kvalitetsmålen. Bevarande av skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,
- förvalta skyddade områden väl, fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt
- se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, företag och andra aktörer.

Länsstyrelserna ska vidare översiktligt redovisa viktigare insatser inom området. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa hur arbetet med naturvårdsavtal för bevarande av skyddsvärda områden utvecklas.

Skydd av värdefulla skogar:

Skogsmiljöer prioriteras i det formella skyddsarbetet med utgångspunkt i den nationella strategin för skydd av skog. Under 2011 har 12 nya naturreservat beslutats och två naturreservat har utvidgats. Vi har nu formellt skyddat ca 55 % av arealen i enlighet med den nationella strategin, ca 1,4 % av den produktiva skogsmarken i länet. Länsstyrelsen har 40 öppna ärenden om bildande av naturreservat, de flesta i skogsmiljöer, som pågår i olika skeden av processen. I flera fall är avtal om ekonomisk ersättning färdiga men Länsstyrelsen har inte hunnit färdigställa beslut och skötselplan. Begränsningar i arbetet är främst brist på resurser både till ersättning till markägare och till personal.

Reservatsförvaltning:

Skötselinsatser sker löpande i länets skyddade områden och insatser som prioriteras är skötsel och restaurering som innebär bibehållen eller återskapad gynnsam bevarandestatus för Natura 2000-habitat samt åtgärder som underlättar människors upplevelser och tillgänglighet till de skyddade områdena. Mycket sker inom ramen för projekt finansierade genom t ex EU:s LIFE-fond eller Interregprogram. Länsstyrelsen har 2011 varit aktivt involverad i genomförandet av två LIFE-Natur-projekt (myrar och tjockskalig målarmussla) samt samordnat ansökan om ett projekt (kust- och skärgårdsmiljöer). Vi deltar också i ett Interreg-projekt om skärgårdsturism.

De konkreta skötselinsatserna i skyddade områden genomförs oftast av markägare eller lokala företag. Exempel på skötselinsatser under 2011 är:

- Restaurering av betesmarker och röjningar i 15 naturreservat, 100 hektar.
- Skötsel av 20 slätterängar på sammanlagt 40 hektar.

Eftersom de skyddade områdena är viktiga resurser för det rörliga friluftslivet läggs en hel del resurser på att förbättra områdena för besökare. Detta sker på många sätt, t.ex. genom att ta fram skyltar och annat informationsmaterial, anlägga vandringsleder eller genom att visa upp områdena vid guidningar. Exempel på insatser 2011 är:

- Handikappanpassad led (3 km) på myrmark samt upprustning av raststuga i Kärnskogens naturreservat.
- Fågeltorn, toalett m.m. i Västra Hargs naturreservat.
- Sex nya parkeringsplatser, sju grillplatser, 20 rastbord och nio nya vandringsleder i reservat.
- Tio anslagstavlor, 15 informationsskyltar samt två biotopskyltar.
- Besöksräkning i sju naturreservat.

Det enskilt största projektet under de senaste åren är uppförandet av ett nytt modernt naturum vid Tåkern – norra Europas finaste fågelsjö. Anläggningen ska invigas våren 2012. 2011 blev å andra sidan sista året med verksamhet vid naturum Omberg som Länsstyrelsen drivit i samarbete med Sveaskog.

Länsstyrelsen förvaltar även Naturvårdsverkets fastigheter och under året har vi tecknat tio nya arrendeavtal för jakt och fiske samt ett nytt femårigt arrendeavtal för driften av Kvädö gård, ett stort odlingslandskap vid kusten.

Under 2011 har ett regionalt ”Värna-vårda-visa-program” utarbetats med ambitioner att utveckla skötsel och tillgängligheten av skyddad natur i länet. Programmet kommer att fastställas våren 2012.

Insatser enligt åtgärdsprogram för hotade arter genomfördes under 2011 i lägre omfattning än tidigare beroende på minskade anslag för verksamheten. Planering och åtgärder har främst genomförts inom några sk ”värde-trakter” för tall-, sand- och ekmiljöer. En informationsbroschyr om hotade arter i Östergötland har utarbetats och distribuerats.

Rovdjursförvaltning:

Länsstyrelsens fältpersonal (kvalitetssäkrare, rovdjursinventerare och besiktningsman) har informerat om rovdjurspolitiken och förekomsten av rovdjur i länet vid ett flertal tillfällen under året för organisationer och föreningar. Under 2011 har ca 120 tamdjur skadats eller dödats av varg vilket resulterade i att Naturvårdsverket beviljade en ansökan om skydds jakt av en varg. Länsstyrelsen skulle organisera och verkställa skyddsjakten enligt villkoren i Naturvårdsverkets beslut. Länsstyrelsen har i rapport 2011-11-09 lämnat en redogörelse av erfarenheterna i samband med skyddsjakten till Naturvårdsverket. Ett informationsmöte hölls för fårbrukare i länet den 17 november 2011, om hur man kan skydda sina tamdjur mot rovdjur. Arbetet med genomförandet av skyddsjakten samt den omfattande informationen till media har tagit stora resurser i anspråk och medfört att annat arbete har fått nedprioriteras.

Stärkt dialog:

Länsstyrelsen har under året genomfört tre möten med den regionala samrådsgruppen för naturvård. Gruppen omfattar förtroendevalda från kommuner i länet samt representanter för regionförbundet, Skogsstyrelsen, markägareorganisationer, Ekoturismföreningen, natur- och friluftslivsorganisationer. Frågor som diskuterats på årets möten är bl a allemansrätten, Värna Vårda Visa – regionalt program för förvaltning och användning av skyddade områden, vargfrågor, ekmiljöer i tätortsnära områden och miljömålen. Diskussionerna har varit givande och mycket information har utbytt mellan deltagande parter.

Länsstyrelsen har under hösten genomfört ett seminarium om formellt skydd av skog med drygt femtio deltagare med bred representation från samhället i form av skogsbolag, markägareorganisationer, natur- och friluftslivsorganisationer, universitetet, kommunerna och skogsstyrelsen. Under seminariet hölls föreläsningar med olika infallsvinklar på skydd av områden (markägarperspektiv, ideella organisationer, myndigheter etc). Gruppdiskussioner som möjliggjorde för alla att komma till tals ingick också i seminariet.

Naturvårdsavtal:

Vid de inledande diskussionerna om skydd av områden får markägarna alltid information om möjligheten att teckna tidsbegränsat naturvårdsavtal som en möjlig skyddsform. Intresset för naturvårdsavtal har ökat de senaste åren och konkret arbete är påbörjat i ett område under 2011.

Övriga viktiga insatser:

Andra exempel på viktiga insatser inom området biologisk mångfald och naturvård under 2011:

- Fastställelse av samverkansplan för BSPA-området S:t Anna- Missjö samt bildande av ett lokalt förvaltningsråd för samordning av genomförandet av planen
- Framtagande av två nya nationella åtgärdsprogram för hotade arter - ”Vildbin på ängsmark” och ”Vildbin och småfjärilar på torräng”
- Rapport och seminarium kring fysisk planering i anslutning till värdefulla eklandskap
- Regional strategi för naturvårdsbränning tillsammans med fyra andra län i projektet ”Eldskäl”
- Kvalitetssäkring av Natura 2000-områden i enlighet med uppdrag från Naturvårdsverket
- Planering och genomförande av flera restaureringsprojekt i värdefulla vattendrag och kustvikar

58. Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands, Skåne, Jönköpings, Östergötlands, Uppsala och Västerbottens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts åtgärdsprogram med syfte att nå miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på halterna samt om miljökvalitetsnormerna följs.

I Östergötlands län har överskridande av miljökvalitetsnormerna för PM10 konstaterats i Norrköpings kommun 2003 - 2009 och i Linköpings kommun 2009 (ev.) och 2011.

Norrköping

Under 2004 informerade Norrköpings kommun Naturvårdsverket, som konstaterade att behov av ett åtgärdsprogram förelåg, vilket meddelades regeringen. Ett åtgärdsprogram fastställdes av Länsstyrelsen 2006. Åtgärder har genomförts enligt programmet med undantag för en ny avfart från E22 samt försök med gröntidsfördelning.

Problemen fanns på två trafikerade gator: Östra Promenaden och Kungsgatan. De åtgärder som initialt gav störst effekt var förbättrad vinterväghållning vilket bland annat innehåller spridning av CMA för dammbindning. På Ö. Promenaden sänktes halterna till en acceptabel nivå både under 2007 och 2008. Ny beläggning 2008 med hårdare asfalt har visat sig vara mycket bra ur partikelsynpunkt. Trots uppehåll med CMA-spridning 2009 – 2011 har halterna legat på acceptabla nivåer även dessa år.

På Kungsgatan påbörjades insatserna något senare vilket innebar att normen klarades först 2010, dock utan marginal. För 2011 klarades normen med något större marginal. Under 2011 gjordes även här uppehåll med CMA-spridning för att utvärdera den nya vägbeläggningen som lades hösten 2010. För ytterligare en gata, Packhusgatan, har höga PM10-halter uppmätts. Normen har dock inte överskridits 2010 och 2011. Länsstyrelsen bedömer i nuläget att genomförda åtgärder är tillräckliga vad gäller de kortsiktiga effekterna. Effekter av vissa åtgärder visar sig inte direkt. När dessa åtgärder fått genomslag och om även planerade åtgärder genomförs i enlighet med åtgärdsprogrammet, bör kommunen även långsiktigt kunna innehålla miljökvalitetsnormerna för PM10.

Linköping

Under hösten 2009 (kompletterat under 2010) informerade Linköpings kommun Naturvårdsverket om ett befarat överskridande av PM10-normen 2009. Naturvårdsverket fann att mätunderlaget innehöll brister och osäkerheter och att underrättelsen inte gav stöd för att upprätta ett åtgärdsprogram enligt 5 kapitlet i miljöbalken. Under 2011 överskreds åter normen och en ny underrättelse kommer att lämnas till Naturvårdsverket. Under 2006 tog kommunen på eget initiativ fram en typ av åtgärdsprogram med bl.a. förbättrad gatuhållning och spridning av CMA. I vilken utsträckning programmet hittills följts är oklart. Tanken är dock att detta program ska uppdateras och det arbetet kommer att göras oberoende av om Naturvårdsverket beslutar om att åtgärdsprogram ska upprättas eller inte.

60. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser och resultat i vattenmiljöarbetet.

Vattenmiljöarbetet inom Länsstyrelsen berör flera enheter men har en huvudsaklig lokalisering till miljöskydds enheten som svarar för samordningen av de vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt vattendirektivet. Övriga enheter som berörs och där särskilda projekt kopplade till vattenmiljön genomförs är naturvårds enheten, kultur- och samhällsbyggnads enheten, lantbruks enheten och regionalekonomiska enheten. Sedan ett par år tillbaka finns en tvärsektorie ll arbetsgrupp med tjänstemän från miljöskydd, naturvård, lantbruk och kultur- och samhällsbyggnad som arbetar operativt med att förbättra länets vattenmiljöer.

Vattengruppen har regelbundna möten varje månad för att informera, planera och följa upp vattenmiljöarbetet. Utifrån det samlade behovet görs en gemensam prioritering av vattenarbetet. Det operativa arbetet genomförs sedan i mindre konstellationer i form av projekt/arbetsgrupper som arbetar med t. ex. löpande myndighetsarbete eller projekt utifrån specifika frågeställningar. Så långt det är möjligt har gruppen samordnat sin verksamhetsplanering angående vattenarbetet för att ta ett helhetsgrepp och därigenom hitta effektivare arbetsformer. Mer övergripande, strategiska och ledningsinriktade frågor behandlas och samordnas genom den nybildade Miljö- och klimatberedningen med landshövdingen/länsrådet som ordförande och där berörda enhetschefer finns med.

Hela satsningen bygger på ett sektorsövergripande samarbete såväl inom som utom Länsstyrelsen, framför allt med kommuner, vattenvårdsförbund och vattenråd, men även med branschorganisationer och Universitet.

Länsstyrelsen har under året fortsatt arbetet med att bygga upp en samverkansorganisation med olika intressenter som berörs av vattendirektivet med fokus på bildning av samverkansgrupper, så kallade vattenråd, för att viktiga aktörer inom ett vattenområde ska komma till tals. Arbetet med att stödja lokala aktörer att bilda vattenråd har varit framgångsrikt och det lokala åtgärdsarbetet för att förbättra vattenkvaliteten har också tagit fart inte minst tack vare satsningen på LOVA-projekten där Östergötland under de senaste åren beviljat åtgärdsanslag för ca 25 mkr till olika vattenåtgärdsprojekt. Vi har även gjort speciella satsningar för att sprida kunskap om länets vattenmiljöer till olika aktörer i länet. Vi har bland annat publicerat två större rapporter som beskriver tillståndet i länets vattenmiljöer och vårt vattenarbete har även resulterat i ett flertal intervjuer i olika radio- och TV-medier och artiklar i både lokal och nationell press.

Vi har under året startat ett samarbete med Universitet i Dundee i Skottland för att utbyta erfarenheter hur man arbetar med vattenförvaltning i respektive länder.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar
--

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,6	2,1	1,5
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,7	3,4	3,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 009	6 520	4 987
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,2	3,1	2,3
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	90	90	88
Antal beslutade ärenden	83	80	84
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	4	4
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	60	0	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 45*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

De ökade verksamhetskostnaderna beror på en ökad verksamhet finansierad av externa medel exempelvis 2:4 medel (MSB) samt konsultkostnader för kommunala aktiviteter i samband med införandet av Rakel-systemet.

72. För att förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting ska göra enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid, hur dessa händelser kan påverka kommunernas och landstingens verksamheter, samt vilken förmåga kommunerna och landstingen har att verka vid en sådan händelse. Länsstyrelsen ska även senast den 1 mars 2011 till regeringen (Försvarsdepartementet) och i årsredovisningen för verksamhetsåret 2011 redovisa hur stor andel av länets kommuner och landsting som under det senaste året har kommit in med en risk- och sårbarhetsanalys. Länsstyrelsen ska också redovisa hur stor andel av inkomna risk- och sårbarhetsanalyser som enligt Länsstyrelsens värdering håller tillräckligt god kvalitet. Även den översiktliga regionala sammanställningen ska redovisas.

Länsstyrelsen har till regeringen (Försvarsdepartementet), 2011-02-28, dnr 450-553-11 samt till Socialdepartementet, 2011-11-14, dnr 450-606-11, redovisat Regional risk- och sårbarhetsanalys (RSA) enl. 11 § förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap. Enligt förordningen ska Länsstyrelsen årligen analysera om det finns sådana sårbarheter eller sådana hot och risker inom myndighetens ansvarsområde som synnerligen allvarligt kan försämra förmågan till verksamhet inom området. Risk- och

sårbarhetsanalysen har genomförts i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) föreskrifter om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2010:7).

Bedömning av resultat

Av länets tretton kommuner har tolv kommuner lämnat in en sammanställd risk- och sårbarhetsanalys, dock med varierande kvalitet då flertalet av länets kommuner valt att inte följa MSB:s nya föreskrifter (MSBF 2010:6). Den trettonde kommunen kommer att redovisa sin analys under Q1 2012.

Länsstyrelsen har redovisat den regionala risk- och sårbarhetsanalysen till Socialdepartementet den 14 november 2011. Den regionala analysen innefattar en särskild förmågebedömning utifrån två givna scenarier: störning i elförsörjning och kärnteknisk olycka, vilka framgår av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps skrivelse.

Underlaget från årets bedömning innefattar förmågebedömningar från länets tretton kommuner, vilka gjordes i samband med uppföljning och tillämpning av Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Länsstyrelsen gör bedömningen att myndighetens och länets förmåga avseende *störning i elförsörjning* är god med viss brist. Samhället är som helhet beroende av el, vilket innebär att en långvarig och omfattande elstörning kommer att orsaka följdhändelser i samhällsviktiga verksamheter såsom försörjning av vatten och fjärrvärme, elektroniska kommunikationer, transporter, betalningssystem och kontantförsörjning. Sannolikheten för ett omfattande och långvarigt elavbrott bedöms dessbättre som mycket låg.

Förmågan att hantera en *kärnteknisk olycka* bedöms vara bristfällig. En kärnteknisk olycka kommer att skapa stor oro i länet och behovet av enhetlig information kommer att vara stort. Kommunernas erfarenhet av denna typ av händelse riskerar att fördröja samordnad information till allmänheten. Förhoppningsvis kommer det regionala kriskommunikationsnätverket vara ett stöd i detta arbete.

Beroende på omfattningen av det radioaktiva nedfallet kan människors hälsa påverkas både på kort och lång sikt. Samma sak gäller den livsmedelproduktion som finns i länet, vilket i sin tur kan påverka livsmedelstillgången och dess kvalitet i hela landet.

Ingen kommun har arbetat aktivt med krisberedskap utifrån det givna scenariot vilket innebär en ökad risk för okunskap i ämnet vilket kan fördröja krishantering.

Det finns krisledningsplaner och krisledningsorganisationer i samtliga länets kommuner. Vissa kommuner disponerar över krisledningsplatser och de övriga har särskilda utsedda lokaler för detta ändamål.

Länets samtliga kommuner har en funktion eller beredskap för att tillhandahålla samordnad information från berörda aktörer till allmänheten under en extraordinär händelse. Det finns ett kriskommunikatörsnätverk där kommunernas, Länsstyrelsens, Polisens och Landstingets informationschefer ingår.

Östergötland är den 4:e storstadsregionen i Sverige med flera samhällsviktiga verksamheter och samhällsfunktioner. Länsstyrelsen gör bedömningen att riskanalysen från 2007 fortfarande är i stort sett aktuell vad gäller hot, risker och sårbarheter. Dock har risikområdet "social oro" tillkommit. Vidare har ett antal händelser med förorenat vatten i Sverige ökat medvetenheten om sårbarheten vad gäller dricksvatten. Förorenat dricksvatten kan orsakas av den mänskliga faktorn, tekniska fel, sabotage, översvämningar eller på grund av olycka.

När identifieringen gjordes 2005-2006 var sociala risker inget område som uppmärksammades i en riskbedömning. Sociala risker är ett förhållandevis nytt begrepp som aktualiserats i samband med den senaste tidens händelseutveckling i framför allt storstadsregioner. I grunden är det en konsekvens av flera långvariga och komplexa problem. Fysiska och tekniska risker som översvämningar, elavbrott och olyckor har samhället

stor vana att hantera och försöka förebygga. Risker av social karaktär har inte beaktats på samma sätt inom samhällets krisberedskap.

Under 2011 har Länsstyrelsen Östergötland startat ett RSA-nätverk med syfte utveckla och fördjupa den regionala analysen samt vara en arena för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Målgruppen är beredskapssamordnarna i länets kommuner, landstinget och andra centrala myndigheter i länet som har ett uppdrag i krisberedskapsförordningen § 11 att göra en risk- och sårbarhetsanalys.

73. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, avseende skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen har under året fastställt en tillsynsplan för perioden 2011-2015 som avser inriktning av Länsstyrelsens arbete för de kommande fem åren. Det första övergripande målet med tillsynen i länets kommuner är att människors liv och hälsa samt egendom och miljö ska, med hänsyn till de lokala förhållandena, ha ett tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Det övergripande målet med uppföljningen är att länets kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och att de ska ha en god förmåga att hantera krissituationer i fredstid samt att de ska ha en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Vidare har Länsstyrelsen Östergötland ett mål att förstärka arbetet med s.k. egenkontroller genom samverkan med länets kommuner. Länsstyrelsen avser att granska egenkontrollerna årligen. Avsikten är att tillsyn och uppföljning ska ske genom besök vart fjärde år. Däremellan sker tillsynen genom s.k. skrivbordstillsyn dvs. granskning av handlingsprogram, årsuppföljningar, egenkontroller samt besök riktade eller utifrån överenskommet tema. Kommunen ska fastställa nya program och planer år ett i en mandatperiod och det året fokuseras på granskning av och yttrande över handlingsprogram. Länsstyrelsen kommer att fortsätta med att genomföra tillsyn och uppföljning vid ett och samma tillfälle då kommunerna arbetar integrerat med de båda lagstiftningarna. Länsstyrelsen genomför även en ekonomisk uppföljning av hur kommunerna använder den statliga ersättningen.

Arbetet 2011 har bestått i granskning av sju handlingsprogram, åtta egenkontroller samt granskning av de webbaserade årsuppföljningarna enligt de båda lagstiftningarna. En särskild ekonomisk uppföljning och ett riktat kommunbesök har också genomförts.

Bedömning

Granskning av egenkontrollerna visar att det fortfarande saknas bra rutiner för uppföljning av målen i handlingsprogrammen alternativt att kommunen har mål som genom sin formulering visat sig svåra att följa upp. De kommuner som emellertid har en bra rutin visar på god måluppfyllelse.

De handlingsprogram, över vilka Länsstyrelsen avgivit yttrande, visar att flera kommuner utvecklat den tredje generationens handlingsprogram. Några kommuner har inte tagit fram sitt handlingsprogram år ett i mandatperioden och två kommuner saknar handlingsprogram för förra mandatperioden, vilket Länsstyrelsen påpekat bl.a. vid tillsynsbesök. En av dessa har nu ett handlingsprogram för innevarande mandatperiod. Den ekonomiska uppföljningen visar att stora kommuner får ett överskott av medel och sparar över år för större satsningar medan mindre inte har samma möjlighet.

Kulturmiljö

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	4,2	4,6	4,3
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,0	3,4	3,2
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 158	10 425	11 616
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,1	5,0	5,3
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	933	1 028	1 041
Antal beslutade ärenden	1 125	980	957
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	50	114	114
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	10	60	65
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 431, Fornminnen ⁵⁾	70	-	-
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁶⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 43*

⁵⁾ Nöjdindex brukarundersökning för verksamhet 431 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011.

Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 72

⁶⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Anledningen till minskningen av antalet ej beslutade ärenden äldre än 2 år är att en särskild satsning och prioritering gjorts.

Länsstyrelsen har påbörjat en översyn och aktualisering av länets riksintressen för kulturmiljövård. Genom att Länsstyrelsen preciserar, kommunicerar och tydliggör riksintresseområdenas värden så ska fördjupade kunskapsunderlag och ändamålsenliga värdetexter utgöra ett användbart stöd i den kommunala och regionala samhällsplaneringen. Riksintresseprojektet har under året koncentrerats till riksintresset "Norrköpings stad" i nära samarbete med kommunen och har också ambitionen att tillgängliggöra riksintressets värden för invånarna samt inleda samtal, diskussioner och utställningar i varierande former kring stadens historia och framtid och invånarnas upplevelse av stadslandskapet.

Östergötland är ett av de områden i landet där det utförs flest arkeologiska undersökningar. Trycket på en effektiv handläggning av arkeologiärenden är därför stort vilket, tillsammans med de upphandlingar av arkeologiska undersökningar som numera genomförs, har gjort att Länsstyrelsen påbörjat ett flerårigt projekt med ett handlingsprogram för uppdragsarkeologi, vars syfte är att skapa ett verktyg för att hantera arkeologiärenden med skärpa och tydlig målinriktning.

Tre nya byggnadsminnen har tillkommit, Kölefors vaddfabrik utanför Kisa, trankokeriet på Harstena och Mårten Ulfssons hus i Vadstena. Östergötland har därmed nu 133 lagskyddade byggnadsminnen. Under året har en andra etapp av byggnadsminnesprojektet genomförts. Arbetet handlar om att bearbeta faktaunderlag, se över skyddsföreskrifter och skyddsområden samt att öka tillgängligheten, främst avseende informationsinsatser.

Länsstyrelsernas kulturmiljöfunktioner är nu indelade i fyra länsgrupper, där Östergötland tillsammans med fem andra län bildar Länsgrupp södra Sverige. Länsgruppen har tillsynsfrågorna enligt kulturminneslagen som ansvarsområde och här planeras nu ett gemensamt tillsynsprojekt för 2012 som kommer att riktas mot skogliga åtgärder inom fornlämningsområden och kyrkornas inventarieföremål.

Länsstyrelsen har arbetat med planerad tillsyn av det kyrkliga kulturarvet sedan 2007 och är nu drivande i projektet.

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2011-12-31	2010-12-31	2009-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	60 000	60 000	60 000
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	131	129	129
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	185/202	165	165
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	97	97	97
<i>yta (ha)</i>	0	0	0
Kulturresevat, <i>antal</i>	2	2	2
<i>yta (ha)</i>	143	143	143
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	0,0%	25%	25%

Källa: FMIS

Kommentarer Tabell 5.1

133 st byggnadsminnen, men två st har ännu inte vunnit laga kraft.

Enligt Linköpings stift är antal tillståndspliktiga kyrkobyggnader 185 st. Totala antalet kyrkobyggnader skyddade enligt 4 kap kulturminneslagen är 202 st.

I nuläget bedömer vi att det inte finns några kulturmiljöprogram i länet.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2011	2010	2009
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	10	60	65
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	10 110	9 235	10 850

Källa: RAÄ

Kommentarer Tabell 5.2

Folkhälsa

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,5	1,9	3,9
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,9	2,2	10,7
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 627	6 064	12 539
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,6	2,9	5,7
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	71	79	1 323
Antal beslutade ärenden	60	63	1 439
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	20	5
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	11 062	14 654	15 564
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 70, ANDT-frågor ⁵⁾	90	-	-
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 70*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Område Folkhälsa omfattar i första hand den alkohol-, narkotika-, dopning- och tobaksförebyggande verksamheten samt tillsynen enligt alkohollagen och tobakslagen. Även fördelning av statsbidrag för att utveckla det förebyggande ANDT-arbetet samt utveckla stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, samt dispenser för äktenskapstillstånd ingår i området. Området omfattar även Länsstyrelsens uppdrag att fördela medel till kommunerna för verksamhet med personliga ombud och ge kommunerna råd i verksamheten.

Den successiva nedgången av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader och ärenden beror på att den sociala tillsynen fördes över från Länsstyrelsen till Socialstyrelsen den 1 januari 2010.

Brucarundersökning

Det genomsnittliga Nöjd-Indexet är 90 för Länsstyrelsens arbete med ANDT-frågor för alla intervjupersoner. Det är något högre än det genomsnittliga NI för alla länsstyrelserns arbete med ANDT-frågor.

För sex av påståendena svarar alla (100 procent) de två högsta graderna av instämmande. Det gäller påståendena om personalens bemötande, personalens engagemang och intresse, att kontakterna via telefon och e-post fungerar bra, att Länsstyrelsen är en drivande kraft samt att personalen har hög kompetens.

För arbetet inom ANDT-området ges mycket få negativa omdömen, lägst poäng (dock betydligt högre än genomsnittet) får frågorna kring om det är lätt att hitta på webbplatsen och om webbplatsen ger den information som brukaren behöver.

Världens friskaste barn

Ett samarbete inleddes med Linköpings kommun, Norrköpings kommun och Tekniska verken kring ett utvecklingsarbete att Östergötland ska vara ett miljömedvetet matlandskap med världens friskaste barn. Idégivare var en person engagerad i Östgötens matbord. Fokus för utvecklingsarbetet är skolmältidens

betydelse för elevers lärande och skolprestationer. Utvecklingsarbetet kommer att drivas i nära samarbete med forskningsvärlden. Landshövdingen bjöd in Statens folkhälsoinstitut och Livsmedelsverket, som visade stort intresse för utvecklingsarbetet. Utvecklingsarbetet har ett barn- och folkhälsoperspektiv kopplat till både kost och miljö.

Förebyggande ANDT-arbete

I våras antog regeringen en ny nationell Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategi. I juni bjöd Länsstyrelsen in kommuner, landsting, andra myndigheter, ideella organisationer med flera till en halvdagskonferens för att presentera strategin. Cirka 100 personer deltog. Under hösten besökte länsamordnaren och ANDT-handläggaren samtliga länets kommuner för att träffa kommunledning, samordnare, alkoholhandläggare, förvaltningschefer, närpolischefer och representanter för primärvården. Vid de flesta besöken har också polismyndigheten haft sin ANDT-ansvarige med.

Länsstyrelsen tog initiativ till att bilda ett ANDT-råd, som leds av Landshövdingen. Syftet med rådet är att på en övergripande och strategisk nivå identifiera insatser som behövs i länet. De som ingår är länsråd, tre kommunalråd, ett landstingsråd, länspolismästaren och en representant från regionförbundet Östsam. Planer finns för att ha två referensgrupper, Länsstyrelsens nätverk för det ANDT-förebyggande arbetet (samtliga länets kommuner, Landstinget, Studenthälsan och Länsstyrelsen) och rEgbrå (samtliga länets kommuner, polisen och Länsstyrelsen).

Landshövdingen bjöd in representanter för Linköpings universitet (Studenthälsan), kårerna, Kårservice, lokala samordnare och alkoholhandläggare samt närpolisen i Norrköping och Linköping för att diskutera behovet av ett samarbete. Mötet resulterade i att nätverket SLANDT bildades.

Under året har flera konferenser och seminarier genomförts. Nedan följer ett urval av dessa. Syftet med dessa är att stimulera det lokala ANDT-förebyggande arbetet och öka kunskapen inom områden som lyfts fram i den nationella ANDT-strategin.

- Cannabiskonferenser har genomförts i samverkan med CAN den 26 januari och 14 april. Intresset för dessa konferenser var mycket stort och lockade deltagare från den offentliga sektorn, privata företag och ideell sektor. Totalt deltog drygt 250 personer.
- Tre konferenser med tema ”Vi kan alla göra skillnad för barn som lever i familjer med missbruk” genomfördes i samarrangemang med IOGT-NTO, Junis, Linköpings och Norrköpings kommuner. Sammanlagt deltog drygt 180 personer.
- Den 4 oktober arrangerades en konferens kring Internetdroger i samverkan med nätverket Arken. Konferensen gav en baskunskap och lockade drygt 320 deltagare.
- I februari genomfördes en spridningskonferens utifrån det projekt som bedrivits kring Ansvarsfull alkoholservice på våra tre stora idrottsarenor i länet. Sammanlagt deltog drygt 100 personer.

Det strategiska arbete som genomförts under året med lokala presentationer av ANDT-strategin och bildandet av ett ANDT-råd har lagt grunden för en utveckling av ett långsiktigt regionalt och lokalt arbete. De genomförda konferenserna bidrar till att stimulera utvecklingen av det lokala arbetet så att det blir än mera tvärsektorielt och att en samverkan sker mellan det lokala och regionala brottsförebyggande och ANDT-förebyggande arbetet. Genom de olika nätverksträffarna och konferenserna sker en spridning av kunskap, vilket öppnar för att ett kunskapsbaserat lokalt arbete sker i ökad omfattning.

Tabell 6.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)	2 485	2,5
<i>varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)</i>	<i>1 699</i>	<i>1,4</i>
<i>varav Fördelning av statsbidrag (704)</i>	<i>386</i>	<i>0,5</i>
<i>varav Alkohol- och tobaksärenden (705)</i>	<i>393</i>	<i>0,6</i>
<i>varav alkoholärenden (7051 – 7053)</i>	<i>276</i>	<i>0,4</i>
<i>varav tobaksärenden (7054)</i>	<i>43</i>	<i>0,1</i>
Totala kostnader (inkl. OH)	3 627	

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2011)

Källa:

Kommentarer Tabell 6.1

Minskningen av verksamhetskostnader under året beror dels på färre antal årsarbetskrafter inom området, dels på färre projekt med särskilda medel.

Jämställdhet

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,9	0,9	1,1
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,2	3,4	4
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6 343	7 249	4 596
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,9	3,5	2,1
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	44	56	31
Antal beslutade ärenden	26	40	22
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	21	15	1
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	4 271	2 540	1 706
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 80*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer.

Området Jämställdhet omfattar i första hand uppdrag att motverka mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Länsstyrelsen har både ett regionalt och ett nationellt uppdrag när det gäller att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Under 2011 har Länsstyrelsen fått en förstärkning avseende medel att motverka hedersrelaterat våld och förtryck, därav en ökning av bidragutbetalningar. Även stöd till andra sakområden avseende jämställdhetsintegrering ingår.

Bland de 21 ärenden som hänvisas till under antal ej beslutade ärenden äldre än två år finns pågående ärenden samt ärenden som är beslutade men ej avslutade i diariet per den 31 december.

Regionalt arbete – Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen har i uppdrag att stödja samordningen i länet av insatser som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Länsstyrelsen tog initiativ till att bilda ett nätverk med kommunernas kvinnofridssamordnare. Nätverket har haft två träffar under året och bland annat har frågor om samverkan på den lokala nivån diskuterats. Framgångsfaktorer som Länsstyrelsen identifierat i det förebyggande arbetet är bland annat samverkan mellan socialtjänst, polis, skola, ungdomsmottagning och frivilligorganisationer samt stöd från chefer och politiker. Av den anledningen samlade Länsstyrelsen in kommunernas handlingsplaner, samverkansavtal och rutiner gällande mäns våld mot kvinnor, barns som bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Detta för att skapa en överblick över den dokumenterade samverkan i länet i syfte att föra en dialog om de behov som finns i länet av att utveckla arbetet.

En föreläsning genomfördes med Lotta Molander, ansvarig för Barnjouren på Alla kvinnors Hus i Stockholm, om hur man samtalar med barn som utsatts för/bevittnat våld. Föreläsningen samlade drygt 150 personer från socialtjänst, kvinno- och tjejjourer, polisen, barnpsykiatri samt andra frivilligorganisationer.

Länsstyrelsen sammankallade den länsgrupp som ansvarar för att hålla Länsrutinen aktuell och anordna utbildningar. Länsrutinen innehåller rutiner för samverkan och handläggning av ärenden som rör barnmisshandel och sexuella övergrepp i Östergötland. I länsgruppen finns representanter för polis, åklagare, rättsmedicin, barnmedicin, barnpsykiatri samt kommunernas socialtjänst. Under året har Länsrutinen uppdaterats.

Sex regionala projekt har beviljats medel i syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Elva utvecklingsarbeten i åtta kommuner har beviljats medel i syfte att utveckla arbetet för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld.

Nationellt arbete – hedersrelaterat våld och förtryck

I april lämnade Länsstyrelsen rapporten ”Våga göra skillnad” (rapport nr 2011:14). Rapporten är en vägledning för stöd till och rehabilitering av unga som placerats i skyddat boende, familjehem eller annan institution på grund av att de har blivit eller riskerar att bli gifta mot sin vilja eller bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Rapporten mottogs väl och resulterade i ett nytt uppdrag som pågår fram till och med 2013. Syftet med uppdraget är att kvalitetsutveckla arbetet med stöd och rehabilitering i fråga om vilka stödinsatser som bör sättas in för de unga som bereds vård av samhället med stöd av 2 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller som på annat sätt blir placerade i familjehem eller HVB på grund av att de riskerar att bli, eller har blivit, gifta mot sin vilja eller utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget ska genomföras i minst sex kommuner i landet. I rapporten har Länsstyrelsen varit noga med att ta in synpunkter och tankar från barn och unga som själva varit utsatta och placerade i olika former av boenden. Rapporten tar en tydlig utgångspunkt i målgruppens behov av stöd, skydd och rehabilitering.

Länsstyrelsen påbörjade, i nära samarbete med övriga länsstyrelser, ett utvecklingsarbete inom ett antal relevanta områden; pojkar och män, familjearbete samt heder och HBTQ. Ambitionen är att skapa en gemensam kunskap hos länsstyrelserna i syfte att bedriva ett kunskapsbaserat utvecklingsarbete i länen vad gäller att motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Under året beviljades sex nationella projekt för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Slutligen kan nämnas att Kompotten (nätverk av kommuner vid hantering av individer som behöver byta bostadsort p.g.a. våld i nära relation) kontinuerligt ökar andelen medverkande kommuner. Länsstyrelsens roll är att samordna nätverket. Länsstyrelsen har påbörjat ett samarbete med Socialstyrelsen, som visat intresse för Kompotten.

Barn och ungas rättigheter

Länsstyrelsen driver tillsammans med Rädda Barnen samverkansprojektet ”Det handlar om kärlek” och webbplatsen dinarattigheter.se. Under året har projektet spridits i landet och 33 skolor har besökts under 2011 av 11 lokala/regionala projekt ute i landet. Sammanlagt har 17 orter haft igång ”Det handlar om kärlek” under året. Skolbesöken har drivits av flera engagerade aktörer från socialtjänst, polis, ungdomshälsan, tjejjourer, kvinnojourer, Rädda Barnen m fl. Förutom Rädda Barnens nationella samordnare har sju lokalt anställda projektledare arbetat med ”Det handlar om kärlek” under stor del av 2011. Minst 20 000 elever har fått information om sina rättigheter under skolbesöken. Besöken leder även till att några barn per skola på plats tar kontakt med någon av aktörerna och berättar om sin situation. Det finns fall där socialtjänsten till exempel agerat. De får därigenom sina rättigheter tillgodosedda. Webbplatsen kommer att översättas till 10 språk för att öka tillgängligheten så att fler barn har möjlighet att få sina rättigheter tillgodosedda. Det har även skett en språkgranskning av texterna och i det arbetet har ungdomar varit delaktiga.

Tabell 7.1

Kostnader/intäkter för Jämställdhet	2011	2010	2009
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	6 343	7 249	4 596
<i>varav ramanslag 5:1, netto (tkr)</i>	<i>1 070</i>	<i>1 539</i>	<i>1 286</i>
<i>varav övrig finansiering (tkr)</i>	<i>5 230</i>	<i>5 710</i>	<i>3 310</i>
Andel av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	2,9%	3,5%	2,1%
Verksamhetsintäkter */	140	0	0

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa:

Kommentarer Tabell 7.1

*/ Intäkter av avgifter och andra ersättningar.

Integration

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,0	0,2	1,2
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,0	1,3	1,0
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 152	1 506	1 859
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,0	0,7	0,8
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	39	17	6
Antal beslutade ärenden	14	4	4
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	8	19
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX, Varje län ansvarar för att föra in ev resultat från brukarundersökningar från 2011 och tidigare år. ⁵⁾	-	-	-

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 85*

⁵⁾ Vid redovisning av ev tidigare års undersökning, ange tydligt hur resultatet har tagits fram.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående volymer och prestationer och har även möjlighet att redovisa andra väsentliga insatser och prestationer som inte framgår av återrapporteringskraven.

Området Integration omfattar uppdragen att verka för att länet har god beredskap och kapacitet när det gäller att ta emot och introducera nyanlända flyktingar, överlägga och skriva avtal med kommunerna om flyktingmottagandet, utveckla samverkan mellan länets kommuner och myndigheter samt följa upp etableringen och dess resultat i länet. Länsstyrelsen ska även verka för att det finns beredskap och kapacitet att ta emot asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har beviljats uppehållstillstånd i kommunerna. Området Integration omfattar verksamhet som syftar till att integrera de mänskliga rättigheterna i verksamheten samt minoritetsfrågor.

Ökningen av antalet ärenden beror på att Länsstyrelsen numera skriver avtal med kommunerna om mottagande av nyanlända invandrare samt fattar beslut om ersättning till kommuner och kommunförbund för att skapa beredskap och mottagningskapacitet och för att främja regional samverkan kring mottagandet av nyanlända flyktingar (37 § förordning 2010:1122). Utbetalning av medel administreras av Länsstyrelsen i Kronoberg.

79. Länsstyrelserna ska inom ramen för uppdraget rörande mottagandet av nyanlända invandrare prioritera genomförandet av reformen för etablering av vissa nyanlända invandrare under verksamhetsåret 2011. Länsstyrelsen ska redovisa:

- En bedömning av behovet av insatser,
- genomförda insatser,
- en bedömning av det egna resultatet, och
- kvarstående utvecklingsbehov.

Länsstyrelserna ska även redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar lämnats till kommuner och kommunförbund. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande*. Fördelningen av medel mellan länsstyrelserna framgår av regleringsbrevet för anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande*. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Behovet av insatser

Under året har Länsstyrelsen följt hur implementeringen av etableringsreformen framskrider i länet. Länsstyrelsen skrev tre mindre rapporter, Ögonblicksbilder, baserade på samtal med aktörer från ett urval av de myndigheter och kommuner som arbetar med nyanländas etablering. De största utvecklingsområden Länsstyrelsen identifierat i Ögonblicksbilderna är:

- Bosättningen
- Revidering av regional samverkan och överenskommelse
- Aktörernas ansvar under etableringen
- Lokal samordning av etableringsinsatser så som SFI, samhällsorientering och andra arbetsförberedande insatser
- Utbudet av anpassade etableringsinsatser
- Kommunernas samhällsorientering

Genomförda insatser

Flyktingmottagning

Länsstyrelsen förhandlade under våren om nya överenskommelser om mottagande av nyanlända flyktingar med samtliga kommuner. Förhandlingarna utgick från de länstal som gäller för Östergötland. Samtliga kommuner utom en har skrivit under ett nytt avtal där Länsstyrelsen och respektive kommun är avtalande parter. Den kommun som fortfarande inte skrivit under ämnar göra det men har ännu inte något formellt beslut från kommunstyrelsen. Alla kommuner utom en har tillsvidareavtal.

Regional samverkan

Integrationsrådet, som leds av Landshövdingen, träffades två gånger under året för att diskutera integrationsarbetet i Östergötland och i synnerhet länets flyktingmottagande på högsta strategiska nivå. I Integrationsrådet sitter kommunalråd, landstingspolitiker, ansvarig politiker från Regionförbundet Östsam samt chefer från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket.

Sedan 2008 har den operativa samverkan utgått från den regionala överenskommelsen för nyanländas etablering, RUNE. På grund av etableringsreformen med dess nya ansvars- och rollfördelning fanns ett behov av att revidera överenskommelsen. Länsstyrelsen och Regionförbundet Östsam anordnade därför en workshop där samtliga samverkansaktörer bjöds in för att diskutera innehållet i en ny överenskommelse och den regionala organisationen.

Länsstyrelsen ansvarade för att ta fram ett förslag på ny regional överenskommelse. I oktober skickades ”Etablering i utveckling 2015”, ut på remiss till samtliga kommuner, Landstinget i Östergötland, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Regionförbundet Östsam. Förslaget präglas av de nya förutsättningarna i etableringsreformen. Varje mål och indikator har utarbetats med beaktande av ett jämställdhetsperspektiv i syfte att kunna initiera insatser utifrån individernas behov oavsett kön samt kunna följa upp resultatet för kvinnor respektive män. Det finns även ett barnperspektiv med ett specifikt mål och indikatorer för barn och unga, som också är uppdelade efter kön. De sista remissvaren väntas inkomma i januari 2012.

Bosättning

Tidigt under 2011 uppmärksammade Länsstyrelsen och övriga aktörer inom den regionala samverkan kring flyktingmottagandet att inströmningen av nyanlända minskade drastiskt efter att etableringsreformen trätt i kraft. Den minskade inströmningen skedde framförallt i de mindre kommunerna.

Inom ramen för den regionala samverkan fick Valdemarsviks kommun i uppdrag att driva ett samverkansprojekt med Arbetsförmedlingens bosättningsenhet i Norrköping. Genom projektet har det på Migrationsverkets anläggningsboenden anordnats informations- och marknadsföringsmöten där nyanlända på modersmål fått ta del av fördelarna med att bosätta sig i en mindre kommun. Liknande möten har i samarbete

med lokala AF- kontor och kommunerna anordnats även för nyanlända som hittat eget boende (EBO). Minst 45 hushåll har nåtts av informationen. Det har resulterat i att flera nyanlända valt att bosätta sig i mindre kommuner med bland annat god tillgång till lägenheter.

Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning kombinerad med SFI

Länsstyrelsen initierade ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna kring arbetsmarknadsutbildning och SFI. Länsstyrelsen bjöd in Länsstyrelsen Gävleborg till ett möte med Integrationsrådet för att informera om ett framgångsrikt projekt som bedrivs i Gävleborgs län. Integrationsrådet var positivt till detta arbete. Under hösten åkte därför en delegation med representanter från Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen samt Linköping och Norrköping till Söderhamn för ett studiebesök i syfte att få mer kunskap kring hur projektet fungerar i praktiken.

Seminarium om det sociala stödet

I våra kontakter med kommuner och andra involverade aktörer framkom att rollfördelningen mellan de olika aktörerna inom etableringsreformen behöver tydliggöras. Rollerna tolkas på olika sätt runt om i länet. Av denna anledning anordnade Länsstyrelsen ett seminarium om det sociala stödet i etableringsformen med särskilt fokus på etableringslotsen. De inbjudna var samtliga kommuner, Arbetsförmedlingens chefer och handläggare samt alla etableringslotsar verksamma i Östergötland. Drygt 50 personer deltog. Representanter från Arbetsförmedlingens huvudkontor informerade om lotsens uppdrag vad gäller det sociala stödet. Fyra etableringslotsar från olika delar av länet informerade om sin verksamhet och svarade på frågor från åhörarna. Länsstyrelsen upplever att mötet ökade kunskaperna kring vem som ansvarar för det sociala stödet under etableringen. Det framkom ett tydligt önskemål från etableringslotsarna att få vara en aktör i det lokala överenskommelsearbetet.

Seminarium om statliga ersättningar

För att ytterligare stärka kommunernas kapacitet att ta emot nyanlända har två seminarier om statliga ersättningar anordnats i samverkan med Migrationsverket. Det första seminariet anordnades i februari av Regionförbundet Östsam och det andra av Länsstyrelsen i november. Drygt 106 personer deltog vid seminarierna.

Nationell fokusgrupp för samhällsorientering

Länsstyrelsen Östergötland är en aktiv part i länsstyrelsernas gemensamma fokusgrupp för Samhällsorientering. Länsstyrelsen deltar också aktivt i det utvecklingsarbete som sker i samverkan med bland andra SKL och Göteborgs stad, vad gäller utvecklandet av en Samhällsorienteringsportal, ett handledarmaterial för samhällsorientering, metoder för samhällsorientering samt webbaserad samhällsorientering. Länsstyrelsen Östergötland är en av aktörerna som skriver den nationella rapport som Länsstyrelserna ska överlämna till arbetsmarknadsdepartementet den 22 februari 2012 angående Samhällsorienteringen.

Ersättning enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar

Länsstyrelsen Östergötland beviljade kommunerna i länet 2,3 mkr. Nedan följer en kort beskrivning av insatserna.

Samarbete med idrottsförening

Linköpings kommun beviljades 330 tkr, för att tillsammans med Östergötlands idrottsförbund, bedriva ett projekt där länets nyanlända ungdomar och ensamkommande barn med uppehållstillstånd är målgruppen. Linköpings kommun och Östergötlands idrottsförbund vill genom ”prova på” aktiviteter och ledarutbildningar möjliggöra för ensamkommande och andra nyanlända barn och unga att ta del av det svenska föreningslivet och idrottsrörelsen.

Regionförbundet Östsam beviljades 1,97 mkr. Regionförbundet samordnar och ansöker om det utvecklingsarbete kommunerna bedriver i länet. Regionförbundet fick medel till följande projekt:

- *Regional yrkessvenska:* Inom ramen för den regionala samverkan har ett projekt kring yrkessvenska och yrkesvuxenutbildning bedrivits. Fem nya yrkesutbildningar har startats under året där nyanlända flyktingar och andra invandrare som inte uppnått godkänd SFI har getts möjlighet att läsa yrkessvenska parallellt med en yrkesutbildning inom den kommunala vuxenutbildningen. Utbildningarna är öppna att söka för samtliga nyanlända i länet. Denna satsning har beviljats ytterligare § 37- medel för att starta ytterligare yrkesutbildningar och samverka med den kommande satsningen på Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning kombinerad med SFI.
- *Skolintroduktion för nyanlända barn och unga:* Projektet syftar till att öka tillgången på modersmållärare genom att bygga upp en modersmålpool samt att utveckla studievägledning på modersmål. Ett regionalt nätverk har bildats med representanter från hela länet. Nätverket träffas tre gånger per år för att utbyta erfarenheter och konkreta tips och idéer. En arbetsgrupp med representanter från sex av länets kommuner har arbetat med gemensamma riktlinjer för barn och ungas introduktion i Östergötland. En modersmålpool är under uppbyggnad, www.modersmalspoolen.se. Arbetsgruppen arbetade under slutet av året med att hitta lösningar för modersmålsundervisning på distans. Detta arbete kommer att fortsätta under 2012 finansierat av § 37- medel.
- *Hälsa genom Kultur:* Projektet syftar till att öka folkhälsan hos målgruppen genom kulturmöten och aktiviteter som dialog och diskussion utifrån olika kulturella bakgrunder.
- *Utvecklingsarbete kring ensamkommande barn och ungdomar i Östergötland:* Nätverk, utbildningsinsatser med mera för att öka kompetensen och säkerställa kvalitén och samverkan mellan kommuner och andra aktörer kring mottagande av ensamkommande barn i Östergötland.
- *Samhällskommunikatörer på modersmål.* En projektledare har, inom ramen för den regionala samverkan, arbetat med ett förslag på en regional Samhällsorientering för nyanlända utifrån kraven i förordningen. Under hösten antogs förslaget i samtliga kommuner. Länsstyrelsen beviljade i oktober 1 mkr till projektet, som innebär att regionala samhällskommunikatörer, utifrån kraven i förordningen, reser runt i kommunerna och genomför samhällsorienteringskurser för nyanlända invandrare som omfattas av etableringslagen. I projektet kompletteras samhällskommunikatörernas kurser med Landstingets hälsokommunikatörer som på modersmål informerar och för en dialog om hälso- och sjukvården i Östergötland. Länets samtliga kommuner är med i satsningen. Under hösten och vintern har samhällskommunikatörerna genomgått olika utbildningsinsatser och de första kurserna beräknas starta i januari 2012.

Bedömning av det egna resultatet

Det finns en positiv inställning till att ta emot nyanlända i länets kommuner och samverkansandan är god. Samtliga kommuner har skrivit under en ny överenskommelse eller ämnar göra det inom kort och kapaciteten att ta emot nyanlända är fortsatt hög i länet. Alla kommuner utom en har tillsvidareavtal. Det som inte framkommer av Migrationsverkets statistik vad gäller antalet platser för anvisning i Östergötland är att Länsstyrelsen lyckats få till avtal med de kommuner som tidigare bara tagit emot nyanlända som hittat eget boende att nu även ta emot nyanlända som anvisas via Arbetsförmedlingens eller Migrationsverkets försorg. I avtalen står skrivet att kommunerna kan ta emot personer som anvisas efter att överläggning skett med kommunen i varje enskilt fall. Detta gäller bland annat i Kinda och Linköping. Norrköpings kommun har ett avtal utan siffror eftersom de inte vill begränsa sitt mottagande utifrån en siffra i ett avtal utan vill att kommunens mottaganden ska styras av de behov som uppstår i omvärlden. Norrköping kan också ta emot nyanlända som anvisas till kommunen. Kapaciteten i länet är enligt gällande avtal större än vad Migrationsverkets statistik visar.

Länsstyrelsen har lett arbetet med att ta fram en ny regional överenskommelse och organisationen kring detta. Förslaget präglas av de nya förutsättningarna i etableringsreformen. Den innehåller mål och indikatorer som

utarbetats med beaktande av ett jämställdhetsperspektiv. Det finns även ett barnperspektiv med ett specifikt mål och indikatorer för barn och unga, som också är uppdelade efter kön.

Länsstyrelsen beviljade 2,3 mkr till utvecklingsprojekt som stärker den regionala samverkan och länets beredskap att ta emot nyanlända. Länsstyrelsen utbildade de blivande samhällskommunikatörerna i mänskliga rättigheter och om hedersrelaterat våld och förtryck.

Kvarstående utvecklingsbehov

Utvecklingen av en mer flexibel SFI pågår, inte minst genom satsningen på regional yrkessvenska som nämns ovan, men ytterligare insatser behövs. Utbudet av individanpassad SFI både vad gäller låg- och högutbildade samt yrkesinriktad SFI måste öka. Ytterligare samordning, förankring och marknadsföring behövs för att göra olika SFI-inriktningar tillgängliga i hela regionen oavsett den nyanländes hemkommun.

Samverkan kring nyanländas etablering är i dag väl förankrad i den offentliga sektorn. Samarbetet med näringsliv, frivilligsektor och andra organisationer behöver dock stärkas.

Ytterligare etableringsinsatser, utöver SFI, samhällsorientering och de arbetsförberedande insatser som idag erbjuds nyanlända i länet, behövs. I detta utvecklingsarbete måste samarbetet med näringsliv, frivilligsektor och andra aktörer stärkas.

Kommunernas engagemang i etableringen måste även fortsättningsvis uppmuntras, inte minst när de sista nyanlända flyktingar som omfattas av introduktionen beräknas avslutas under 2012. Detta kan leda till omfattande omorganisationer ute i kommunerna där flyktingmottagandet och etableringen riskerar att bli en allt mindre fråga.

84. Länsstyrelserna ska under ledning av Migrationsverket verka för att det finns beredskap och kapacitet att ta emot asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har beviljats uppehållstillstånd. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ansvara för att samordna länsstyrelsernas genomförande av uppdraget. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ansvara för att särskilt redovisa länsstyrelsernas insatser och samarbetet med Migrationsverket och andra berörda aktörer på nationell nivå. Av respektive länsstyrelses redovisning ska särskilt framgå:

- Vilka insatser som har genomförts av Länsstyrelsen för att skapa fler platser för ensamkommande barn,
- hur Länsstyrelsen har samarbetat med Migrationsverket
- hur organisation och genomförande av uppdraget har samordnats med uppdraget rörande nyanländas etablering.

Förhandlingar, organisation och samordning

Länsstyrelsen förhandlade med länets samtliga kommunledningar om deras möjligheter att utöka platserna för asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har beviljats uppehållstillstånd. Överläggningarna genomfördes samtidigt som Länsstyrelsen överlade om överenskommelser för att ta emot nyanlända. Detta arbetssätt har varit framgångsrikt.

När Länsstyrelsen inledde arbetet att under ledning av Migrationsverket förhandla fram ytterligare platser för ensamkommande barn i länet fanns det avtal om 105 platser varav 29 var asylplatser. Söderköping hade vid den här tidpunkten skrivit under en överenskommelse om mottaganden men inget platsavtal och Linköpings kommun hade en så kallad barnöverenskommelse om fem barn. Den 31 december 2011 finns i Östergötland avtal om 157 platser varav 42 är asylplatser. Samverkan med Migrationsverket har varit god och inledningsvis var Migrationsverket med vid överläggningarna med kommunerna om mottagandet av ensamkommande barn. Tolv av länets tretton kommuner har idag en överenskommelse med Migrationsverket. I den trettonde kommunen utreds frågan om mottagande av ensamkommande barn.

Den regionala samverkan för nyanländas etablering, RUNE, omfattar både nyanlända flyktingar som omfattas av etableringen och de nyanlända som omfattas av kommunernas introduktion samt ensamkommande barn.

De satsningar som genomförts, med hjälp av § 37- medel under 2011 och som beviljats ytterligare medel för 2012 för att utveckla nyanlända barn och ungas skolgång, innefattar så väl barn till nyanlända familjer som ensamkommande barn och unga.

Utbildningsinsatser

I syfte att öka kunskapen om de ensamkommande barnen arrangerade Länsstyrelsen tre heldagsutbildningar med Jane Magnerot, expert på Migrationsverket. Hon har en lång och gedigen erfarenhet av målgruppens situation och har hållit många utbildningar kring detta. Syftet med utbildningsdagen är att öka kunskapen om barnens situation och förutsättningar för att bemöta dessa barn på ett kvalitativt och professionellt sätt. Inbjudna till utbildningarna var personal på boenden och deras chefer samt ansvariga tjänstemän och politiker i kommunerna. Totalt deltog ett 70-tal personer. Utbildningarna har haft ett tydligt barnperspektiv där barnens behov har satts i centrum.

Mobilisering av ideella sektorn

Länsstyrelsen anordnade en workshop kring samverkan mellan länets boenden för ensamkommande barn och länets ideella krafter. Under mötet genomfördes grupparbeten där representanter från bland andra idrottsrörelsen, Svenska kyrkan och andra trossamfund, Rädda barnen och Röda korset fick diskutera hur boenden och ideell sektor kan samverka på lokal nivå. Drygt 50 personer deltog.

För att ta tillvara den ideella sektorns möjligheter att skapa goda förutsättningar för ensamkommande barn med uppehållstillstånd i länet, men även andra nyanlända barn och unga, har Länsstyrelsen beviljat § 37- medel till Linköpings kommun i samverkan med Östergötlands idrottsförbund.

Seminarier om statlig ersättning

Två seminarier om statlig ersättning för mottagandet av ensamkommande barn anordnades i länet. Den första anordnades i februari och det andra i november. Drygt 106 personer deltog på seminarierna.

Informationsmöte för allmänheten i Vadstena

Inför öppnandet av ett boende för ensamkommande barn i Vadstena anordnade socialnämnden ett möte för allmänheten för att informera om verksamheten. Länsstyrelsen medverkade tillsammans med Migrationsverket.

Landshövdingen har besökt boenden

Landshövdingen Elisabeth Nilsson besökte två boenden för ensamkommande barn under året. I september besökte landshövdingen boendet i Mjölby kommun och i november Boxholm. Landshövdingen träffade ungdomar från boendet, politiker, chefer, personal för att lära mer om verksamheterna men också skapa uppmärksamhet kring mottagandet i länet.

Ministerbesök

Den 9 september tog landshövdingen Elisabeth Nilsson emot Migrationsminister Tobias Billström för överläggningar kring länets mottaganden av ensamkommande barn.

Regional samverkan – utvecklingsarbete

Inom ramen för den regionala samverkan kring flyktingmottagandet har, utifrån den avsiktsförklaring som skrevs under 2009, utvecklingen av kvalitén i mottagandet fortsatt under detta år. Länsstyrelsen har haft kontinuerliga möten med den regionala utvecklingsledaren i syfte att stämma av det pågående utvecklingsarbetet och se inom vilka områden vi kan samverka.

En ny avsiktsförklaring

Länsstyrelsen förhandlade fram 52 nya platser för ensamkommande barn i länet, men behovet av nya platser är fortsatt stort. År 2009 var Östergötland först med en regional avsiktsförklaring för att öka antalet platser för ensamkommande barn i länet. Den 15 december 2011 bjöd Landshövdingen in länets samtliga kommunstyrelseordförande till ett samtal om möjligheterna att ytterligare en gång mobilisera länet för att få fram fler platser. Inbjudna till mötet var även Migrationsverket samt Regionförbundet Östsam. Vid mötet fick Länsstyrelsen i uppdrag att leda arbetet med att ta fram ett förslag på en ny avsiktsförklaring. Förslaget ska presenteras i april 2012 och Östergötland ämnar återigen gå i täten vad gäller regional samverkan för att öka kapaciteten och kvaliteten i mottagandet av ensamkommande barn.

Samarbete med Migrationsverket

Länsstyrelsen har ett mycket nära samarbete med Migrationsverket. Dels genom den regionala överenskommelsen där Migrationsverket är en av de undertecknande aktörerna, dels genom kontinuerliga kontakter i det dagliga arbetet. Inledningsvis var Migrationsverket med vid överläggningarna med kommunerna om mottagandet av ensamkommande barn.

Migrationsverket kommer att vara en aktiv part i arbetet med en ny avsiktsförklaring som inletts i Östergötland.

91. Länsstyrelserna ska redovisa hur 5 § punkt 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion har beaktats i verksamheten samt bedöma resultatet av detta. Åtgärder som har vidtagits för att genomföra myndigheternas antidiskrimineringsstrategier, samt resultatet av detta, ska särskilt redovisas.

Länsstyrelsens arbete med mänskliga rättigheter

Våren 2010 antogs förslaget till gemensam handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter för perioden 2010-2012 av samtliga länsstyrelser. Handlingsplanen behandlar tre olika områden; organisation (A), sakområden (B) och kommunikation (C) och omfattar sammanlagt 36 olika åtgärder.

Länsstyrelsen har förberett en grundutbildning i mänskliga rättigheter, som är avsedd för alla anställda. Länsstyrelsen medverkade i den länsstyrelsegemensamma processutbildning som anordnades i början av året. Syftet med utbildningen var att ge handledare verktyg och kunskaper i genomförandet av grundutbildningen. Målet med Länsstyrelsens utbildning är att med tillämpning av en checklista ta fram en verksamhetsanpassad handlingsplan för integrering av MR-perspektivet. Länsstyrelsen genomförde en kartläggning av nuvarande kunskaper om mänskliga rättigheter samt omfattning av dess verksamhetsintegrering. I Länsstyrelsens arbete med att integrera de mänskliga rättigheterna finns både ett jämställdhetsperspektiv och ett barnperspektiv.

I oktober bjöd Länsstyrelsen in Elisabeth Abiri, tidigare ordförande i ”Delegationen för mänskliga rättigheter” till en gemensam utbildningsdag för alla anställda. Syftet med utbildningen var att skapa en gemensam bild av vad de mänskliga rättigheterna är, vad de innebär för våra verksamheter och hur vi kan arbeta människorättsbaserat. Utbildningen ligger till grund för det fortsatta arbetet som kommer att ske på enheterna.

Alla chefer har gått en utbildning i kompetensbaserad rekrytering där det fanns ett tydligt mångfaldsperspektiv.

När det gäller det länsstyrelsegemensamma arbetet för att genomföra handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter hänvisas till Länsstyrelsen i Dalarnas årsredovisning.

Resultat

Den enkät som Länsstyrelsens medarbetare svarade på visade att drygt 79 % av de svarande inte tidigare deltagit i någon utbildning om mänskliga rättigheter. 62 % kände inte till vilka grunder som omfattas av diskrimineringslagen och 47 % angav att de aldrig arbetar med frågor som rör mänskliga rättigheter. 23 % svarade att de arbetar med frågor som rör mänskliga rättigheter. 84 % ansåg dock att det är viktigt att beakta mänskliga rättigheter i sin verksamhet. Enkäten visade att det finns ett behov av ökad kunskap om de mänskliga rättigheterna och hur man beaktar dem i sin egen verksamhet. Den visade också att det finns ett stort intresse och engagemang för frågan och det bådär gott inför 2012 års utvecklingsarbete.

Förintelsens minnesdag

Landshövdingen är ordförande i nätverket för Förintelsen minnesdag. I nätverket finns representanter från kommuner, skolor och frivilligorganisationer. Landshövdingen medverkade i flera aktiviteter i länet den 27 januari 2011. En arbetsgrupp inom nätverket träffade representanter från Forum för Levande historia på Länsstyrelsen för att få en presentation av deras nya utbildningsmaterial. En ambition är att se över möjligheten för Östergötland att bli ett pilotlän för att pröva utbildningsmaterialet i ett antal skolor i länet. Arbetsgruppen träffade ett antal skolchefer och andra skolansvariga från flera kommuner i länet och presenterade idén, som mottogs positivt.

Myndighetssamverkan

Sex myndigheter i Östergötlands län, Linköpings universitet, VTI, Polismyndigheten, Skatteverket och Länsstyrelsen, samarbetade tillsammans med övriga myndigheter i länet kring frågor om mänskliga rättigheter. Tillsammans bjöd vi in myndigheternas medarbetare till en inspirerande och underhållande föreläsning om hur normer och värderingar styr våra liv. Föreläsningen hölls av Sara Lund/Claes Schmidt - Kvinnor, män och alla vi andra. Över 500 personer deltog.

Romers rätt

Linköpings och Norrköpings kommun kontaktade Länsstyrelsen med en förfrågan om ett samarbete kring en konferens om romers rätt. Samarbetet resulterade i en regional konferens om Romers rätt med bland annat medverkan av integrationsminister Erik Ullenhag. Konferensen syftade till att uppmärksamma minoritetslagstiftningen och belysa romernas situation idag.

Organisationsstyrning

99. Länsstyrelserna ska kunna använda och samverka med det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Länsstyrelserna ska var och en betala 100 000 kr till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Beloppet ska betalas efter fakturering från MSB.

Länsstyrelsen har fortsatt sitt stöd till kommunerna och de har kunnat söka kompetensstöd för sitt fortsatta arbete. En ”implementeringsövning” har hållits med ett stort antal deltagare från bla. Länsstyrelsen, kommuner, landstinget och polisen. Länsstyrelsen använder Rakel vid regionala TiB-möten varje torsdag. Den pågående implementeringen kommer även fortsättningsvis att kräva en stor arbetsinsats för Länsstyrelsen.

Abonnemangsavgift har betalats kvartalsvis till MSB efter fakturering.

Länsstyrelseinstruktion 4-6 §§

4 § Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Redovisas under verksamhetsområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor.

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Under 2011 har ingen aktiv tillsyn bedrivits enligt ärvdabalken. Arbete som gjorts 2011 är att information om regelverket publicerats på Länsstyrelsens hemsida.

5 § Länsstyrelsen ska

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

Ett jämställdhetsperspektiv är något som beaktas kontinuerligt inom bland annat regional tillväxt, lantbruk, miljöskydd, integration, jämställdhet och folkhälsa. Under året har alla medarbetare erbjudits möjlighet att gå en utbildning i mänskliga rättigheter där även ett jämställdhetsperspektiv lyfts fram. För beskrivningar se bland annat uppdrag 33, 79, 84, 91. Under 2012 kommer verksamhetsnära utbildningar genomföras för att ytterligare förbättra arbetet med att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor.

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

All individbaserad statistik som Länsstyrelsen analyserar och presenterar har kön som övergripande indelningsgrund. Statistiken samlas kontinuerligt in genom våra löpande uppdrag. Vid insatser analyseras befintligt underlag och insatser för att nå en så väl fördelad spridning som möjligt prioriteras. Det kan till exempel vara en prioritering av sökande kvinnor vid beslut kring såddlån då denna kategori är starkt underrepresenterad; i den nya regionala överenskommelsen för utveckling av nyanländas etablering finns indikatorer som har kön som indelningsgrund; i Länsstyrelsernas redovisning av kommunernas samhällsorientering har kön som indelningsgrund.

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Länsstyrelsen tar hänsyn till barns bästa vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn. I de fall Länsstyrelsen har att fatta individbeslut analyseras konsekvenserna för dem, bland annat vid prövning av äktenskapstillstånd. Därutöver arbetar Länsstyrelsen kontinuerligt med att lyfta fram ett barnperspektiv inom olika sakområden. Som exempel kan nämnas verksamhet som rör ensamkommande asylsökande barn där Länsstyrelsen beaktar ett barnperspektiv och där handläggare gått en särskild utbildning i detta. Även i vårt arbete att motverka våld i nära relationer har Länsstyrelsen att särskilt beakta barn som bevittnat våld. I vårt

förebyggande ANDT-arbete har situationen för barn i familjer med missbruk särskilt lyfts fram under året. Länsstyrelsen har även uppdrag som handlar om barnets rättigheter, se område Jämställdhet.

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Att skapa förutsättningar för ökad delaktighet för personer med funktionsnedsättning sker kontinuerligt i Länsstyrelsens verksamheter. Konferenser och seminarier ska vara tillgängliga för personer med olika typer av funktionsnedsättning bland annat genom anpassade lokaler.

Länsstyrelsen verkar även för att till exempel dokument på webbplatsen ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Länsstyrelsens informatörer har gått en särskild utbildning i detta under året.

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Under året har samtliga medarbetare och chefer erbjudits möjlighet att lära sig mer om hur man kan integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet, bland annat genom en utbildning med Elisabeth Abiri, tidigare ordförande i Delegationen för mänskliga rättigheter. För en utförligare beskrivning se uppdrag 91.

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Folkhälsan beaktas kontinuerligt i verksamheterna. Bland annat i det förebyggande ANDT-arbetet där utgångspunkten är ANDT-strategin som utgår från det nationella folkhälsomålet. Även inom samhällsplaneringen beaktas folkhälsan, jämställdhet och mänskliga rättigheter bland annat genom den särskilda planberedningsgrupp som finns.

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Länsstyrelsen Östergötland deltar bl a i ett förenklingsarbete som leds av Länsstyrelsen Kronoberg. På Länsstyrelsen Östergötland arbetar vi också för att stötta företag vid ansökningar samt prioritera företag vid handläggning och rekvisitionshantering då det är viktigt för företagens likviditet och fortlevnad.

Inom verksamheterna som rör EU-stöd, direktstöd och landsbygdsprogrammet, ger Länsstyrelsen löpande förslag till förenklingar av regelverket i syfte att förenkla för företag och även administrationen av stöden. Detta har under 2011 skett via yttranden, inlägg på möten och andra sätt. I arbetet med utformningen av kommande gemensamma jordbrukspolitik, CAP post 2013, har också Länsstyrelsen aktivt gett förslag på förenklingar för att underlätta för företagare på landsbygden.

8. verka för att de av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förordning (2008:1346)

Rapportering av Länsstyrelsens insatser och prestationer kopplat till arbetet för miljömålen, respektive arbete med klimatanpassningsfrågor, redovisas under återrapporteringspunkt 50 respektive 44. Länsstyrelsen har i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapporterat till miljömålsrådet enligt rådets anvisningar.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Återrapportering

Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Redovisning av kompetensförsörjning 2011

Inventering, analys och planering

Länsstyrelsen har efter en verksamhets- och kompetensanalys konstaterat behov av kompetensförstärkning på såväl grupp- som individnivå. Därefter har individuella utvecklingsplaner utformats för samtliga medarbetare. Åtgärderna i utvecklingsplanen prioriteras i samverkan mellan chef och medarbetare. Utvecklingsplanen innehåller ofta både ämnesspecifika utvecklingsbehov och div. ”verktygsutbildningar” (facilitering, handledarutbildning, gruppleदारutbildning, chefsutbildning mm).

Utöver ämnesspecifik utbildning kopplad till respektive verksamhetsområde har konstaterats behov av anpassning av verksamheten bl. a. till en modernare myndighet som är en stark regional företrädare i länet i många frågor, bland annat när det gäller antidiskrimineringsfrågor.

Åtgärder för kompetensförsörjning

För att klara kompetensförsörjningen på sikt krävs såväl utveckling av befintlig kompetens som nyrekrytering. Länsstyrelsen eftersträvar jämnare könsfördelning inom alla befattningskategorier. Det har lett till en accepterad könsfördelning (inom intervallet 40-60%) på ledarbefattningarna (40 % män/60 % kvinnor). I stödkompetens finns fortfarande obalans och ansträngningar görs för att rekrytera fler män till assisterande befattningar.

Länsstyrelsen uppmuntrar intern rörlighet, vilket ökar och fungerar tillfredsställande. Flexibiliteten att arbeta över enhetsgränserna ökar och inverkar också positivt på det tvärspektoriella arbetet. Budgetåttstramningar försvårar till del, då många enheter upplever tidsbrist i förhållande till uppdraget. Då personalsammansättning vid myndigheten är mycket ojämn med avseende på nationellt ursprung, görs ansträngning vid extern rekrytering för att nå sökande med annan etnisk bakgrund än svensk.

Det utåtriktade engagemanget vid Länsstyrelsen är alltså stort. Verksledningen uppmuntrar medarbetare till nätverkande med andra myndigheter och organisationer. Myndigheten initierar och driver själv många nätverk till gagn för länet.

Länsstyrelsen deltar mycket aktivt i det nationella arbetet kring verksamhets- och metodutveckling och utbildning vid införandet av e-handläggning och samordning med andra länsstyrelser, bl. a. samverkan kring antidiskrimineringsstrategier, tillsynsfrågor och Platina och P4.

Länsstyrelsen Östergötland söker, får och driver flera stora internationella projekt till nytta för länets utveckling.

Under 2011 har Länsstyrelsen genomfört olika studieresor inom och utom landet i benchmarkingsyfte bl. a. till USA för att genomföra studier av kriskommunikation i sociala medier och Skottland för att titta på vattenfrågor, klimatfrågor, förorenade områden och tillsyn/prövning. Erfarenheterna av studieresor är mycket goda.

Flertalet utbildningar och utvecklingsinsatser har bedrivits under året där några av de mest omfattande har varit vårt visionsarbete och efterföljande effektiviseringsarbete, gruppleddarutbildning, mänskliga rättigheter, tillsynsutbildning, PBL-utbildning, djurskyddskontroll, arbetsmiljöutbildning och kompetensbaserad rekrytering. Mindre omfattande utbildningar har bedrivits inom områden som ekosystem, krisberedskap ekonomi och personlig utveckling.

Redovisning av måluppfyllelseanalys och bedömning

Länsstyrelsen har under flera år satsat offensivt på kompetenshöjande åtgärder för att säkerställa kompetensförsörjningen. De under året vidtagna åtgärderna har i hög grad bidragit till måluppfyllelsen. I några fall behöver man göra fördjupade insatser för att nå målen.

När det gäller insatser för att vid rekrytering nå fler sökande med annan etnisk bakgrund än svensk, lyckas vi inte särskilt bra. Fortfarande söker få nya svenskar lediga tjänster och de som söker har sällan den kompetens som efterfrågas. Länsstyrelsen behöver därför under kommande år utveckla arbets sättet vidare.

Sammanfattningsvis konstateras att kompetensen vid Länsstyrelsen Östergötland är mycket hög och väl anpassad till verksamhetens mål, krav och förutsättningar. Inom några verksamhetsområden har Länsstyrelsen betydande svårigheter att rekrytera och behålla rätt kompetens. Orsaken bedöms till stor del vara löneläget vid Länsstyrelsen i konkurrens med en i övrigt stark arbetsmarknad i regionen.

Vidtagna åtgärder bedöms i hög grad ha bidragit till måluppfyllelsen. En samlad bedömning är att de insatser som gjorts lett till ökad kunskap, ökad samverkan, bättre dialog och förhållningssätt och ökad effektivitet. Inom de områden där brister finns kommer myndigheten under kommande år att sträva efter att rätt kompetens finns. Svårigheterna ökar dock med anledning dels av löneläget vid myndigheten, dels av budgetläget i övrigt som gör att långsiktig god personalpolitik inom bemanning och påfyllning av yngre medarbetare är begränsad.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2011			2010		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29		1,3	0		0,3	0
	30 - 49		2,8	59,6		0,3	0
	50 -		1,0	0		0,6	0
	Alla	83	1,9	59,6	95	0,4	0
Kvinnor	- 29		1,5	0		0,9	0
	30 - 49		2,5	23,8		2,5	20,3
	50 -		5,0	16,7		5,3	31,3
	Alla	170	3,1	40,4	177	3,1	51,6
Samtliga	- 29		1,4	0		0,7	0
	30 - 49		2,6	32,2		1,9	18,9
	50 -		3,1	12,8		3,1	29,1
	Alla	253	2,7	44,9	272	2,2	48

Källa: Rapport Agresso PRS31

Kommentar

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND 2011

Sjukfrånvaron har ökat något under året. Framför allt när det gäller män i åldern 30-49 vilket också gör att sjukfrånvaro för män totalt ökat. Vid analys konstateras att detta beror på ett mycket svårt, icke arbetsrelaterat sjukdomsfall. För kvinnor 50 - är siffran fortfarande relativt hög, även den beroende på en svår, icke arbetsrelaterad sjukdom.

Året i siffror

Tabell A - Verksamhetskostnader 2011

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	5 934	2,7%	3 494	5,8%	9 428	4,2%
25	Trafikföreskrifter m.m.	480	0,2%	296	0,5%	776	0,3%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 995	3,6%	4 739	7,9%	12 734	5,7%
30	Regional tillväxt	12 348	5,6%	4 187	6,9%	16 535	7,5%
34	Infrastrukturplanering	1 467	0,7%	852	1,4%	2 319	1,0%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 580	2,5%	3 314	5,5%	8 894	4,0%
41	Stöd till boende	632	0,3%	281	0,5%	913	0,4%
42	Energi och klimat	1 478	0,7%	708	1,2%	2 186	1,0%
43	Kulturmiljö	8 364	3,8%	2 794	4,6%	11 158	5,0%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	4 884	2,2%	2 125	3,5%	7 009	3,2%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	12 187	5,5%	5 577	9,3%	17 764	8,0%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	45 935	20,7%	6 570	10,9%	52 504	23,7%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 116	0,5%	692	1,1%	1 808	0,8%
53	Vattenverksamhet	4 213	1,9%	2 140	3,6%	6 354	2,9%
54	Mineral- och torvfyndigheter	58	0,0%	36	0,1%	94	0,0%
55	Miljöfarlig verksamhet	4 959	2,2%	3 076	5,1%	8 035	3,6%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	266	0,1%	166	0,3%	432	0,2%
57	Förorenade områden, efterbehandling	3 619	1,6%	1 959	3,3%	5 577	2,5%
58	Restaurering	495	0,2%	98	0,2%	594	0,3%
60	Lantbruk	29 294	13,2%	13 057	21,7%	42 351	19,1%
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
62	Fiske	1 612	0,7%	692	1,1%	2 305	1,0%
70	Folkhälsa	2 485	1,1%	1 142	1,9%	3 627	1,6%
80	Jämställdhet	4 886	2,2%	1 457	2,4%	6 343	2,9%
85	Integration	1 358	0,6%	794	1,3%	2 152	1,0%
	SUMMA PRODUKTION	161 645	72,8%	60 246	100,0%	221 891	100,0%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	14 207	6,4%				

11	Administration och intern service	46 040	20,7%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	221 891	100,0%			221 891	100
	Resurssamverkan ¹⁾	0				0	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	221 891				221 891	
	<i>Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾</i>						
	Nivå 1 (113-115)	37 531	39,2%				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	8 509	8,9%				
	Nivå 3 (100-109)	14 207	14,8%				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	95 794					

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna Länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

2. Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (kkl 4).

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell A

Område 51 där reservatförvaltningen mm ingår har ökat väsentligt under året p.g.a. pågående byggnation av ett s.k. Naturum. Övriga områdets förändringar är i huvudsak hänförliga till variationer i projektvolym.

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Tabell B.1 - Verksamhetskostnader 2009 - 2011, totalt och förvaltningsanslaget 5:1							
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011 Tkr	2011 Tkr	2010 Tkr	2010 Tkr	2009 Tkr	2009 Tkr
		kostnader totalt	varav anslag 5:1	kostnader totalt	varav anslag 5:1	kostnader totalt	varav anslag 5:1
20-21	Övrig förvaltning	5 934	4 471	7 709	4 098	6 003	2 949
24	Yrkesmässig trafik					732	607
25	Trafikföreskrifter m.m.	480	480	331	262	11 148	5 017
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 995	6 611	7 557	5 787	7 103	2 510
30	Regional tillväxt	12 348	2 151	12 585	2 940	7 338	1 338
34	Infrastrukturplanering	1 467	685	1 410	814	1 288	1 020
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 580	3 920	6 266	4 879	5 331	3 016
41	Stöd till boende	632	352	621	340	767	637
42	Energi och klimat	1 478	475	992	579	819	582
43	Kulturmiljö	8 364	2 928	7 810	3 071	8 444	3 268
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	4 884	2 530	4 442	2 694	3 625	2 354
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	12 187	5 996	12 352	6 831	12 960	5 984
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	45 935	2 205	25 404	6 139	32 677	6 413
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 116	826	1 369	1 035	1 760	1 384
53	Vattenverksamhet	4 213	977	4 728	2 123	4 153	2 786
54	Mineral- och torvfyndigheter	58	58	31	24	35	28
55	Miljöfarlig verksamhet	4 959	4 706	5 084	3 949	4 662	3 809
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	266	255	217	64	362	296
57	Företnadsområden, efterbehandling	3 619	1 259	3 736	2 126	3 367	2 204
58	Restaurering	495	7	913	171	1 165	195
60	Lantbruk	29 294	25 420	29 453	11 514	31 159	9 813
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0	-	-
62	Fiske	1 612	868	1 488	765	1 023	668
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)			0	0	1	1
70	Folkhälsa	2 485	447	43 49	1 306	9 116	6 548
80	Jämställdhet	4 886	688	5 405	1 099	3 341	914
85	Integration	1 358	1 350	909	600	1 351	712
	SUMMA PRODUKTION	161 645	69 666	145 161	63 210	159 730	69 648
10	Myndighetsövergripande	14 207		14 231		10 741	

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND 2011

	verksamhet					
11	Administration och intern service	46 040		48 153		49 247
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	221 891		207 545		219 718
	Resurssamverkan ¹⁾	0		0		0
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	221 891		207 545		219 718

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta Länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell B.1

Se kommentarer till tabell A.

Tabell B.2 - Årsarbetskrafter 2009 - 2011						
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011	2011	2011	2010	2009
		årsarb	årsarb	årsarb	årsarb	årsarb
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	10,1	8,7	1,4	11,4	7,7
24	Yrkesmässig trafik					1,7
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,9	0,7	0,2	0,6	13,3
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	12,0	9,1	2,9	12,6	3,7
30	Regional tillväxt	10,1	6,8	3,3	8,4	7,7
34	Infrastrukturplanering	2,3	0,2	2,2	2,0	2,1
40	Hållbar samhällsplanering och boende	8,3	6,0	2,3	10,1	7,6
41	Stöd till boende	0,8	0,8	0,0	1,2	1,8
42	Energi och klimat	2,2	1,8	0,4	1,3	1,0
43	Kulturmiljö	7,3	3,1	4,2	8,0	6,3
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	5,3	3,7	1,6	5,5	4,5
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14,8	9,1	5,7	16,0	13,7
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	17,9	6,2	11,7	15,3	20,6
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,0	1,3	0,7	2,5	2,3
53	Vattenverksamhet	5,9	3,5	2,5	7,0	5,6
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0
55	Miljöfarlig verksamhet	8,3	5,6	2,8	9,1	9,0
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,5	0,4	0,1	0,3	0,5
57	Förorenade områden, efterbehandling	5,8	4,6	1,3	5,0	5,2
58	Restaurering	0,3	0,2	0,1	0,4	1,7
60	Lantbruk	40,0	27,5	12,5	46,4	40,9
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0	-	-
62	Fiske	1,8	0,4	1,4	2,0	1,1
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)				-	-
70	Folkhälsa	2,5	1,9	0,5	4,1	14,1
80	Jämställdhet	4,1	3,2	0,9	4,3	3,9
85	Integration	2,0	1,0	1,0	1,5	3,9
	SUMMA PRODUKTION	165,4	105,9	59,5	175,1	178,1
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11,6	7,7	4,0	11,0	14,9
11	Administration och intern service	18,1	11,4	6,7	17,7	28,3
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	195,2	125,0	70,2	203,8	221,3
	Resurssamverkan ¹⁾	0,0	0,0	0,0	-	-

TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	195,2	125,0	70,2	203,8	221,3
--	--------------	--------------	-------------	--------------	--------------

¹⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna Länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell B.2

Förändringar mellan åren är i huvudsak hänförliga till variationer i projektvolymerna med undantag av Trafik- samt Socialverksamheterna som överförts till Transportstyrelsen respektive Socialstyrelsen 2010-01-01.

TABELL B.3 REPRESENTATION

Kostnader för representation	2011	2011	2010	2010	2009	2009
	Totalt tkr	per åa kronor	Totalt tkr	per åa kronor	Totalt tkr	per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontopl)	50	256	10	49	8	34
Extern representation (undergrupp 552 i baskontopl)	296	1 518	169	829	251	1 055

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell B.3

Representationen kan bedömas ligga på en rimlig nivå med hänsyn till myndighetens storlek.

TABELL B.4 LOKALER

Lokalkostnader	2011	2010	2009
<i>Residens</i>			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 801	1 677	1 610
Lokalyta (m ²)	1 810	1 810	1 810
Lokalkostnad per m ²	995	927	890
<i>Lokaler ¹⁾</i>			
Lokalkostnader (tkr) 113	13 998	13 124	12 392
Lokalyta (m ²)	7 688	7 688	7 688
Lokalkostnad per m ²	1 821	1 707	1 612
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	72	64	52
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	39	38	32
<i>Kontorslokaler ²⁾</i>			
Kontorslokalyta (m ²)	7 688	7 688	7 688
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	39	38	32
SUMMA LOKALKOSTNADER	15 799	14 801	14 002

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biutor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Agresso, Hyreskontrakt

Kommentarer Tabell B.4

Redogör även för följande:

- I vilken regi lokalvården bedrivs (egen eller entreprenad);

Entreprenad

- Planerade större lokalförändringar;

Ytterligare ett sammanträdesrum samt en samlingslokal ska iordningställas

TABELL B.5 AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER I ÖVRIGT

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående Balans ¹⁾	Utgående balans ¹⁾	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen	511	501				
- tillsyn, vht 2062	-	-	1754	908	-1 752	-844
- registrering, vht 2061 -redovisas under tillsyn-	-	-	-	---	---	---
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag, vht 212	29	112	775	177	-551	-374
Kameraövervakning, vht 211	30	63	114	187	-599	-412
Pantbanksärenden, vht 2051	3	2	1	6	-1	5
Lönegarantiärenden, vht 207	9	63	61	321	-485	-164

¹⁾ Uppgifterna i Ingående och Utgående balans ska för de ärenden som även finns i tabell D överensstämma med värdena i tabell D.

Källa: Platina och Agresso

Kommentarer Tabell B.5

Registrering, vht 2061: Ärendena redovisas under tillsyn eftersom diariet inte separerar tillsyn och registrering.

Tabell C - Kostnader och årsarbetskrafter 2011 per sakområdesindelning						
VÄS-KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2011 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Varav anslag 5:1	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning	1 604	1 374	2,4	2,1	0,3
2009	<i>Varav</i> Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	82	75	0,1	0,1	0,0
201	Allmänna val	40	39	0,1	0,1	0,0
202	Medborgarskap	44	44	0,1	0,1	0,0
203	Överförmyndare	272	209	0,5	0,5	0,0
204	Begravningsfrågor	96	96	0,2	0,2	0,0
205	Näringsrättsliga frågor	15	9	0,0	0,0	0,0
2051	<i>Varav</i> Pantlåneverksamhet	0	-6	0,0	0,0	0,0
2052	<i>Varav</i> Frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	3	3	0,0	0,0	0,0
206	Stiftelser	1 088	1 088	2,3	2,0	0,4
2061	<i>Varav</i> Stiftelser - registrering	113	113	0,3	0,2	0,0
2062	<i>Varav</i> Stiftelser - tillsyn	692	692	1,5	1,4	0,1
207	Lönegaranti	299	-22	0,7	0,7	0,0
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	66	66	0,1	0,1	0,0
2081	<i>Varav</i> Deponerade medel	39	39	0,1	0,1	0,0
2082	<i>Varav</i> Allmänna arvsfonden	5	5	0,0	0,0	0,0
2083	<i>Varav</i> Bygdeavgifter	4	4	0,0	0,0	0,0
2084	<i>Varav</i> Rederistöd	0	0	0,0	0,0	0,0
2085	<i>Varav</i> Åborätten och allmänningar	4	4	0,0	0,0	0,0
211	Allmän kameraövervakning	400	353	0,8	0,8	0,0
212	Bevakningsföretag m.m.	341	340	0,6	0,6	0,0
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m. överklaganden av polismyndighetens beslut	37	33	0,1	0,1	0,0
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	279	260	0,3	0,3	0,0
215	Lotterier, bingo m.m.	21	21	0,0	0,0	0,0
216	Kampsportsmatcher	0	0	0,0	0,0	0,0
218	Jakt och viltvård	1 331	561	1,8	1,2	0,7
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	0	0	0,0	0,0	0,0
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl OH	5 934	4 471	10,1	8,7	1,4
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	3 494				
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	9 428				

Källa: Agresso

Kommentarer Tabell C

Den länsstyrelsegemensamma redovisningsmodellen ger en ofullständig kostnadsbild för VÄS-koderna avseende anslagsbelastningen på anslag 5:1, då inte OH-kostnader fördelats på respektive kod.

Genomgående visas för låg anslagsbelastning för VÄS-koderna. Negativa värden kan därför även förekomma.

Se Tabell B.5 beträffande kostnader för lönegaranti som exempel.

Tabell D – Redovisning av ärenden 2011 (samtliga ärenden oavsett databas)

Nedanstående tabell svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden. I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. <u>initiativ-ärenden</u>)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	Varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	43	153	198	334	60	0	0	<i>0</i>	14
Övrig förvaltning (20-21)	740	3 308	322	3 489	881	23	13	<i>3</i>	38
varav stiftelser (206)	511	1 667	77	1 754	501	1	0	<i>0</i>	30
varav allmän kameraövervakning (211)	30	122	25	114	63	7	7	<i>2</i>	0
varav bevakningsföretag m.m (212)	29	737	121	775	112	0	0	<i>0</i>	4
Trafikföreskrifter m.m. (25)	81	122	4	139	68	11	5	<i>1</i>	4
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	435	1 225	317	1 466	511	20	9	<i>1</i>	52
varav Livsmedelskontroll (281)	8	37	19	54	10	2	0	<i>0</i>	0
varav Djurskydd (282)	370	954	259	1 239	344	18	9	<i>1</i>	43
varav Smittskydd (283)	9	47	7	35	28	0	0	<i>0</i>	5
varav Allmänna veterinära frågor (284)	46	121	23	64	126	0	0	<i>0</i>	3
Regional tillväxt (30)	42	48	16	56	50	0	0	<i>0</i>	21
Infrastrukturplanering (34)	29	49	4	48	34	0	0	<i>0</i>	15
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	159	643	8	605	205	46	65	<i>9</i>	13
Stöd till boende (41)	331	303		223	411	18	14	<i>4</i>	22
Energi och klimat (42)	7	10	3	12	8	0	0	<i>0</i>	0
Kulturmiljö (43)	538	903	30	1 125	346	3	2	<i>0</i>	50
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	40	53	37	83	47	0	0	<i>0</i>	2
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	22	30	11	34	29	0	0	<i>0</i>	1
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	164	170	52	239	147	19	17		6

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND 2011

Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	203	95	204	281	221	4	2	1	75
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	2	1	0	1	2	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	76	464	28	474	94	3	3	0	8
Vattenverksamhet (53)	145	179	34	216	142	8	6	1	24
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	79	140	19	138	100	8	6	1	12
Mineral- och torvfyndigheter (54)	1	9	0	8	2	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	259	435	52	535	211	10	10	3	48
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	159	342	51	401	151	5	6	1	31
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	12	202	4	196	22	0	0	0	0
Förorenadeområden, efterbehandling (57)	39	22	10	36	35	1	1	0	17
varav tillsyn av förorenadeområden och miljöriskområden (575)	20	14	4	17	21	1	1	0	13
Restaurering (58)	4	14	6	16	8	0	0	0	0
Lantbruk (60)⁴	3 588	18 415	2 071	21 337	2 737	182	8	5	97
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	3 385	17 760	2 038	20 650	2 533	179	7	5	88
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fiske (62)	63	176	34	241	32	1	0	0	3
Folkhälsa (70)	17	27	44	60	28	0	0	0	4
Jämställdhet (80)	31	37	7	26	49	0	0	0	21
Integration (85)	22	17	22	14	47	0	0	0	5
Summa	7 069	27 079	3 507	31 259	6 396	349	155	28	539
Varav Vattenmyndighetens ärenden	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	71	82	1	96	58	5	4	2	0

1) Avser ärenden som är beslutade av Länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

2) Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2011.

3) Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

4) Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

Källa: Platina, Diabas och IAKS och Ararat

Kommentarer Tabell D

20-21: Antalet ärenden inom övrig förvaltning uppvisar även i år en ökande trend jämfört med tidigare år. Antalet inkomna ärenden har ökat både på stiftelserna, allmän kameraövervakning och bevakningsföretag och

väktare. När det gäller bevakningsföretag och väktare är det i första hand ärenden om godkännande av personal som har ökat, men även anmälningsärenden som hanteras automatiskt via e-tjänst. Även antalet initiativärenden inom kameraområdet var under 2011 större än under 2010. En av anledningarna till detta är att Länsstyrelsen haft större möjligheter till egeninitierad tillsyn än under 2010, då flera av handläggarna var engagerade med valarbete. På stiftelsesidan har avsevärt fler ärenden kunnat avgöras under 2011 jämfört med 2010, vilket delvis beror på hur Länsstyrelsen valt att inrikta granskningen av årsredovisningar.

28: Många ärenden har avslutats i efterhand p.g.a. sjukdom. Antal inkomna ärenden har ökat inom livsmedel 281 och allmänna veterinära frågor 284 pga nya kontrollområden inom primärproduktion livsmedel och kontroll av villkorad läkemedelsanvändning inom dessa sakområden.

40: Minskningen av antalet inkomna ärenden inom 40 förklaras till viss del med minskat antal detaljplaner och minskad volym överklagningsärenden.

41: Den stora minskningen beror på att vissa stöd har upphört, bl. a. konvertering av direktverkande elvärme fr o m 2010-12-31. Detsamma gäller utbetalningsärenden av andra stöd som upphörde året innan.

51: En stor andel av antalet ärenden äldre än två år utgörs av naturreservatsärenden som är avgjorda gentemot markägare men där myndigheten inte hunnit ta fram skötselplan samt beslutshandling.

53: Fortsatt stort antal inkommande ärenden. Den löpande hanteringen av anmälningsärenden har prioriterats vilket medfört att andelen äldre tillsynsärenden ökat under året.

60: Den stora ökningen av antal ärenden under 60* och 601 beror dels på ökat antal återkravsärenden för gårdstödet och att många brukare förlängt sina femåriga åtaganden för miljöersättningar under 2011.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

A Sakområde och del av sakområde	C Antal inkomna ärenden under 2011			E Antal beslutade ärenden under 2011			G Antal överklagade ärenden under 2011		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Trafikföreskrifter, Infrastruktur (25, 34)	22	74	231	26	57	154	5	3	1
Regional tillväxt (30)	0	1	70	0	1	67	0	0	0

Källa: Platina och Diabas

Kommentarer Tabell D.1

Tabell D.2 Handläggningstider				
VÄS-KOD	Beskrivning	Ärendetyp	Mål 2011 median dagar	Utfall 2011 median dagar
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod				
202	Medborgarskap	alla	10	16
204	Begravningsfrågor	Ansökan om att sprida aska	21	28
206	Stiftelser	Alla, e-tjänster	4	16
206	Stiftelser	Ändringsanmälan, e-tjänster	7	16
206	Stiftelser	Nyregistrering, e-tjänster	10	0
211	Allmän kameraövervakning	Anmälan	30	35
211	Allmän kameraövervakning	Ansökan	180	280
212	Bevakningsföretag m.m.	Anmälan, e-tjänster	1	1
212	Bevakningsföretag m.m.	Ansökan om godkännande av personal hos auktoriserat bevakningsföretag, e-tjänster	15	21
218	Jakt och viltvård	Tillstånd för skydds jakt	21	2
282	Djurskydd	Förprovning av djurstall	42	55
282	Djurskydd	16 § (Tillståndsplikt för yrkesmässig djurhållning av sällskapsdjur)	90	137
402	Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan	Prövning av antagen plan, detaljplaner m.m.	30	14
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om detaljplaner	150	179
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om lovärenden samt förhandsbesked	180	280

431	Fornminnen	Avverkningsärenden	35	95
505	Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m.fl. författningar	alla	210	283
521	Tillstånd och dispenser avseende naturskydd	Strandskyddsdispenser	42	91
525	Samråd enl. 12 kap 6 § miljöbalken	alla	42	42
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB	Samråd o beslut om betydande miljöpåverkan	90	316
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB	Prövning vid miljöprovsningsdelegationen	360	364
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Anmälningssärenden	-	43
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Miljörapporter	-	99
562	Prövning a avfall och producentansvar	Alla	40	31
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om företagsstöd landsbygdsutveckling	90	165
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av företagsstöd landsbygdsutveckling	45	51
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om projektstöd exkl. miljöinvesteringar	90	78
602	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av projektstöd exkl. miljöinvesteringar	45	81

Orsaker till eventuella större avvikelser från målsättningarna ska redovisas i kommentarer i respektive läns årsredovisning.

Källa: Platina, Diabas och Ararat

Kommentarer Tabell D.2

206: Målsatta handläggningstider på bl.a. ändringsanmälningar har inte kunnat uppnås på grund av resursläget på enheten. Ändringsanmälningar som inkommer via e-tjänst har dock avsevärt kortare handläggningstider än andra ärenden, vilket bl.a. beror på att de senare oftare måste kompletteras.

211: Målsatta handläggningstider på tillstånd till allmän kameraövervakning har inte kunnat uppnås, bl.a. med hänsyn till resursläget på enheten och att en av de ordinarie kamerahandläggarna var tjänstledig under delar av året.

282: 16§-tillstånden har ej varit prioriterade pga resursbrist inom djurskyddskontrollen. Även förprövningsärenden har periodvis lidit av bristande resurser inom djurskyddskontrollen då djurskyddshandläggare som skulle ha lagt delar av sin arbetstid på förprövning varit tvungen att lägga hela sin arbetstid på anmälningssärenden inom djurskyddskontrollen.

403, 505: Målsatta handläggningstider på överklagningar enligt miljöbalken samt plan- och bygglagen har inte kunnat innehållas på grund av resursläget på enheten.

521: Granskningen av kommunalt beslutade strandskyddsdispenser har prioriterats vilket har lett till att handläggningstiden för de dispenser som Länsstyrelsen prövar inte har klarat målsättningen.

551: Under året har vi haft möjlighet att avsluta ett antal äldre ärenden vilket avspeglas i antalet handläggningsdagar för hela ärendegruppen. Beträffande samrådsärenden har ett antal ärenden som inte avslutats enligt de nya rutiner som togs fram under 2010, påverkat medianen negativt och medfört att målet inte uppfyllts. Det rör sig dock om ärenden som inte påverkat sökandens möjlighet att komma vidare i prövningsärendet. Vid utgången av 2011 var samtliga äldre samrådsärenden avslutade och de fåtal nu ej avslutade samrådsärenden, inkom under senare delen av året. 551 Handläggningstiderna för samråd och beslut om betydande miljöpåverkan är huvudsakligen beroende av den sökande.

555: Tidigare år har vi redovisat total handläggningstid för alla ärenden inom 555. För 2011 sattes målet 150 dagar och var inte uppdelat på miljörapporter och anmälningsärenden. Uppföljning har gjorts för hela 555. Med anledning av att Länsstyrelsen bytt diariesystem redovisas handläggningstiden som median för ärenden från respektive diarium. För de tillsynsärenden (totalt 555) som avslutades under 2011 var medianvärdet för handläggningstiden 261 (Diabas) resp. 47 (Platina) dagar. Då merparten av tillsynsärendena var registrerade i Platina bedöms målsättningen vara uppfylld. För 2012 kommer mål att fastställas för ärendekategorierna miljörapporter och anmälningsärenden.

562: Ärenden har under 2011 registrerats både i Platina och i Diabas. Anmälningsärenden har felaktigt registrerats på 562 i Diabas samt före 1 juni även i Platina. För att få fram ett jämförbart värde för medianvärdet har anmälningsärendena tagits bort och därefter har tabellerna lagts samman, varefter medianvärdet räknats fram. Svarstiden från remissinstanserna har i vissa fall minskat, bl.a. svarar kronofogdemyndigheten betydligt snabbare än tidigare, vilket gör att handläggningstiden blivit kortare. Under året har mer än en person handlagt transporttillstånden vilket minskat sårbarheten och medfört att ärendena hanterats fortlöpande.

602: Målsatta handläggningstider på bl.a. ändringsanmälningar har inte kunnat uppnås på grund av resursläget på enheten. Ändringsanmälningar som inkommer via e-tjänst har dock avsevärt kortare handläggningstider än andra ärenden, vilket bl.a. beror på att de senare oftare måste kompletteras.

Avgiftsbelagd verksamhet									
Verksamhet	2011 intäkter	2011 kostnader	2011 nettoutfall	2011 nettobudget	ackumulerat utfall tom 2011	2010 intäkter	2010 kostnader	2010 nettoutfall	ackumulerat utfall tom 2009
Offentligrättslig verksamhet									
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	335	-335	0	0	0	153	-153	0	0
Reg avgifter för jaktområden	39	-39	0	0	0	74	-74	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet ¹⁾	28	-28	0	0	0	6	-6	0	0
Uppdragsverksamhet									
Intäkter resurssamverkan	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skoglig verksamhet	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fjällförvaltning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övrig uppdragsverksamhet	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa totalt ovan	402	-402	0	0	0	233	-233	0	0
Summa offentligrättsligt	402	-402	0	0	0	233	-233	0	0
Summa uppdragsverksamhet	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾I kolumnen ackumulerat utfall 2009 i posten Övrig offentligrättslig verksamhet ingår verksamheterna körkortsadministration, alkolås och prövning om ansökan om handledarskap enl 4 kap. 8§ körkortsförordningen (1998:980).

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Nedan följer en sammanställning av för Länsstyrelsen väsentliga nyckeltal som återfinns i andra tabeller i årsredovisningen.

Tabell Nyckeltal	2011	2010	2009
Antal inkomna och initiativärenden	30 586	26 581	56 112
Antal beslutade ärenden	31 259	27 295	53 801
Antal beslutade ärenden per årsarbetskraft	160,30	133,93	226,05
Totalt antal beslutade ärenden/totalt antal inkomna och initiativärenden	1,02	1,03	0,96
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	539	554	525
Utgående ärendebalans	6 396	7 417	12 239
Årsarbetskrafter (åa)	195,2	203,8	237,9
– varav kvinnor	125,0	131,2	159,8
– varav män	70,2	72,6	78,1
Lokalkostnad per årsarbetskraft	72	64	52
Intern representation (tkr)	50	10	8
Extern representation (tkr)	296	169	251
Total sjukfrånvaro %	2,7	2,2	2,2
Sjukfrånvaro män %	1,9	0,4	0,6
Sjukfrånvaro kvinnor %	3,1	3,1	3,0
Andel OH-kostnader av totala kostnader %	27	30	27
Andel förvaltningsanslagsfinansiering % */	44,9	48,3	49,5

Kommentarer:

Andel bidragsfinansiering har ökat avsevärt under 2011 p.g.a. en byggnation av ett s.k. Naturum.

Trafik- och Socialverksamheterna överfördes till Transportstyrelsen respektive Socialstyrelsen 2010-01-01.

Ökningen av antal ärenden beror i huvudsak på ökat antal återkravsärenden för gårdsstödet och att många brukare förlängt sina femåriga åtaganden för miljöersättningar under 2011.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2011	2010	2009	2008	2007
Låneram	beviljad	15 400	15 350	12 350	11 350	10 350
	3/ utnyttjad	6 031	6 341	8 528	9 410	8 794
Kontokredit hos RGK	beviljad	18 000	18 000	18 000	12 500	12 500
	max. utnyttjad	-	-	-	-	-
Räntekonto	räntekostnader	-	-	-	-	-
	ränteintäkter	1 165	211	1 067	8 842	5 664
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	10 888	11 516	16 851	12 636	9 239
	mynd. ej disponerar	8 145	8 590	10 428	7 829	8 539
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7) enl. regleringsbrev 2/		9 295	7 270	11 920	12 435	11 611
Anslagskredit	beviljad	4 743	4 639	6 150	5 949	6 171
	1/ utnyttjad	1 342	2 962	780	470	-
Summa utg. Reservationer (anslag)		-	-	-	-	-
Summa anslagssparande		0	0	0	0	5 149
- därav in-tecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		0	0	0	0	5 149
Bemyndiganden	tilldelat	8 000	9 000	9 000	12 000	12 000
	summa åtaganden	4 945	5 491	4 049	4 585	5 604
Årsarbetskrafter (åa)		195	204	238	221	225
Medelantalet anställda		241	242	268	258	293
Driftkostnad per åa		1 122	1 002	909	912	870
Årets kapitalförändring 4/		-8 194	-187	10 380	1 159	-2 638
Balanserad kapitalförändring		10 607	9 637	-2 030	-15 216	-12 578

1/ Anslagskredit (netto-belopp) avser 1.5:1.4 Länsstyrelserna mm; anslagskredit 1 642 tkr samt anslaget 19.1:1.4 Regionala tillväxtåtgärder; anslagssparande 301 tkr. (se anslagsredovisning).

2/ Beräknade avgiftsintäkter enligt regleringsbrev omfattar inte samtliga avgiftsintäkter. Endast intäkter mot inkomstitlar och intäkter i avgiftsfinansierad verksamhet ingår i regleringsbrev varför ingen rättvisande jämförelse kan göras i tabellen ovan.

3/ I utnyttjad låneram ingår även investeringar som inte upplånats till ett belopp av 51 tkr.

4/ Kapitalförändringen 2011 avser i huvudsak Lönegaranti (Transfereringsavsnittet) 6 819 tkr.

Finansiell redovisning

Resultaträkning

(tkr)		2011-01-01--	2010-01-01--
	Not nr	2011-12-31	2010-12-31
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Intäkter av anslag	1	101 614	101 248
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	10 888	11 516
Intäkter av bidrag	3	108 219	94 569
Finansiella intäkter	4	1 170	212
SUMMA INTÄKTER		221 891	207 545
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Kostnader för personal	5	-114 780	-115 910
Kostnader för lokaler	6	-13 572	-13 966
Ovriga driftkostnader	7	-90 489	-74 520
Finansiella kostnader	8	-130	-49
Avskrivningar och nedskrivningar	16	-2 919	-3 100
SUMMA KOSTNADER		-221 891	-207 545
VERKSAMHETSUTFALL		0	0
UPPBÖRDSVERKSAMHET			
	9		
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disp. av myndigheten		8 138	8 566
Intäkter av uppbörd		7	24
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-8 163	-8 552
SALDO		-18	38
TRANSFERERINGAR			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	10	4 378	6 387
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	11	69 635	124 106
Ovriga erhållna medel för finansiering av bidrag	12	5 096	16 167
Finansiella intäkter		112	74
Avsättning till/ upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	13	-625	-536
Lämnade bidrag	14	-86 772	-146 422
SALDO		-8 176	-225
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	15	-8 194	-187

Balansräkning

TILLGÅNGAR (tkr)	Not nr	2011-12-31	2010-12-31
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	16		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		44	87
SUMMA IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		44	87
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	16		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		1 736	988
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		3 549	5 364
Pågående nyanläggningar		702	-
SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		5 987	6 352
UTLÅNING	17		
Utlåning		6 482	6 216
SUMMA UTLÅNING		6 482	6 216
FORDRINGAR			
Kundfordringar		675	291
Fordringar hos andra myndigheter	18	7 926	10 324
Övriga fordringar	19	13 575	19 547
SUMMA FORDRINGAR		22 176	30 162
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER	20		
Förutbetalda kostnader		3 867	3 497
Upplupna bidragsintäkter		25 326	23 621
Övriga upplupna intäkter		-	-
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		29 193	27 118
AVRÄKNING MED STATSVERKET	21		
Avräkning med statsverket		168 394	153 177
SUMMA AVRÄKNING MED STATSVERKET		168 394	153 177
KASSA OCH BANK			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	22	72 495	58 866
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	22	5 510	4 919
Kassa, postgiro och bank	23	1 007	877
SUMMA KASSA OCH BANK		79 012	64 662
SUMMA TILLGÅNGAR		311 288	287 775

KAPITAL OCH SKULDER			
(tkr)			
	Not nr	2011-12-31	2010-12-31
MYNDIGHETSKAPITAL	24		
Statskapital		14 055	13 590
Balanserad kapitalförändring		10 607	9 637
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-8 194	-187
SUMMA MYNDIGHETSKAPITAL		16 467	23 040
FONDER	25		
Fonder		3 243	2 618
SUMMA FONDER		3 243	2 618
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	26	2 211	3 235
SUMMA AVSÄTTNINGAR		2 211	3 235
SKULDER M.M.			
Lån i Riksgäldskontoret	27	5 980	6 341
Skulder till andra myndigheter	28	8 023	6 565
Leverantörsskulder	29	9 694	10 472
Övriga skulder	30	2 412	2 948
Depositioner		5 544	4 949
SUMMA SKULDER M.M.		31 653	31 275
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER			
Upplupna kostnader	31	16 170	27 795
Oförbrukade bidrag	32	241 543	199 813
SUMMA PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		257 713	227 608
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		311 288	287 775
ANSVARSFÖRBINDELSER			
Villkorade bidrag som lämnats och kan komma att återkrävas under vissa förutsättningar (tkr);		2011-12-31	2010-12-31
Företagsutvecklingsbidrag		(-) 2 191	(-) 4 266

Anslagsredovisning

REDOVISNING MOT INKOMSTTITLAR		Perioden 2011-01-01 -- 12-31		
(tkr)				
Nomenklatur	Benämning	Beräknat belopp		Differens belopp
		enl. regl.brev	Inkomster	
2511 021	Ansökningsavgifter	500	369	-131
2537 121	Prövning och tillsyn enl miljöskyddslagen	5 600	6 197	597
2539 019	Täktavgift	900	0	-900
2552	Övriga offentl avgifter	1 430	1 407	-23
varav 319	Tillståndsprövn miljöfarliga avfallstransporter	-	129	-
119	Tillsynsavgifter mm, stiftelser	-	492	-
219	Registerhållningsavgifter mm, stiftelser	-	416	-
419	Övriga avgifter vid länsstyrelserna	-	371	-
2714 119	Sanktionsavgifter enl arbetsmiljölagen	100	0	-100
2714 613	Tilläggsavgift plan och bygglagen	500	183	-317
2811 209	Övriga inkomster av statens verksamhet	80	0	-80
9455 129	Lotteriavgifter	15	7	-8
SUMMA TOTALT		9 125	8 163	-962

Täktavgifter redovisas på inkomsttitel 2537 enl inkomstligagaren (ESV 2011:8). Täktavgifterna uppgår till 905 tkr.

Anm; Då det inte finns ett tydligt samband mellan kostnaderna för de prestationer myndigheten utför och avgifterna för dessa, redovisas inte någon resultatsammanställning.

REDOVISNING MOT ANSLAG Perioden 2011-01-01 -- 12-31

(tkr)

Nomenklatur	Typ	Benämning	Ingående överfört belopp	Årets tilldelning enligt regl.brev	Omdisp. anslags- belopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överfört belopp
01 5:1.4	RAM	Länsstyrelserna m m	-3 112	103 198	1 325	-	101 411	-103 053	-1 642
19 1:1.4	RAM	Regionala tillväxtåtgärder	151	6 150	-	-151	6 150	-5 849	301
SUMMA			-2 962	109 348	1 325	-151	107 561	-108 903	-1 342

Finansiella villkor;

Nomenklatur	Typ	Benämning	Anslags- kredit	Räntekonto- kredit	Låneram	Uppföljning	Utbetalt till regionalt samtv.organ
01 5:1.4	RAM	Länsstyrelserna m m	4 128	18 000	15 400	-	1 864
		Utfall	-1 642	0	5 980	-	1 864
19 1:1.4	RAM	Regionala tillväxtåtgärder	615	-	-	400	-
		Utfall	-	-	-	369	-

REDOVISNING MOT BEMYNDIGANDEN

Anslag/ anslagsbenämning	Tilldelad bemyndigande- ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Prognos				
				Framtida utbetalningar				
				.2011	.2012	.2013	.2014	.2015
19:1:1.4 Regionala tillväxtåtgärder	8 000	5 491	4 945	3 985	960	0	-	

Noter**TILLÄGGSUPPLYSNINGAR****Redovisningsprinciper**

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)
 Räntebärande konto i RGK används för in- och utbetalningar på förvaltningsanslaget samt för fordringar, upplupna bidragsintäkter, skulder och oförbrukade bidrag som direkt hör till den egna verksamheten.
 SCR-konto används för - uppbörd mot inkomstitlar, - samtliga anslag förutom förvaltningsanslaget, - lönegaranti samt för transfereringsmedel.
 Brytdatum för den löpande redovisningen och anslagsavräkningen är den 5 januari 2012.
 Samtliga lånefordringar och lönegarantifordringar värderas till de värden de beräknas inbetalas. Även övriga fordringar är värderade till de belopp de beräknas inbetalas.
 Periodisering görs inte för utgifter och inkomster under ett halvt prisbasbelopp (2012), 22 000 tkr.
 Som anläggningstillgångar klassificeras tillgångar med tre års eller längre ekonomisk livslängd och som har ett anskaffningsvärde som överstiger ett halvt prisbasbelopp. Följande avskrivningstider tillämpas;

Avskrivningsperioder för anläggningstillgångar

PC, för <u>normalbruk</u> med utrustning och tillbehör	4 år
Fordon	5 år
Telefonväxel	10 år
- utrustning och tillbehör	5 år
Kopieringsmaskiner, faxmaskiner	5 år
Kontorsmöbler	5 år
Till-/ ombyggnad samt fastighetsförbättring	5 år
Immateriella tillgångar IT-programvaror, licenser	5 år

NOTER (belopp anges i tkr)**Not 1 Intäkter av anslag**

Avräkning mot anslag sker löpande och redovisas som intäkter från anslag.
 Följande anslag och belopp har avräknats (netto);

		2011	2010
- 01.5:1.4	Länsstyrelserna mm.	99 732	100 214
- 19.1:1.4	Regionala tillväxtåtgärder	1 882	1 034
TOTALT		101 614	101 248

Avstämning av avräknade utgifter/kostnader mellan anslagsredovisning och resultaträkning:

	2011	2010
Utgifter och kostnader enligt anslagsavräkningen	-108 903	-110 454
Intäkter av anslag enligt resultaträkning	101 614	101 248
Medel som erh fr statsbud för fin av bidrag	4 379	6 387
Avräknat direkt i balansräkningen:		
Övergångseffekt enligt regeringsbeslut	-	-
Uttagen semester intjänad t.o.m. 2008 enligt undantagsregeln	1 288	2 454
Nyutlåning och amortering	1 622	365
Summa avräkning i resultat- och balansräkning	108 903	110 454

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar**Erhållna avgifter enligt 4§ avgiftsförordningen (kontogrupp 31)**

	2011	2010
31	5 620	4 329

Offentligrättsliga avgifter som disponeras av myndigheten (kontogrupp 32)

32	Avgifter adm älgjaksområden, djurskydd mm	830	671
----	---	-----	-----

Övriga ersättningar och intäkter i verksamheten (kontogrupp 34)

Kontogruppen 34 uppgår till **4 438 tkr** (6 516 tkr) och utgörs huvudsakligen av avgifter och intäkter mot diverse finansieringskällor för olika projektverksamheter.

Avgifter och kostnader avseende verksamhet som avgiftsfinansieras

	2011	2010
Övrig offentligrättsl verksamhet		
Intäkter	28	6
Kostnader	-28	-6
Resultat	0	0
Djurskyddsverksamhet		
Intäkter	305	133
Kostnader	-305	-133
Resultat	0	0
Animaliska biprodukter		
Intäkter	30	20
Kostnader	-30	-20
Resultat	0	0
Registr.avgift älgjaksområden		
Intäkter	39	74
Kostnader	-39	-74
Resultat	0	0

Not 3 Intäkter av bidrag

I samband med bokföring av kostnader med extern finansiering sker avräkning löpande mot konton för upplupna bidragsintäkter samt oförbrukade bidrag. Huvuddelen av medlen kommer från andra statliga myndigheter.

	2011	2010
Inomstatliga bidrag		
Statens naturvårdsverk	51 825	32 251
SJV	11 859	12 442
RAÄ	4 977	5 243
Kammarkollegiet	4 475	22 414
Regeringskansliet	3 066	-468
Länsstyrelsen i Örebro län	3 027	5 240
Havs- och vattenmyndigheten	2 917	0
Övriga statliga myndigheter	17 662	10 837
SUMMA	99 808	87 959
Utomstatliga bidrag		
Övriga utomstatliga intressenter	8 411	6 610
TOTALT	108 219	94 569

Not 4 Finansiella intäkter

Ränteintäkter från Riksgäldskontoret ingår med **1 165 tkr**, (211 tkr).

Not 5 Verksamhetens kostnader för personal

Lönekostnaderna uppgår till **77 790 tkr**, (78 533 kr) (S-koderna 4111, 4112, 4115, 4116, 4118 och 4119).

Not 6 Verksamhetens kostnader för lokaler

Av den totala kostnaden för lokaler **13 572 tkr**, (13 966 tkr) uppgår de kontrakterade hyreskostnaderna (långtidsförhyrningar) till **12 465 tkr**, (11 189 tkr).

Not 7 Verksamhetens övriga driftkostnader

I verksamhetens övriga kostnader ingår driftkostnader för förvaltningsverksamheten, projektverksamheter, naturreservatförvaltningen m m.

Not 8 Finansiella kostnader

Räntekostnader för lån från Riksgäldskontoret ingår med **117 tkr**, (38 tkr).

Not 9 Uppbörd**Intäkter som redovisas mot inkomsttitel i kontoklassen 7**

Inkomsttitel	2011	2010	Verksamhetsområde
2511 Ansökningsavgifter	369	272	20/21 Allmän förvaltning
2537 Prövning och tillsyn enl miljöskyddslagen	6 197	5 677	50 Naturvård och miljöskydd
2539 Täckavgift	-	788	50 Naturvård och miljöskydd
2552 Tillståndsprovsn miljöfarliga avfallstransporter	129	35	50 Naturvård och miljöskydd
2552 Tillsynsavgifter mm, stiftelser	492	493	20/21 Allmän förvaltning
2552 Registerhållningsavgifter mm, stiftelser	416	394	20/21 Allmän förvaltning
2552 Övriga avgifter vid länsstyrelserna	371	279	20/21 Allmän förvaltning
2714 Sanktionsavgifter mm, överlastavgift	-	14	20/ 21 Allmän förvaltning
2714 Tilläggsavgift plan och bygglagen	183	575	20/21 Allmän förvaltning
9455 Lotteriavgifter	7	24	20/21 Allmän förvaltning
TOTALT	8 163	8 552	

Täckavgifter har flyttats från inkomsttitel 2539 till 2537 enl inkomstligagaren (ESV 2011:8). Täckavgifterna uppgår till **905** tkr.

Not 10 Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag

	2011	2010
- 01.5:1.4 Länsstyrelserna mm.	2 033	1 857
- 19.1:1.4 Regionala tillväxtåtgärder	2 345	4 530
TOTALT	4 378	6 387

Not 11 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag

	2011	2010
Kammarkollegiet, Lönegaranti	30 227	52 410
Naturvårdsverket	20 770	26 660
Socialstyrelsen	6 722	8 538
Tillväxtverket	5 964	13 264
Folkhälsoinstitutet	4 209	1 344
Övriga myndigheter	1 743	21 890
TOTALT	69 635	124 106

Not 12 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

	2011	2010
Lönegaranti Företag återbetalning mm	3 871	15 293
Övriga finansärer	1 225	873
TOTALT	5 096	16 167

Not 13 Avsättningar till/upplösning av fonder mm för transfereringar

Förändring av Älgvårdsfonden, avsättning **636** tkr (avsättning 498 tkr) samt förändring av Bygdemedel, upplösning **11** tkr (avsättning 37 tkr).

Not 14 Lämnade bidrag

	2011	2010
Lönegarantiersättningar	-37 755	-65 162
Kommunala sektorn	-32 665	-72 837
Företagsstöd	-4 080	-3 235
Övriga bidrag	-12 272	-5 188
TOTALT	-86 772	-146 422

Not 15 Årets kapitalförändring

	2011	2010
Periodiseringseffekter Uppbörd	-18	38
Avgiftsfinansierad verksamhet	-	-
Lönegaranti	-6 819	536
Utlåningsverksamhet	-1 357	-761
	-8 194	-187

Not 16 Avskrivningar och redovisning över anläggningstillgångar

Rättigheter och andra immateriella tillgångar (IT-program, -licenser)	2011	2010
Tillgångarnas anskaffningsvärde IB	389	389
Årets anskaffningar	-	-
Årets avyttringar	-175	-
Tillgångarnas anskaffningsvärde UB	214	389
Tillgångarnas ackumulerade avskrivningar IB	-302	-259
Årets avskrivningar	-43	-43
Årets avyttringar	175	-
Tillgångarnas ackumulerade avskrivningar UB	-170	-302
Bokfört värde	44	87

Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Tillgångarnas anskaffningsvärde IB	4 687	4 687
Årets anskaffningar	1249	-
Årets avyttringar	-	-
Tillgångarnas anskaffningsvärde UB	5 936	4 687
Tillgångarnas ackumulerade avskrivningar IB	-3 699	-3 335
Årets avskrivningar	-501	-365
Årets avyttringar	-	-
Tillgångarnas ackumulerade avskrivningar UB	-4 200	-3 699
Bokfört värde	1 736	988

Maskiner och inventarier		
Tillgångarnas anskaffningsvärde IB	36 513	35 766
Årets anskaffningar	568	837
Årets avyttringar	-18 662	-90
Tillgångarnas anskaffningsvärde UB	18 419	36 513
Tillgångarnas ackumulerade avskrivningar IB	-31 149	-28 499
Årets avskrivningar	-2 376	-2 693
Årets avyttringar	18 656	42
Tillgångarnas ackumulerade avskrivningar UB	-14 869	-31 149
Bokfört värde	3 549	5 364

Årets avyttringar avser främst datorer med tillbehör och kopiatorer. Årets realisationsvinst uppgår till 39 tkr.

Pågående nyanläggningar		
Tillgångarnas anskaffningsvärde IB	-	-
Årets anskaffningar	702	-
Överföringar	-	-
Tillgångarnas anskaffningsvärde UB	702	-

Not 17 Utlåning

	IB	Nyutlån	Amort	Avskrivn	Värderegl	UB
Lån som finansieras med anslagsmedel 19:1:1,4						
Säddkapitallån (värderegl 50%)	6 216	2 550	-928	-1 092	-265	6 482

Samtliga lån utgörs av Lånefordringar i enl med 7 kap 1§ FÅB. Bidrag med villkorad återbetalningsskyldighet redovisas inom linjen i enlighet med tidigare anvisningar från ESV.

Not 18 Fordringar hos andra myndigheter

	2011	2010
Kundfordringar	1 517	1 667
Skattekonto	22	49
Lönegaranti kundfordringar	2 172	5 360
Övriga fordringar	367	108
Mervärdeskatt	3 848	3 140
SUMMA	7 926	10 324

Not 19 Övriga fordringar

	2011	2010
Lönegarantifordringar	11 561	18 380
Övriga fordringar	2 014	1 167
SUMMA	13 575	19 547

Statlig lönegaranti

Fordringar enligt lagen om statlig lönegaranti vid konkurs utbetalas av länsstyrelsen. Medlen förskottas och återkrävs från Kammarkollegiet. Utdelningar i konkurser återbetalas till Kammarkollegiet.

Värdereglering avseende lönegarantifordringar uppgår till 90 % av fordringarnas bruttovärde.

	2011	2010
Ingående balans bruttfordringar	183 803	178 442
Utbetalade ersättningar	37 755	65 162
Utdelning i konkurser, exkl räntor	-10 668	-14 522
Avskrivning fordringar	-95 279	-45 279
Värdereglering	-104 050	-165 423
Utgående balans nettfordringar	11 561	18 380

Not 20 Periodavgränsningsposter**Förutbetalda kostnader**

	2011	2010
Förutbetalda hyreskostnader	3 223	3 091
Övriga förutbetalda kostnader	644	406
SUMMA	3 867	3 497

Upplupna bidragsintäkter

	2011	2010
Inomstatliga myndigheter	18 714	21 118
Utomstatliga bidrag	6 612	2 503
SUMMA	25 326	23 621

Not 21 Avräkning med statsverket

	2011	2010
Uppbörd		
Ingående balans	-609	-1 929
Redovisat mot inkomsttitel (-)	-8 163	-8 552
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (-)	7 164	9 872
Skulder avseende uppbörd	-1 608	-609
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	364	268
Redovisat mot anslag (+)	5 849	5 930
Medel hänförliga till transfer. mm som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-5 941	-5 834
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	272	364
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	3 212	710
Redovisat mot anslag (+)	103 053	104 525
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-104 623	-102 023
Återbetalning av anslagsmedel	-	-
Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde	1 642	3 212
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	5 402	7 856
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-1 289	-2 454
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	4 113	5 402
Övriga fordringar/ skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	144 810	180 641
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	109 034	146 375
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-88 646	-178 169
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	-1 223	-4 037
Saldo	163 975	144 810
<i>Belopp under utredning</i>	0	-86
<i>Övriga fordringar och skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>	163 975	144 896
Summa Avräkning med statsverket	168 394	153 177

Not 22 Behållning på räntekonton i Riksgäldskontoret och Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret
Beviljat kreditutrymme på räntekontot uppgår till 18 000 tkr för budgetåret 2011.

Behållning Räntekonton;	2011	2010
Anslagsmedel	-1 642	-3 212
Oförbrukade bidrag/ skulder m m	74 137	62 078
	72 495	58 866
Depositioner	5 510	4 919
SUMMA	78 005	63 785
- Varav kortsiktigt likviditetsbehov	18 000	18 000

Not 23 Kassa och bank

TKR	2011	2010
Bank		
Nordea (valutakonto)	156	14
Danske Bank (Bygdemedel)	851	862
SUMMA	1 007	877

Not 24 Myndighetskapital

Den balanserade kapitalförändringen, utgörs av värdering av utlåning, resultat av avgiftsfinansierad verksamhet, periodiseringsposter och förändringar av periodiseringsposter samt lönegarantikapital.

Balanserad kapitalförändring	2011	2010
IB	9 637	-2 030
Föregående års kapitalförändring	-187	10 380
Avgår f.g. års kapitalförändring avseende avskrivningar för utlåning	1 157	400
Ack. resultat som överlåtits till Transportstyrelsen	-	887
UB	10 607	9 637
<i>Balanserad kapitalförändring består av följande</i>		
Kapitalförändring avseende Utlåning	-6 216	-6 612
Resultat avgiftsfinansierad verksamhet	-1 543	-1 543
Kapitalförändring avseende lönegaranti	18 384	17 848
Kapitalförändring avseende uppbördsintäkter	-18	-56
Summa	10 607	9 637

Årets kapitalförändring		
Periodiseringseffekter avseende uppbörd	-18	38
Kapitalförändring avseende Utlåning (Transfereringsavsnittet)	-1357	-761
Resultat avgiftsfinansierad verksamhet (Driftavsnittet)	-	-
Kapitalförändring avseende Lönegaranti (Transfereringsavsnittet)	-6 819	536
Summa	-8 194	-187
Statskapital		
IB	13 590	13 624
Årets utlåning	2 550	1 000
Årets amorteringar avseende utlåning	-928	-635
Föregående års avskrivningar avseende utlåning	-1 157	-400
UB	14 055	13 590

Summa myndighetskapital	16 467	23 040
--------------------------------	---------------	---------------

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND 2011

Not 25 Fonder

Fondmedlen utgörs av länets Älgårdsfond samt Bygdemedel.

	2011	2010
Älgårdsfondens utveckling		
IB	1 693	1 195
Intäkter	787	934
Kostnader	-151	-436
UB	2 329	1 693
Bygdemedlens utveckling		
IB	925	887
Intäkter	79	67
Kostnader	-90	-29
UB	914	925
SUMMA	3 243	2 618

Not 26 Avsättningar

	2011	2010
Avsättningar för pensioner (inkl sociala avgifter)		
Ingående avsättning	3 235	2 434
Årets pensionskostnader	-37	1 073
Årets pensionsutbetalningar	-987	-272
Utgående avsättning	2 211	3 235

Not 27 Lån i Riksgäldskontoret

För finansiering av årets inköp av anläggningstillgångar har lån upptagits hos RGK.

Låneram under budgetåret 2011 hos RGK enligt regleringsbrev 15 400 tkr.

Anläggningstillgångar, se not 16.

2011

IB Lån RGK	Under året upptagna lån	Årets Amorteringar	UB Lån RGK Inkl förtidsinlösen
6 341	2 565	-2 926	5 980

2010

IB Lån RGK	Under året upptagna lån	Årets amorteringar	UB Lån RGK Inkl förtidsinlösen
8 528	963	-3 150	6 341

Not 28 Skulder till andra myndigheter

	2011	2010
Leverantörsskulder statliga myndigheter	3 482	3 100
SkV, arb.givaravgift, särskild löneskatt	2 439	3 172
SkV, moms	1 894	136
Övrigt	208	156
SUMMA	8 023	6 565

Not 29 Leverantörsskulder

Leverantörsskuldena utgörs av skulder till utomstatliga leverantörer.

Not 30 Övriga skulder;

Utomstatliga	2011	2010
Källskatt	2 170	2 875
Övriga skulder	242	73
SUMMA	2 412	2 948

Not 31 Upplupna kostnader

	2011	2010
Upplupen semesterlöneskuld inkl sociala avgifter	9 770	9 335
Upplupna lönekostnader inkl socialaavgifter	1 614	1 209
Upplupna övriga kostnader inomstatliga	150	150
Upplupna övriga verksamhetskostnader utomstatliga	1 894	1 061
Upplupna övriga kostnader transfereringar/ bidragsutbetalningar utomstatliga	2 742	16 040
SUMMA	16 170	27 795

Not 32 Oförbrukade bidrag

	2011	2010
Inomstatliga myndigheter	238 269	196 471
Utomstatliga bidrag	3 274	3 342
SUMMA	241 543	199 813

Ersättningar och förmåner som utbetalats och påförts av Länsstyrelsen under budgetåret. (kr)

Nilsson, Elisabeth, landshövding	
- lön	1 022 261
- skattepliktig reseersättning	-
- kostförmån	760
- bostadsförmån	92 400

Uppdrag utöver den interna länsstyrelseverksamheten;

Ordförande i Vally och August von Malmborgs stiftelse
Ordförande i Göta Kanal AB
Ordförande i Slotts- och Domkyrkomuseet
Ordförande i Övralidsstiftelsen
Ordförande i Medevi Brunnsmiljö
Ordförande i Östergötlands fornminnes- och museiförening
Styrelseledamot i Kungliga patriotiska sällskapet
Styrelseledamot i Outokompu OY
Styrelseledamot i Sveaskog
Styrelseledamot i Barndiabetesfonden
Styrelseledamot i Vadstenaakademien (Adjungerad)
Styrelseledamot i Hälsans nya verktyg
Styrelseledamot i Birgitta stiftelsen
Styrelseledamot i Hagdablsakademien

Holgersson, Magnus, länsråd	
- lön	901 981
- skattepliktig reseersättning	-
- kostförmån	2 280

Uppdrag utöver den interna länsstyrelseverksamheten;

-

Förteckning över utbetalade arvoden och övriga skattepliktiga ersättningar till ledamöterna i Insynsrådet Bå 2011

		<u>Arvode från Länsstyrelsen(kr)</u>
Andersson, Britta	Viking Hereford Beef AB:s styrelse (ledamot) Norrköpings Vatten AB (NOVA) (ledamot)	5 950
Bengtsson, Bengt Åke	Boxholms AB (ledamot) Boxholms Förvaltnings AB (ordförande) Sonoform AB (ordförande) AB Alvenius Industrier (ordförande) Boxholm Technologies AB (ordförande) Boxholms Industrisystem AB* (ordförande) Alvenius Pipe AB* (ordförande) * Ej rörelsedrivande	5 950
Bengtsson, Finn	Riksbankens Jubileumsfonds styrelse (ledamot)	5 950
Carlsson, Camilla	Regionala strukturfondspartnerskapet i östra mellansverige (ledamot)	3 000
Dannetun, Helen	Mjärdevi Science park (ledamot) Norrköpings Science park (ledamot) Norrköpings Visualicerings C (ledamot) NVAB (ledamot) Forskningsberedningen (ledamot) Stiftelsen för Strategisk Forskning (ledamot)	5 950
Löfstrand, Johan	Tekniska verken AB (ledamot) Mjärdevi Science park (ledamot)	4 500

LÄNSSTYRELSEN ÖSTERGÖTLAND 2011

	Boverkets insynsråd (ledamot)	
Rynestad, Eric	Resurstorget Sverige AB (ordförande) Industrikompetens i Östergötland AB (ledamot) Resurstorget ekonomiska förening Östergötland, (ordförande)	3 000
Stark, Christina	Väderstad-Verken AB (ledamot)	3 000

Undertecknande av Länsstyrelsens Årsredovisning 2011

ÅRSREDOVISNING PERIODEN 2011-01-01 - - 2011-12-31

Beslutet skall enligt 2 kap. 8§ Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, undertecknas av myndighetens chef.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Linköping, 2012-02-21

Elisabeth Nilsson
Landshövding